

SZERKESZTŐI VÁLOGATÁS A BŰNÖZÉSFÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK KORÁBBAN MEGJELENT TANULMÁNYAIBÓL I.

I. kötet

2023.

ISBN: 978-615-6456-19-9

CSELLENG BRIGITTA: A bűnözésföldrajz és az illegális migráció kapcsolódási pontjai

HANKOVSZKI MÓNIKA: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye három kiválasztott járásának bűnözésföldrajza

HARMAN ENIKŐ: Szabályszegések a bűnözésföldrajz és a közigazgatási földrajz határmezsgyéjén

MÁRKUS MÁRIA: Az időjárási viszonyok hatása a bűnözés alakulására

MÁTYÁS SZABOLCS-LIPPAI ZSOLT-NÉMETH ÁGOTA-GÁL ERIKA-

NAGY IVETT-FELFÖLDI PÉTER: Budapest kerékpáros baleseteinek bűnözésföldrajzi elemzése

PANYI TIBOR: Borsod-Abaúj-Zemplén megye három járásának bűnözésföldrajzi vizsgálata

PÖDÖR ANDREA-HUM ZALÁN: A bűnözéstől való félelem vizsgálata több településen

SUHAJDA ATTILA: Kriminálgeográfiai átrendeződés: az új Selyemút elképzelés egy lehetséges értelmezési kerete

---

**SZERKESZTŐI VÁLOGATÁS
A BŰNÖZÉSFÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK
KORÁBBAN MEGJELENT TANULMÁNYAIBÓL I.**

A NEMZETKÖZI BŰNÖZÉSFÖLDRAJZI SZÖVETSÉG ÉS
A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG

KIADVÁNYA

I. kötet / 2023.

BFK

A kiadványt szerkesztette:

DR. MÁTYÁS SZABOLCS Ph.D. egyetemi docens

(Nemzeti Közszolgálati Egyetem)

ISBN 978-615-6456-19-9

Kiadja a

Magyar Rendészettudományi Társaság

Felelős kiadó: Dr. Mátyás Szabolcs

Minden jog fenntartva © 2023

A kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül sem a teljes mű, sem annak része

semmilyen formában nem sokszorosítható.

TARTALOMJEGYZÉK

Lectori Salutem.....	5
CSELLENG BRIGITTA: A bűnözésföldrajz és az illegális migráció kapcsolódási pontjai	9
HANKOVSZKI MÓNICA: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye három kiválasztott járásának bűnözésföldrajza	31
HARMAN ENIKŐ: Szabályszegeések a bűnözésföldrajz és a közigazgatási földrajz határmezsgyéjén.....	53
MÁRKUS MÁRIA: Az időjárás viszonyok hatása a bűnözés alakulására.....	67
MÁTYÁS SZABOLCS-LIPPAI ZSOLT-NÉMETH ÁGOTA-GÁL ERIKA-NAGY IVETT-FELFÖLDI PÉTER: Budapest kerékpáros baleseteinek bűnözésföldrajzi elemzése.....	75
PANYI TIBOR: Borsod-Abaúj-Zemplén megye három járásának bűnözésföldrajzi vizsgálata.....	89
PÓDÖR ANDREA-HUM ZALÁN: A bűnözéstől való félelem vizsgálata több településen.....	109
SUHAJDA ATTILA: Kriminálgeográfiai átrendeződés: az új Selyemút elképzelés egy lehetséges értelmezési kerete.....	119

Lectori Salutem!

Tisztelt Olvasó!

A Bűnözésföldrajzi Közlemények a megalapítása óta eltelt négy esztendő alatt több tucat tudományos cikket jelentetett meg, melyek a terület iránt érdeklődők körében egyre nagyobb figyelmet kap. Mutatja ezt az is, hogy nemcsak magyar szerzők által írt cikkek jelentek meg az elmúlt évek alatt, hanem külföldi (oroszl és kínai) szerzők cikkei is publikálásra kerültek a folyóiratban.

A Bűnözésföldrajzi Közlemények által közölt tanulmányokat egyre több helyen idézik, a szerzők között pedig egyre magasabb a tudományos fokozattal rendelkezők aránya, amely ugyancsak a folyóirat hazai elismertségét mutatja.

A szerkesztőbizottság az éves bizottsági ülésén úgy határozott, hogy a legtöbbet idézet és a legjobbnak ítélt tanulmányokból egy válogatást fog megjelentetni, amely reményeink szerint még több, a bűnözésföldrajz iránt érdeklődőhöz jut el. Egyfajta számvetés ez a szerkesztői válogatás, amelyre jó érzéssel tekint vissza a szerkesztő és az olvasó egyaránt. Szerkesztőként sokszor heteken, olykor hónapokon keresztül is „kéz alatt” volt egy-egy cikk a szerzőkkel és a lektorokkal való kapcsolattartás során.

A szerkesztői válogatás a szerkesztőbizottság egyöntetű álláspontja alapján nem fog megállni az első kötetnél, hanem egy rendszeres időközönként megjelenő kiadvány lesz a Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség és a Magyar Rendészettudományi Társaság közös kiadásában. S örömmel közölhetem, hogy a Criminal Geographical Journal tanulmányaiból ugyancsak megjelenik hamarosan az első kötet a főszerkesztői válogatásnak.

A tanulmányok (újra)olvasásához kellemes időtöltést kívánok!

Mátyás Szabolcs

a Bűnözésföldrajzi Közlemények című folyóirat
Szerkesztőbizottság elnöke

A kötet szerzői

CSELLENG BRIGITTA r. főhadnagy, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság,
fővizsgáló

FELFÖLDI PÉTER okleveles közlekedésmérnök szaktanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

GÁL ERIKA r. őrnagy, mesteroktató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

HANKOVSZKI MÓNICA geográfus, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei Fejlesztési Ügynökség

HARMAN ENIKŐ geográfus, Ph.D. hallgató, Debreceni Egyetem

HUM ZALÁN földmérő mérnök

LIPPAI ZSOLT r. alezredes, mesteroktató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

MÁRKUS MÁRIA szociológus, kriminológus

MÁTYÁS SZABOLCS Ph.D. r. őrnagy, egyetemi, Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

NAGY IVETT r. hadnagy, BRFK VII. kerületi Rendőrkapitányság

NÉMETH ÁGOTA r. alezredes, mesteroktató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

PANYI TIBOR geográfus

PÖDÖR ANDREA Ph.D. egyetemi docens, Óbudai Egyetem Alba Régia Műszaki Kar
Geoinformatikai Intézet

SUHAJDA ATTILA doktorandusz, Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Cselleng Brigitta r. főhadnagy, fővizsgáló

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság

csellengbrigitta1994@gmail.com

**A BŰNÖZÉSFÖLDRAJZ ÉS AZ ILLEGÁLIS MIGRÁCIÓ
KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI**

Absztrakt

Kutatómunkámban az illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények bűnözésföldrajzi és térbeli ismertetőjegyeit vizsgáltam Magyarországon. A tanulmányomban elsőként hazánk természeti adottságairól, illetve katonaföldrajzi jellemzőiről írok. Összefoglalom az illegális migrációhoz kapcsolódó bűncselekmények és szabálysértések körét, majd részletesebben kitérek az embercsempészés deliktumának vizsgálatára, amelynek során a munkámból kifolyólag nyert saját tapasztalataimat is kifejttem. Ismertetem hazánk esetében az illegális határátlépőkkel szembeni fellépés során alkalmazott eszközöket és módszereket. Tanulmányoztam az illegális migráció statisztikai adatainak alakulását 2010-2021. év között, amely időintervallumból külön kiemeltem a pandémia időszakát is.

Kulcsszavak: illegális migráció, kriminálgeográfia, bűnözési térkép, katonaföldrajz, embercsempészés, migrációs útvonalak

1. Bevezetés

A választott témám a bűnözésföldrajz és az illegális kapcsolódási pontjai, amely jelenleg is kiemelt aktualitással bír, hiszen az illegális migráció már évek óta tartó problémát jelent számos európai ország részére, amelyben hazánk is nagymértékben érintett. Az irreguláris migránsok Magyarországra többnyire transzferországként tekintenek, amelyen áthaladva a végső céljuk legtöbb esetben Németország, Nagy-Britannia és Svédország. Ennek hatására, hazánkban is magasnak tekinthető (különösen a 8-10 évvel ezelőtti adatokhoz képest) az embercsempészés és más, az illegális migrációval összefüggésbe hozható bűncselekmények és szabálysértések elkövetésének száma, amely a Magyar Rendőrség és a Magyar Honvédség állományára nézve nagyfokú leterheltséget eredményez. Kérdésként fogalmazódott meg bennem a gondolat, hogy

hogyan lehetne visszaszorítani az illegális migrációban részt vevő, valamint azt elősegítő személyek által elkövetett jogsértések számát, továbbá milyen eszközökkel és módszerekkel érhető el a jogellenes cselekmények megelőzése, megszakítása, felderítése és kezelése. Vajon az elmúlt két éve tartó pandémia milyen hatással volt az illegális migrációra, milyen mértékben befolyásolta azt?

Mindazonáltal, hogy ezen felmerülő kérdésekre keresem a lehetséges válaszokat, megoldásokat, ismertetni szeretném a törvénytelen bevándorlás megakadályozásában részt vevő szervezeteket, az irreguláris migránsok által, a határátkelés során alkalmazott módszereket, amelyek hitelességéhez kérdőíves felmérést végeztem a Magyar Rendőrség és a Magyar Honvédség állományából, határszolgálati feladatokat már teljesítők körében. A vizsgálat eredményeit táblázatokba foglaltam, elemzéseket végeztem, majd a levont következtetéseimet szöveges formában kifejtettem, illetve diagramokon is ábrázoltam.

Tanulmányomban kriminálgeográfiai aspektusából vizsgálom az államhatárokon elkövetett bűncselekmények és szabálysértések megvalósulását, az egyes határszakaszok vonzó tulajdonságait az irreguláris migránsok szempontjából. Ehhez nagymértékben hozzásegített Magyarország katonaföldrajzi ismereteinek tanulmányozása.

2. Magyarország természeti adottságai

Magyarország az abszolút földrajzi helyzet meghatározása szerint a földgömb északi féltékén található, körülbelül az Egyenlítő és az Északi-sark felezővonalán. Országunk területén – figyelemmel az elhelyezkedésére – a mérsékelt öv kontinentális hatása uralkodik, amely meghatározza az ország időjárását, éghajlati viszonyait, a felszíni vizeinek vízjárását és természetes növénytakaróját.

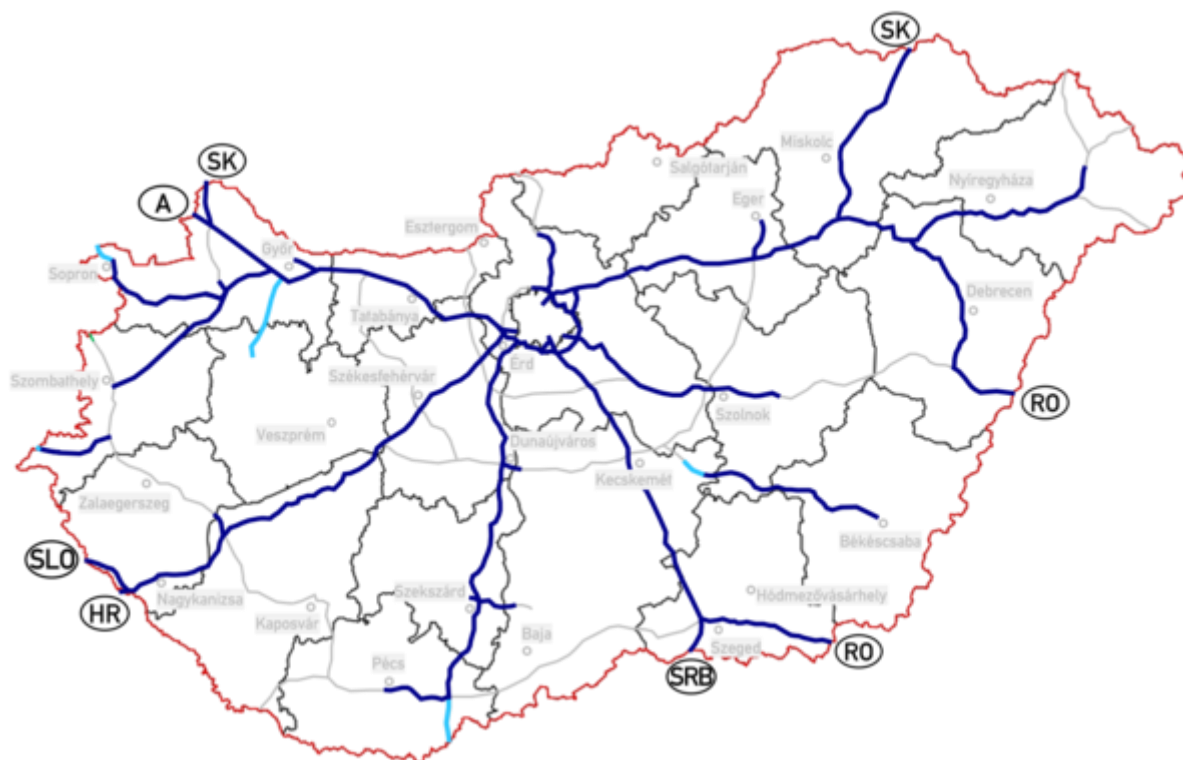
A relatív földrajzi helyzet alapján hazánk úgynevezett kettős központi elhelyezkedésű ország, hiszen elsősorban a Kárpát-medence közepén helyezkedik el, másodsorban pedig Közép-Európában. Magyarország relatív helyzetének egyik lényeges jellemzője, hogy a területe Közép-Európa egyik környezetétől jól elkülönülő természetes tájának, a Közép-Duna – Kárpátok, Alpok és Dinári-hegység övezte – nagy medencéjének középső területét zárja határai közé, másik jellemző tulajdonsága pedig az, hogy hazánk területe, egyes szomszédos országok irányába majdnem teljesen nyitott, sík vidék, amely katonaföldrajzi és az illegális migráció szempontból (a hatóság nézőpontjából) értékelve is hátrányos helyzetnek tekintendő.

Magyarország további földrajzi adottságai az alábbiak. Maximális kelet-nyugati szélessége 526 km, míg legnagyobb észak-déli kiterjedése 268 km, területe 93 033 km² (Kozma et al. 1993), lakossága közel 10.000.000 fő. Határának teljes hossza 2242 km.

Hét országgal áll közvetlen szomszédságban, északon Szlovákia, Észak-keleten Ukrajna, Keleten Románia, Délen Szerbia és Horvátország, Dél-nyugaton Szlovénia, Nyugaton Ausztria határolja. Országunk hat fő természetrajzi tájegységre osztható: a Nyugat-Magyarországi peremvidékre, az Alföldre és a Kisalföldre, a Dunántúli-középhegységre és a Dunántúli-dombságra, valamint az Északi-középhegységre. Két fő folyója a Duna és a Tisza. Legnagyobb édesvízi tava a Balaton, majd ezt követően a Tisza-tó, a Velencei-tó, továbbá a Fertő-tó egy része is hazánk területén helyezkedik el. Magyarország központi helyzeténél fogva fontos átmeneti, összekötő térsége Európának földrajzi, gazdasági, közlekedési és kulturális téren egyaránt (Kozma et al. 1993). Az EU-ba irányuló négy fő illegális migrációs csatorna közül kettő hazánk területén fut.

3. Primer térszerkezeti tengelyek, vonalas infrastruktúra

Hazánk – mivel Európa relatív közepén helyezkedik el – közlekedési szempontból tranzitszerepet tölt be Nyugat- és Kelet-Európa, valamint Európa északi és déli része között, ezáltal jelentős áthaladó forgalmat bonyolít le. Közúthálózatát számos autópálya, autóút, valamint főút és mellékút alkotja. Országunk autópálya-hálózatát az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra: Magyarország autópálya-hálózata

Forrás: <https://hu.wikipedia.org>

A szárazföldi közlekedésnek része a vasúthálózat is, amelyet Magyarországon az állam tulajdonában lévő Magyar Államvasutak Zrt. (továbbiakban: MÁV) vasúttársaság működtet. Hazánk vasúthálózatának teljes hossza 8049 km. A MÁV Zrt.-n túl, országunk nyugati határán, Magyarország és Ausztria között üzemel egy magyar-osztrák tulajdonban álló kisebb vasúttársaság is, a Győr–Sopron–Ebenfurti Vasút Zrt. (GYSEV).

Magyarország két fő nemzetközi repülőtere a budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, valamint a – kisebb forgalmú – Debreceni Repülőtér, amelyek napi szinten több tízezer fős utasforgalmat bonyolítanak le.

Hazánk vízi közlekedése nem meghatározó, hiszen a két fő folyó között nincs vízi összeköttetés, amely nélkül a belvízi hálózat ellátottsága kedvezőtlennek tekinthető. A tengerektől lévő távolság miatt, országunkban a vízi közlekedés a folyókon és a tavakon történő hajózást jelenti. „Magyarország ugyan víziutakkal jól ellátott országnak mondható, a gyakorlatban azonban azok hajózhatósága, kikötőkkel való ellátottsága és a többi közlekedési módhoz való kapcsolódási lehetősége nem megfelelő, így kihasználtsága igen gyenge.” (Kovács 2002, 18.)

Tanulmányom elkészítésekor áttanulmányoztam azokat az embercsempészés bűncselekmény miatt folytatott büntetőeljárásokat, amelyekkel szolgálati helyemen, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányságon akár munkaidőben, akár forrónyomos szolgálatom során találkoztam. Összesen 15 nyomozás iratanyagait vizsgáltam meg arra figyelemmel, hogy az embercsempészek Magyarországon főként milyen típusú, és azon belül mely útvonalakat, utakat részesítették előnyben, valamint a deliktum elkövetéséhez milyen járműveket használtak. A vizsgált esetek 100%-ában megállapítást nyert, hogy az elkövetők a közúti átkelőhelyeket vagy a zöldhatárt részesítették előnyben, nem pedig a légi-, a vasúti-, illetve a vízi közlekedési vonalakat. Ennek nyilvánvaló oka, hogy sokkal egyszerűbben, könnyebben kivitelezhető a migránsok illegálisan közúti járművekben történő szállítása a kiválasztott desztinációba. A nyomozati iratokból megállapítottam továbbá, hogy a deliktum elkövetéséhez használt eszköz többsége személygépjármű volt, amelyeket főként Magyarország valamely autókölcsönzőjéből bérelték ki néhány napra, esetleg egy-két hétre az embercsempészés büntetést megvalósító terheltek. Kisebb arányban, de előfordult, hogy az elkövetők saját gépkocsijukat használták a bűncselekmény elkövetéséhez. A személygépkocsikon túl, ablak nélküli kisbuszokat, mikrobuszokat is gyakorta igénybe vették az embercsempészek, az irreguláris migránsok fuvarozásához. A büntetőeljárás adatai alapján ezen típusú deliktum elkövetői leggyakrabban az autópályákat és az autóutakat részesítették előnyben az irreguláris migránsok szállításakor (többnyire a személyek határtól való elszállítását végezték). Ennek magyarázata az, hogy rendszerint ezeken az utakon a legkisebb a hatóságok által végrehajtott ellenőrzés és ezáltal a lebukás kockázata, mivel, ha betartja a gépjármű vezetője a közlekedési szabályokat, ideértve az autópályamatrix megvásárlását, valamint a sebességkorlátozási előírásokat, akkor minimális az esélye annak, hogy a Rendőrség munkatársai igazoltatás, kontroll alá vonják az adott gépjárművet. További indok lehet az is, hogy ezeken az útvonalakon a legmagasabb a sebességmegválasztás felső határa, ezáltal hamarabb, gyorsabban elérhető a kívánt úti cél, vagyis néhány óra alatt Budapestre vagy akár Ausztriába vihetik a „páciens(eket)”.

A déli határszakasz közelében a fő-, illetve a mellékutakon ez a ténymegállapítás már nem helytálló, mivel ezeken a helyeken már gyakoriak a hatósági igazoltatások vagy speciálisan, kizárólag az embercsempészek és az irreguláris migránsok kiszűrésére és elfogására irányuló közúti ellenőrzések (Mátyás 2020).

Az általam vizsgált eljárások iratanyagaiban szereplő NÚSZ (Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató) és VÉDA adatok alapján, az embercsempészás deliktum elkövetői elsősorban az M0-s, az M1-es és az M5-ös autópályákat preferálták a jogellenes cselekmények véghezvitelében, továbbá az 55-ös számú főutat, amely párhuzamos a szerb-magyar határral.

4. Magyarország államhatárainak katonaföldrajzi jellemzése

Egy adott ország katonaföldrajzi jellemzőinek ismerete mindig is kiemelkedő fontosságú szerepet töltött be a katonai hadműveletek előkészítésénél, tervezésénél, hiszen ezen információk ismerete vagy nem ismerete nagymértékben elősegítheti és egyben befolyásolhatja, vagy meg is akadályozhatja a végrehajtott hadművelet kimenetelét, annak sikerét vagy kudarcát. A magyar hadvezérek, hadtudósok közül elsőként Zrínyi Miklós vizsgálta a földrajzi tényezők és a harc közötti összefüggéseket. A törökök elleni harcaiban szerzett tapasztalatairól szóló művei már tartalmazzák a katonaföldrajzi tényezőket és azok értékelését. Az első magyar nyelvű, elméleti katonaföldrajzi munkásság Csalány Géza honvéd százados nevéhez fűződik, amelyet 1886-ban készített el „A hadiföldleírás elmélete” címmel (Kozma et al. 1993).

Mint már a fentiek során említettem, Magyarország közvetlenül hét állammal határos, amely országokkal közös határszakaszok katonaföldrajzi jellemzőit foglaltam össze, az alábbiak szerint. A katonaföldrajzi szemlélet szorosan kapcsolódik az illegális migráció elleni küzdelemhez, mivel a határ védhetősége katonai szempontból is a legfontosabb feladatok közé tartozik, az illegális migráció során pedig ugyancsak ez a határrendészek feladata.

4.1. Szlovák határszakasz

Szlovákia és Magyarország közös határszakasza 680,9 km hosszúságú. Kettő meghatározó folyója van, a Duna és az Ipoly. Itt terül el a Szlovák-alföld, a Szlovák érchegység, az Északi-középhegység, továbbá a Zempléni-hegység. A Duna ezen a területen 142 km-en át a határfolyó szerepét tölti be. Ezen államhatár területét ligetes erdők borítják, amelyek kiváló bűvőhelyként is szolgálnak. Az országhatáron elhelyezkedő másik folyó az Ipoly, amely a Duna egyetlen bal oldali mellékfolyója Magyarországon. Az államhatár magyarországi oldalán, szemben a Szlovák-érchegységgel az Északi-középhegység húzódik, amelynek magassága 600-1000 méter közé tehető. Erdős területű, amelyet az észak-déli irányba húzódó völgyek jellemeznek.

Ezen határszakasz védelmi szempontból kedvezőnek bizonyul, hiszen nagy része természetes védővonalként funkcionál. Ez a védővonal két részre osztható. Az egyik a nyugati szakasz, amelyet 142 km hosszan a Duna képezi. Ezen folyó, a méretéből adódóan nem könnyen leküzdhető akadállynak mondható, így e szakaszon a hídon átrmenő forgalom ellenőrzése jelent rendészeti feladatot. Másik része a keleti szakasz, ahol a 110 km hosszan elterülő Ipoly folyó és az Északi-középhegység északi fekvésű lejtőire támaszkodó védelem, nagymértékben meg tudja akadályozni az országba bejutott ellenségnek a fővárosba, illetve a hazánk belsejébe történő eljutását (Dávid et al. 2007). Az Északi-középhegység és annak előtere, illetve a belső kisebb medencék, patak völgyek remek lehetőséget biztosítanak a vadászharc eredményes alkalmazásához.

4.2. Ukrán határszakasz

A magyar-ukrán államhatár hossza 136,7 km. Domborzati szempontból sík vidék, hazánk második legnagyobb folyója, a Tisza, ezen a határszakaszon lép be hazánk területére. A síkságból emelkednek ki a mezőkaszonyi és a beregszászi hegyek, amelyekről jól áttekinthetővé válik a környék.

Az Alföld Tiszától északra eső keleti területe a Máramarosi-medence, amely útban gazdag, ezáltal remek közlekedésű terület, amely viszonylag sűrű lakónépességgel rendelkezik (Kozma et al. 1993). Az Észak-keleti-Kárpátok, a Máramarosi-havasok terjedelme, az utak hiánya és zord időjárása miatt rossz járhatóságú terület, azonban jelentős elterelő szerepe van. A magyar-ukrán határterületen kilenc átvezető és a határhoz kifutó út épült, továbbá egy vasútvonal is átfut a két ország határán. Ezen határszakaszon Magyarország védhetősége a magyar-román határhoz hasonlóan, szintén kritikus ugyanazon okokból kifolyólag.

A Tisza 136 km-ből 84 km-en keresztül határfolyó, így ez jelentős akadályozó tényezőnek tekinthető (Sallai-Ritecz 2004).

A természeti adottságok hasonlóak a szerb és a román határszakaszhoz, így az kedvező az irreguláris migránsok szempontjából, egyedül a Tisza folyó az, amely akadályozó tényezőnek tekinthető.

4.3. Román határszakasz

A magyar-román határ 447,8 km hosszan húzódik, jelentős része síkság. A határterület három részre osztható, a Szamos menti síkságra, a Körösök vidékére és a román Bánságra. A Kárpátok felőli terület többnyire sík vidék, azonban helyenként dombok tarkítják, amelyek kiváló rálátást biztosítanak a tájra. Ezen államhatárt a Tisza egyik mellékfolyója, a Szamos szeli át. A Körösök vidéke a Bihari-hegységtől nyugatra elterülő, 30-40 km széles sík és dombvidék. Fában gazdag terület, amelyet a Sebes-, a Fekete- és a Fehér Körös folyók völgyei választanak el több, különböző területekre. A magyar-román határszakaszon 13 átfutó utat építettek, illetve hat vasútvonal szeli azt át. Eme határterületnél hazánk védhetősége katonai szempontból az egyik legkritikusabbnak értékelhető, tekintettel arra, hogy a terület teljes hosszában sík, alföldi vidék, amely nem rendelkezik védelmi szempontból kedvező, természetes akadályrendszerekkel. Erre figyelemmel, ezen terület szintén kedvező az illegális határátkelők számára.

4.4. Szerb határszakasz

Magyarország és Szerbia határvonala 174,3 km hosszúságú, sík terület. Itt helyezkedik el az Alföld, amely a túloldalon a Vajdasághoz kapcsolódik. Az államhatáron túli vidékeket a nagyméretű falvak és számos tanya jellemzi. A terület úthálózata sűrű, a határon öt közút, valamint két vasútvonal halad át. Ezen az államhatáron számottevő tranzitforgalom bonyolódik le napi szinten.

Eme határszakaszon a Duna-Tisza köze és a sík terep nyílt teret szolgáltat a támadók számára az országunkba történő gyors behatoláshoz, ezáltal a fővárosba, Budapestre történő eljutáshoz is kedvez. Ezen természeti adottságok tehát kedveznek az irreguláris migránsok részére, hiszen az országunk ezen határszakaszán nem képződtek olyan természetes akadályok, amelyek elősegítenék hazánk védelmét, ezáltal megnehezítenék a jogtalan határátlépés lehetőségét. A védhetőség növelése érdekében 2015-ben megkezdődött a határszakaszon az ideiglenes biztonsági határzár (IBH) építése.

4.5. Horvát határszakasz

A magyar-horvát államhatár 344,6 km hosszúságú. Itt terül el a Mura-köz, a Szlavóniai-síkság és a Dráva-köz. A térség két folyója a Dráva és a Mura. A terület többnyire sík és dombos vidék. A Dráva menti síkságon a jól megművelt földek, valamint az erdős részek váltják egymást.

Árterületét 1-3 méter magasságú gátak és töltések védik, amelyek közlekedés céljából is használhatók. Ez a határszakasz védelmi aspektusból megfelelőnek mondható, hiszen a két folyója, a Dráva és a Mura közel 190 km hosszan biztosít természetes, jónak értékelhető védővonalat. Ezen határszakaszon is ideiglenes biztonsági határzár épült.

4.6. Szlovén határszakasz

Országunk és Szlovénia között a 101,9 km hosszan húzódó határszakasz főként szárazföldi jellegű, ez alól kivétel a Kerka folyó 3 kilométeres szakasza. A határ mindkét oldalán meredek dombok láthatók. Ezen vidéket kiterjedt erdőségek jellemzik, amelyek a terület áttekinthetőségét, átjárhatóságát lényegesen nehezítik. A határszakasz védelmi szempontból a magyar-horvát határterülethez hasonlítható, amely szintén a Mura és a Dráva folyóknak köszönhető. A 10-30 km mélységű Dráva menti síkság természeti adottságai optimális lehetőséget teremtenek a területvédelmi erők hatékony alkalmazására.

4.7. Osztrák határszakasz

Hazánkat és Ausztriát 356,1 km hosszúságú államhatár választja el egymástól. A határszakasz teljes terjedelme mentén a terep döntően tagolt, kiterjedt erdőségek jellemzik, amelyek nehezítik a terület áttekinthetőségét. Magyarország és Ausztria határán, kb. 15 km hosszan fekszik a Fertő-tó, amely Közép-Európa harmadik legnagyobb állóvize. A Duna és a Fertő-tó között mintegy 50 km távolságban sík, nyílt terep húzódik (Sallai-Ritecz 2004). Kőszegtől a hármas határig (magyar-osztrák-szlovén) kiterjedő, kb. 145 km-es szakaszon az Alpok keleti nyúlványain húzódik az államhatár egy része. Az ország védhetősége ezen határszakaszon hazánk szempontjából alapvetően kedvezőnek mondható.

5. Határrendészet és térbeliség

5.1. A migrációföldrajz meghatározása

„A migrációföldrajz a földrajztudomány alkalmazott, speciális, a határőrizet szerves részét képező eleme, amely vizsgálja, hogy az adott földrajzi hely (terület, ország vagy országcsoport) természetföldrajzi, gazdasági és társadalmi, valamint határőrizeti tényezőit és azt a hatásmechanizmust, ahogyan ezek befolyásolják az emberek bizonyos csoportjának migrációs tevékenységét.” (Ritecz-Sallai 2004, 763.)

A migrációföldrajz vonatkozásában, Ritecz György a természetföldrajzi, a társadalmi-gazdasági, valamint a határrendészeti területeken, az alábbiakat javasolja vizsgálni:

a) „Természetföldrajzi:

- az adott ország (határszakasz) általános, az illegális migrációra hatással levő természetföldrajzi jellemzői (földrajzi elhelyezkedés, terep jellege, domborzat, vízrajz, időjárás);
- az adott ország határszakaszai, a Magyar Köztársasággal közös határszakasz hossza;
- a közös határszakasz leírása, mozgást (illegális migrációt) akadályozó tényezők nagysága, mértéke;
- az adott határszaktól számított – a kialakult migrációs irányokra tekintettel – országon való keresztüljutás (minimális) időszükséglete;
- a fő közlekedési útvonalak, lehetőségek;
- a határtérségben (mindkét oldalon) elhelyezkedő illegális migrációt befolyásoló objektumok (jelentősebb határátkelőhelyek, közlekedési csomópontok stb.).

b) Társadalmi, gazdasági:

- az ország társadalmi berendezkedése, stabilitása, a lakosság széles körének illetve egyes csoportok biztonsági szükségleteinek kielégítési mértéke, tendenciája;
- az ország deklarált és „valós” céljai az illegális migráció tekintetében;
- a társadalmi mobilitás mértéke, irányultsága, trendje;
- a korrupció mértéke, jellege, érintett csoportok;
- a demográfiai viszonyok, tendenciák (életkor megoszlás, népsűrűség, népesség növekedési ütem);
- a vízumpolitika harmonizációja, illegális migráció szempontjából származási országok érintettsége;
- az illegális migráció (tiltott határátlépés büntetési tétele) társadalomra való veszélyességének megítélése;
- a közigazgatás, igazságszolgáltatás illegális migrációt befolyásoló jellemzői (idegenrendészeti eljárások, menekült-, menedékes kezelés, eljárási határidők, intézkedések hatékonysága), tényezői;
- a biztonságot veszélyeztető egyéb tényezők (pl. kisebbségek), társadalmi feszültségek;

- az egy főre jutó GDP nagysága, trendje, a folyó fizetési mérleg hiánya;
- az infláció nagysága, trendje, a gazdasági szabadság mértéke;
- a munkanélküliség mértéke, trendje (a határmenti régióban külön elemezve);
- az adott határmenti társadalmi, gazdasági kapcsolatok, viszonyok;
- egyéb (pl. emocionális) tényezők.

c) Határrendészeti:

- az adott határszakaszra érvényes nemzetközi jogszabályok, szerződések;
- az adott ország illetve határszakasz főbb migrációs útvonalak által való érintettsége;
- az adott határszakaszon feladatot ellátó határőrizeti erők:
  - működési elve és rendszere,
  - szervezeti egységek száma,
  - létszáma,
  - alkalmazott főbb erői, eszközei,
  - km-arányos erő- és eszköz megoszlás,
  - határőrizeti rendszere,
  - tevékenységük jellemzői, kiképzettsége, hatékonysága;
- a határforgalom alakulása, jellemzői, tendenciája;
- a túloldali határőrizeti erők tevékenységének főbb jellemzői;
- az adott határszakasz két oldalán tevékenykedő határőrizeti, illetve migrációkezelésben részt vevő szervek közötti együttműködés;
- az adott határszakasz államhatárral összefüggő jogsértések szerkezete, trendje, elkövetési módszerek, az ellenük való hatékony fellépés lehetséges módozatai, eljárásai, eszközei;
- a határterületen elkövetett, nem az államhatárral összefüggő jogsértések mértéke, trendje, eredményes megakadályozásuk, felfedésük lehetséges módszerei.” (Ritecz 2002, 66-69.)

5.2. A bűnözésföldrajz és a határrendészet kapcsolata

Mint ahogyan a fentiek során már említettem, hazánk tranzitországgként funkcionál évszázadok óta. A Magyarország területére történő jogellenes belépést legnagyobb arányban a déli

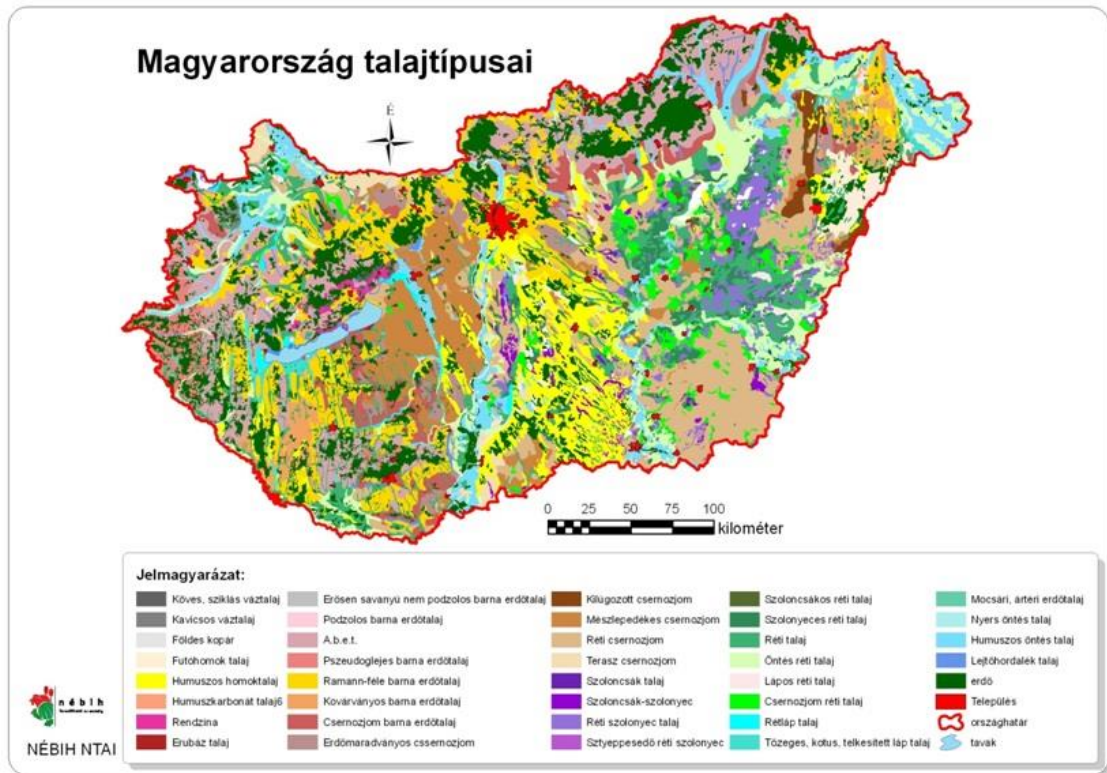
határszakaszon kísérlik meg az irreguláris migránsok. Ez a térség a szerb-magyar és a horvát-magyar határszakaszokat foglalja magába (utóbbi határszakaszon jóval kisebb az illegális határátlépések száma). A déli határ egyes részein kisebb erdők találhatók, amelyek szintén az irreguláris migránsoknak kedveznek, hiszen sötétedést követően, az esti, az éjjeli, illetve a hajnali órákban, rossz látási viszonyok között, könnyedén és gyorsan eljuthatnak a sík terepen az erdőkbe, ahol a fák közt megbújva, minimális az esély arra, hogy a rendőrök és katonák észleljék őket. Ez a természet adta „előny” viszont többnyire a késő tavaszi hónapoktól a kora őszi időszakig számottevő, hiszen ekkor a fák lombozata sűrű, viszont a téli időszakban a levelek lehullanak, ezáltal a fás területek sem nyújtanak már olyan nagymértékű bűvőhelyet az irreguláris migránsok számára, így nehezebbé válik az elrejtőzésük a magyar hatóságok tagjai előtt.

Figyelemmel arra, hogy a déli határszakasz védelme a természeti adottságokból fakadóan, katonaföldrajzi szempontból gyengének ítéendő, ezért szükségessé vált az országunk déli térségének megóvása érdekében mesterséges eszközöket, módszereket alkalmazni, ezáltal országunk védelmét megerősíteni. A Magyarország Kormánya, 2015-ben hozott döntése alapján, 175 km hosszan, 3 méteres magasságig, kétsoros kerítésrendszert építettek, amelyre 2017. évtől kezdődően mozgásérzékelőket szereltek fel, ezáltal is segítve és támogatva a határrendészeti feladatokat ellátók munkáját.

Az alábbiakban Magyarország déli határterületének talaj- és növényzet típusairól tesztek említést. A talaj- és növényzettípus ismerete rendkívül fontos, mivel az eltérő talajok és növényzet segítheti vagy megnehezítheti a határon történő átjutást, illetve a talajszemcsék vagy a pollen vizsgálatának a későbbi bizonyításban akár szerepe is lehet. Hangsúlyozni kívánom, hogy hazánk esetében természetesen a tranzit- és célországok úthálózata, illetve a kibocsátó országokhoz képesti földrajzi elhelyezkedés az, ami a migráció útvonalát elsődlegesen befolyásolja, a növényzet és a talajtípus ebben a tekintetben jóval kisebb szerepet játszik. Ennek ellenére ezen földrajzi tényezők szerepe sem lebecsülendő, mivel bizonyos esetekben szerepük jelentős lehet.

A vizsgált terület igen változatos talajtípusokkal rendelkezik. A magyar-román határszakasz területén főként réti csernozjom, a magyar-szerb határnál pedig leginkább humuszos homoktalaj a jellemző. A magyar-horvát határszakasz vonatkozásában elmondható, hogy igen

változatos talajfajtákból álló terület, azonban főként a különböző típusú réti-, illetve erdőtalajok képezik. Magyarország talajtípusait a 3. ábra illusztrálja.

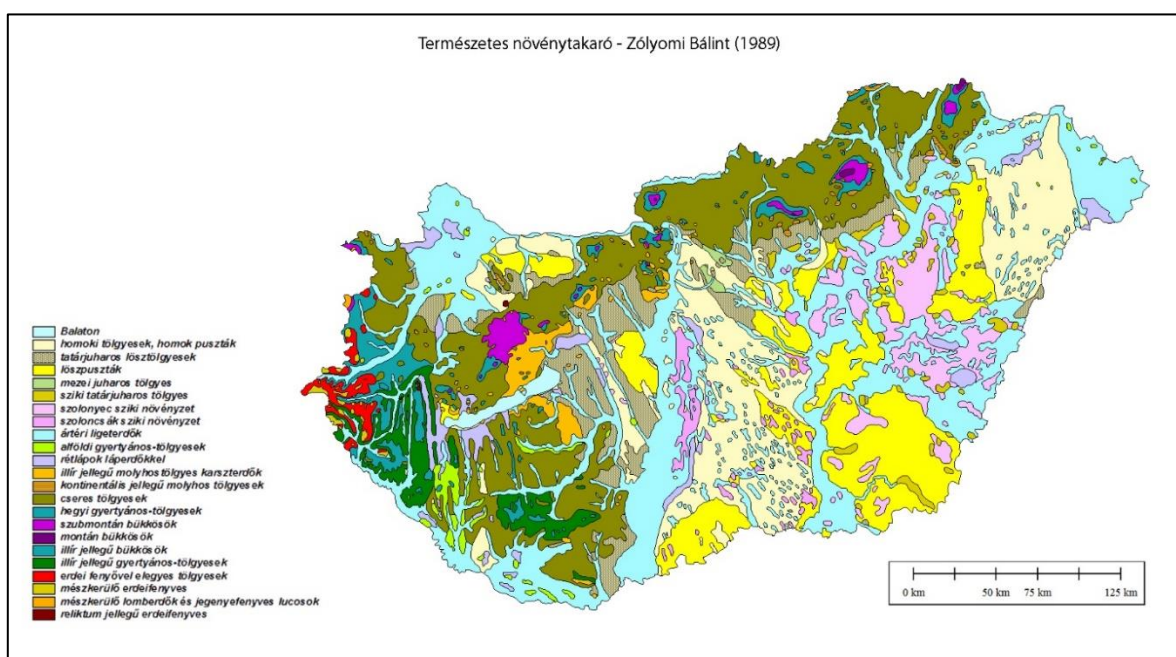
i

3. ábra: Magyarország talajtípusai

Forrás: <https://portal.nebih.gov.hu>

A talajtípus ismerete azért lehet fontos a kutatás során, mivel ez meghatározza a természetes vagy a másodlagos növényzetet. A növényzet pedig jelentősen befolyásolhatja a rejtőzködés feltételeit. A természetes növénytakaró az Alföld nagy részén már nem található meg, mivel az antropogén tevékenység következtében haszonnövényeket ültettek a helyükre, ennek ellenére néhol még található olyan ligetes mezőségek, amelyek megfelelő búvóhelyül szolgálhatnak az irreguláris migránsok részére. Másrészt pedig megemlíthetjük azt is, hogy a különböző talajtípusok az eltérő meteorológiai viszonyok között eltérő módon viselkednek (Szalai 2011). Nem egyforma az adszorpciós képességük, amely nyilvánvalóan befolyásolja a menetsebességet és a földminta alapján akár a határátlépés helyét is be lehet azonosítani. A talajtípusok ismeretében vizsgáljuk meg, hogy milyen növénytakaró borítja az érintett területet.

Zólyomi Bálint akadémikus, 1989-ben elkészítette Magyarország potenciális vegetációtérképét, amelyen országunk természetes növénytakaróit ábrázolta. Ezen térképen (4. ábra) jól látható, hogy hazánk déli határszakasza mentén, illetve közelében többnyire ártéri ligeterdők és löszpuszták váltakoznak, amelyeket néhol sziki növényzet tarkít. Az ártéri ligeterdők kedvező tényezőt jelentenek az irreguláris migránsok számára az elrejtőzési lehetőségeik szempontjából (4. ábra). A terület természetes vegetációja egyre jobban visszaszorul az antropogén hatás miatt, s helyét hasznonövények foglalják el.

4. ábra: Magyarország természetes növénytakarója

Forrás: <https://sarvarvaros.hu>

A természetföldrajzi tényezők mellett egy terület társadalmi viszonyait is fel kell térképezni. A szerb határszakasz közvetlen közelében relatíve kevés település található, azonban a sajátos magyar településtípusnak, a tanyáknak köszönhetően vannak antropogén képződmények az érintett határsáv közelében is. Ez jelen esetben azért lehet fontos, mivel ez búvó- és pihenőhelyül is szolgálhat a migránsok részére. Ezek feltérképezése véleményem szerint a határ mindkét oldalán fontos feladat lenne.

A fentiek alapján jól látható, hogy a természeti és társadalmi tényezők jelentős hatással vannak egy terület bűnözési viszonyaira. Ezáltal még inkább megerősíteni látom Bertrand Russel,

Nobel-díjas angol polihisztor gondolatát, miszerint „A bűn földrajzi fogalom” (Sin is geographical). A bűnözés mögött a legtöbb helyen földrajzi tényezőket is felfedezhetünk, amiket a rendészet területén dolgozók és kutatók tudnak felfedni, melyek hozzájárulhatnak a rendészeti stratégiák kidolgozásához és a sikerebb felderítéshez. Ezzel kapcsolatban pedig a bűnözésföldrajz egy másik klasszikusát, Horst Heroldot hadd idézzem, aki a kriminálgeográfia vonatkozásában azt mondta, hogy azon leíró indikátorokat kell meghatározni, amelyek meghatározzák a bűnözés növekedését és magyarázzák egy adott földrajzi hely vonzó hatását a bűnözésre (Herold után Mátyás 2020).

6. Az illegális migrációval kapcsolatos statisztikai adatok

Az államhatárhoz, mint földrajzi területhez kapcsolódó bűncselekmények elkövetését jelentősen meghatározza a határforgalom és annak ellenőrzése. Szintén mérvadó a határterületeken a szolgálatot ellátó rendőrök és katonák létszáma, mozgásuk iránya, valamint szolgálati feladatuk, tevékenységük végrehajtása. A jogsértések megvalósulása függ az egy főre jutó határszakasz nagyságától is, amely többnyire meghatározza azt, hogy az adott szakaszon az illegális határátlépést megkísérlő személyeket mennyi időn belül sikerül észlelni, illetve velük szemben intézkedést kezdeményezni.

Tanulmányom elkészítéséhez megvizsgáltam Magyarországon területi rendőri szervekre lebontva, a tettenérés és az eredményes felderítés alapján ismertté vált embercsempészés bűncselekmény elkövetési számának alakulását, a 2010. január 1. és 2021. december 31. közötti időszakra vonatkozólag. A számadatok az ENyüBS adatbázisból származnak, amelyeket az alábbi táblázatban is szerepeltetek (1. táblázat).

1. táblázat: Az embercsempészség deliktumának alakulása 2010-2021. között

Embercsempészség deliktumok statisztikai alakulása 2010-2021. év között	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
BRFK	2	1	0	0	1	40	37	27	19	1	1	6
Baranya MRFK	0	2	0	0	3	1	1	0	2	0	19	34
Bács - Kiskun MRFK	25	33	27	50	43	94	86	21	12	8	41	95
Békés MRFK	4	5	16	4	10	4	6	7	4	5	11	21
Borsod - Abaúj - Zemplén MRFK	0	0	0	0	1	0	0	2	2	0	0	1
Csongrád - Csanád MRFK	35	38	61	63	115	172	76	34	34	24	34	60
Fejér MRFK	0	0	0	0	0	22	2	7	1	2	11	41
Győr - Moson - Sopron MRFK	38	24	15	59	65	95	48	12	10	5	41	122
Hajdú - Bihar MRFK	7	4	7	6	2	10	0	1	2	1	7	8
Heves MRFK	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0
Komárom - Esztergom MRFK	0	4	16	6	34	62	10	7	11	2	8	10
Nógrád MRFK	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1
Pest MRFK	0	0	1	3	4	41	19	4	4	0	5	29
Somogy MRFK	0	0	1	1	0	1	2	3	2	1	4	19
Szabolcs - Szatmár - Bereg MRFK	18	6	5	9	15	20	9	8	55	6	30	21
Jász - Nagykun - Szolnok MRFK	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	6
Tolna MRFK	0	0	0	0	2	2	1	1	1	0	0	64
Vas MRFK	1	4	5	13	9	6	5	1	1	1	8	42
Veszprém MRFK	0	0	0	1	0	0	3	0	0	1	5	32
Zala MRFK	4	3	2	19	28	61	13	8	0	1	2	6
NNI	13	28	31	9	27	22	30	34	18	25	22	13
ORFK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RRI	5	1	1	0	1	3	1	1	1	6	7	4
Országos összesen	152	153	188	244	360	657	349	178	184	89	257	635

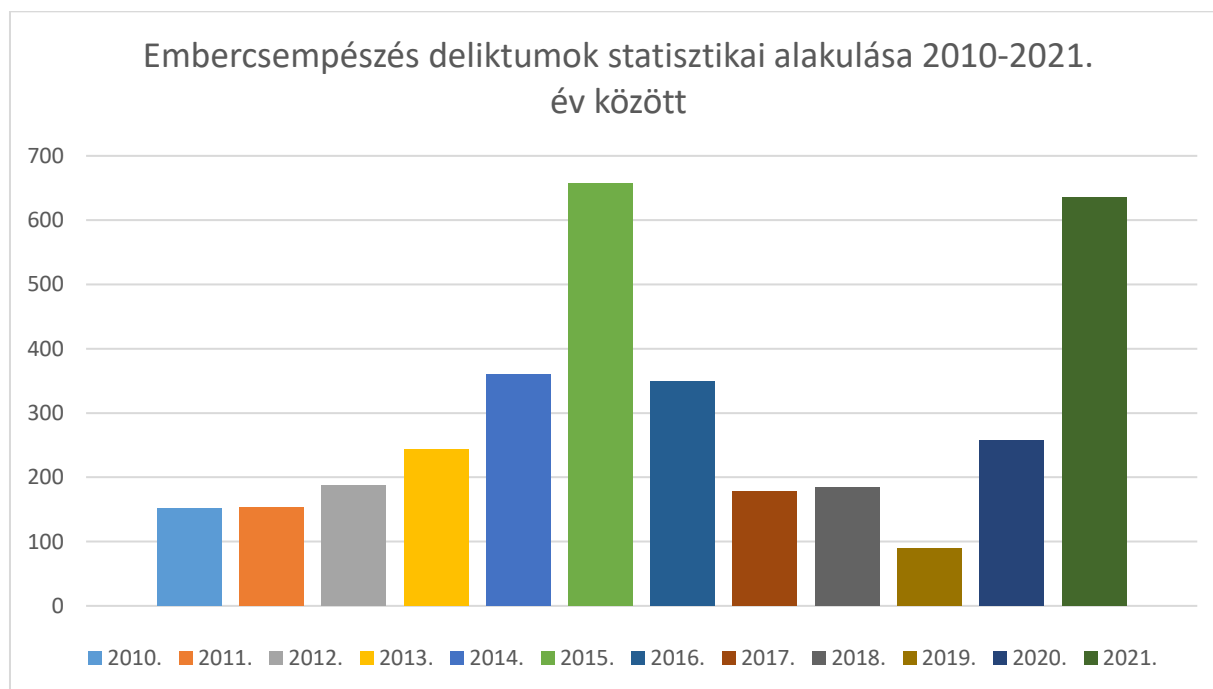
Forrás: ENyÜBS

A táblázatban szereplő számadatok elemzését elvégezve látható, hogy Magyarország határmenti megyéiben, azaz Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Vas és Zala megyében – majd 2021 évben már Tolna megyében is – indítottak számos büntetőeljárást a területi rendőri szervek, embercsempészség bűncselekmény elkövetése miatt. Továbbá, a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda szintén kimagasló ügyszámban folytatott büntetőeljárást olyan embercsempészség bűntettek elkövetése miatt, amelyekben felmerültek nemzetközi bűnszervezetek is.

Az alábbi diagramon szemléltetem a 2010. január 1. és 2021. december 31. közötti időszakban, éves lebontásban, Magyarországon, embercsempészség bűntett elkövetése miatt indított büntetőeljárások számának alakulását. A diagram alapján megállapítható, hogy a 2010 és 2015 közötti időintervallumban folyamatosan növekvő tendenciát mutat a vizsgált bűncselekmény elkövetésének száma, majd 2016-ban közel a felére redukálódott az esetszám, egészen 2019-ig további folyamatos csökkenő tendenciát mutatva.

2020-tól kezdve azonban ismételten emelkedésnek indult az embercsempészás büntett esetszáma, amely tekintetében további, jelenleg is tartó emelkedés tapasztalható (5. ábra).

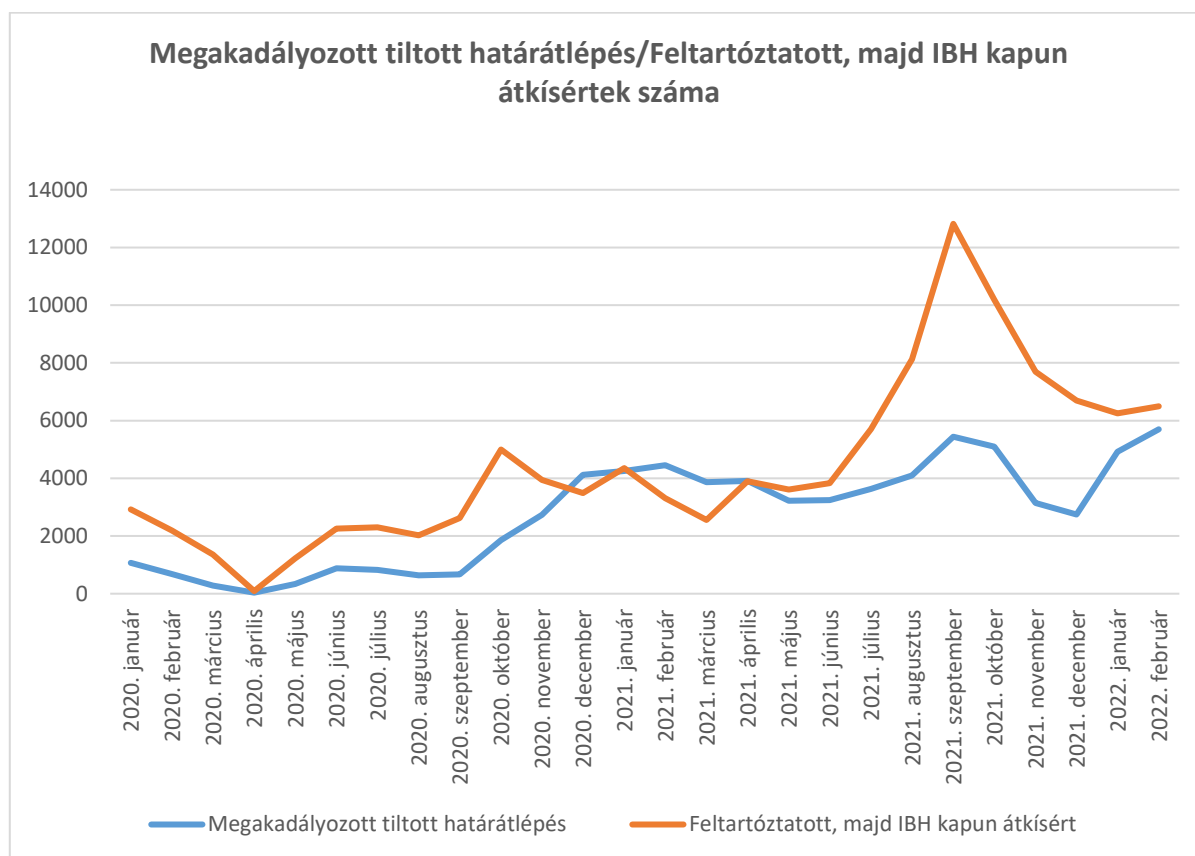

5. ábra: Embercsempészás deliktumok számának statisztikai alakulása 2010-2021 év között

Forrás: ENyÜBS

6.1. Illegális határátkelés alakulása a pandémia idején

Kutatásom során kiemelten vizsgáltam azt, hogyan alakult az illegális migrációban résztvevő személyek száma Magyarországon, a világjárvány megjelenésétől kezdően egészen napjainkig. Erre figyelemmel, a vizsgált időszak a 2020. január 1. és 2022. február 28. közötti időintervallum. Vizsgáltam a megakadályozott tiltott határátlépések, valamint a feltartóztatott, majd az Ideiglenes Biztonsági Határzár (továbbiakban: IBH) kapun átkísértek, illetve az elfogott, előállított és az eljárás alá vont irreguláris migránsok számának alakulását, melyeket az alábbi diagramokon szemléltetek (6. és 7. ábra).

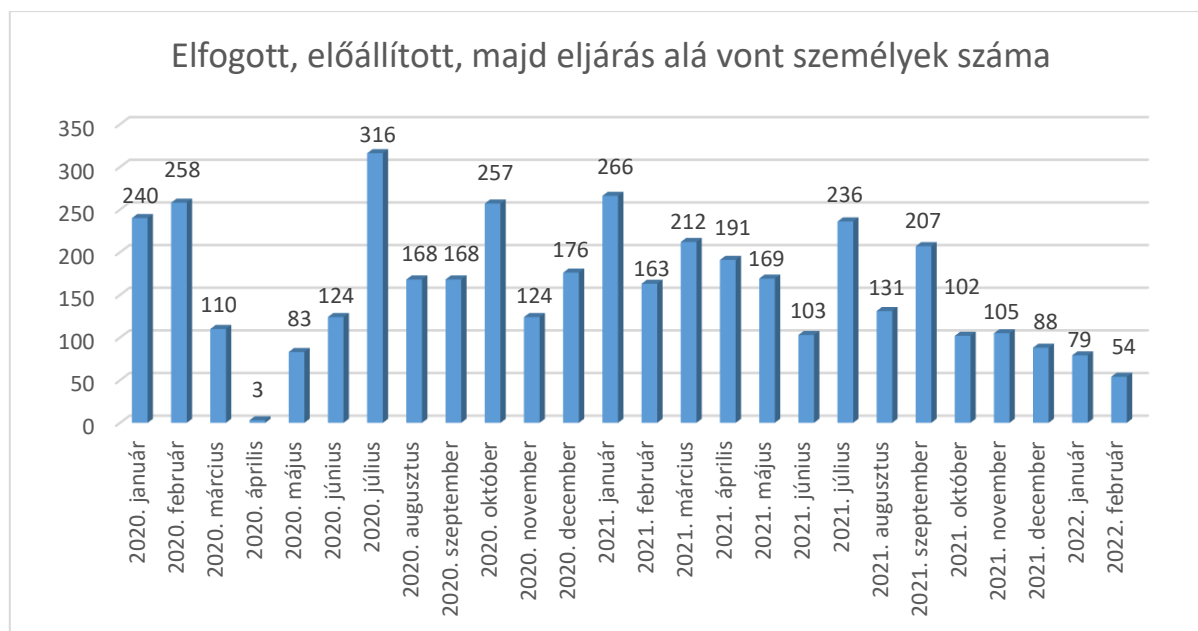

6. ábra: Megakadályozott tiltott határátlépés/Feltartóztatott, majd IBH kapun átkísértek száma

Forrás: <https://www.police.hu>

Az ábrák alapján kitűnnek a 2020. április hónap adatai. Látható, hogy ezen harminc napos időszakban, minimálisra redukálódott az illegális határsértők száma, mind az elfogásuk, mind a határon történő átjutásuk megakadályozása, illetve feltartóztatásuk tekintetében. Feltételezhető, hogy ennek a nagyfokú csökkenésnek a háttérében a 2020 márciusában, hazánkban is „berobbanó” COVID-19 világjárvány állhatott. A másik kirívó időszak az ábrán a 2021. szeptember hónap, amikor háromszorosára nőtt az illegális határátkelést megkísérlők száma. Az elmúlt két évben egyszer sem volt tapasztalható ilyen nagymértékű illegális migrációs nyomás, ezért az Országos Rendőr-főkapitányság 2021. szeptemberében elrendelte a belső megyei rendőr-főkapitányságok részére, a határmenti megyék rendőr-főkapitányságainak történő segítségnyújtást. Az elkészült intézkedési tervben foglaltak alapján,

a nem határmenti megyék, embercsempészás miatt elrendelt büntetőeljárásokat vettek át és vizsgáltak le a Bács-Kiskun, valamint Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányságtól.

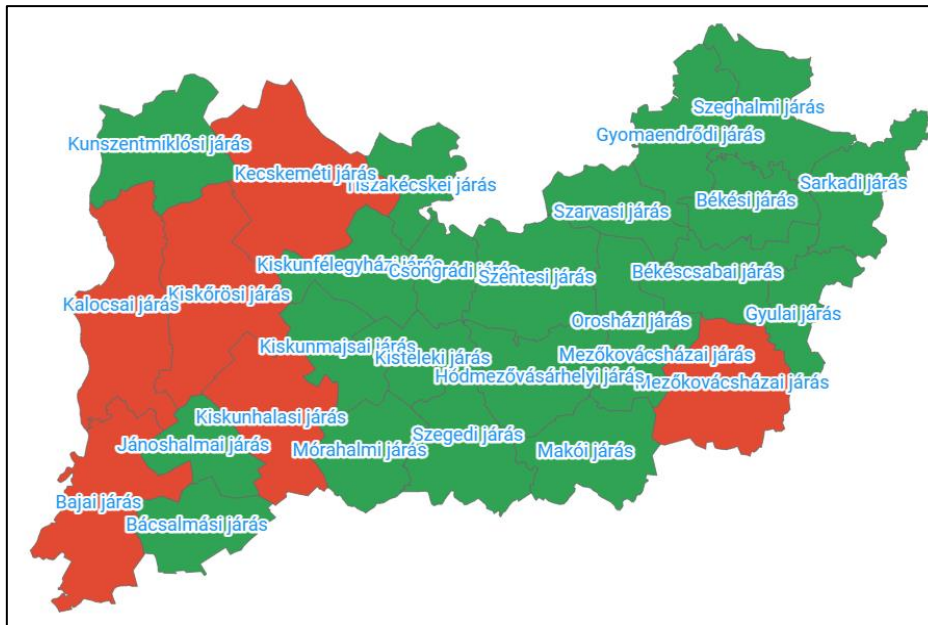
7. ábra: Elfogott, előállított, majd eljárás alá vont személyek száma

Forrás: <https://www.police.hu>

Továbbá, az embercsempészek elfogását követően az azonnali, forrónyomos intézkedések végrehajtásának megerősítése céljából, egy hónapos etapokban átvezénylésre kerültek a rendőrök a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányságra. Mindezen intézkedések mellett, folyamatos megerősítő erőként további rendőröket vezényeltek le a Bács-Kiskun megye déli határára, szintén egy hónapos időszakra, a határrendészeti feladatok ellátására, illetve az illegális migráció elleni védekezésben történő közreműködés céljából.

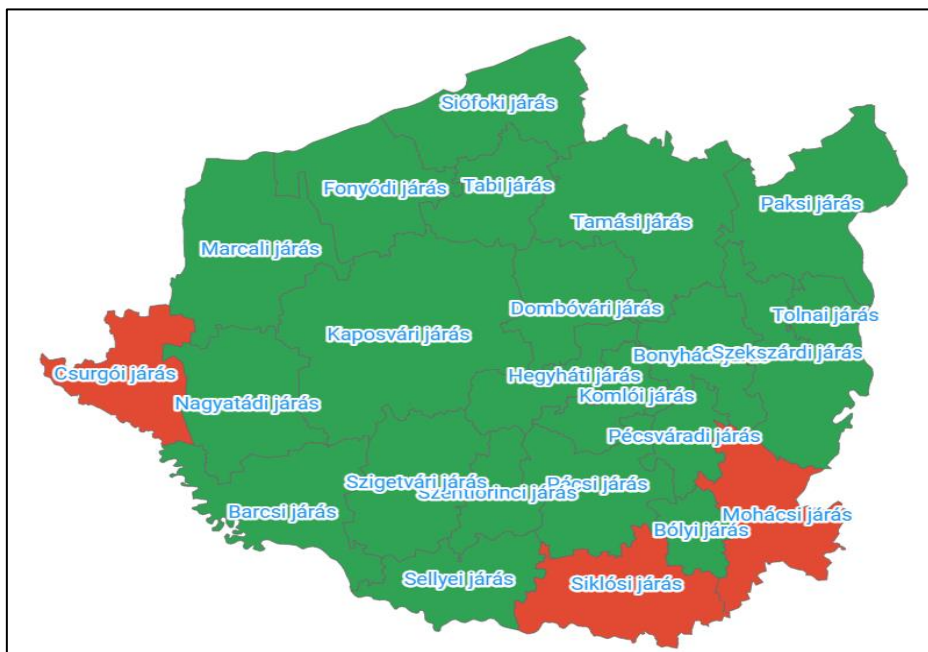
A fentiekén túl, Magyarország két nagy területét, a dél-alföldi, valamint a dél-dunántúli régiókat vizsgáltam meg annak tekintetében, hogy itt mely járások voltak a 2010-2020. év közötti időszakban a legfertőzöttebbek az embercsempészás deliktum vonatkozásában. Ezen kimutatáshoz a Prevenziós Bűnüldözés-Statistikai Adattár (PRE-STAT) használtam fel. A Dél-Alföld régiójában főként a Mezőkovácsházai, a Kiskunhalasi, a Bajai, a Kalocsai, a Kiskőrösi, valamint a Kecskeméti járások a leginkább érintett terület a vizsgált bűncselekmény tekintetében (8. ábra). A dél-dunántúli régióban leginkább a Mohácsi, a Siklói, illetve a

Csurgói járás a leginkább érintett terület az embercsempészás deliktum realizálása szempontjából (9. ábra).

8. ábra: A Dél-alföldi régió járásainak fertőzöttsége az embercsempészás bűncselekményének tekintetében (2021. január 1. és december 31. között)

Forrás: PRE-STAT

9. ábra: Dél-dunántúli régió járásainak fertőzöttsége az embercsempészás bűncselekménye tekintetében (2021. január 1. és december 31. között)

Forrás: PRE-STAT

7. Összegzés

A kutatói munkám során megállapítást nyert, hogy a Magyarországon is „berobbanó” világjárvány időszakában radikálisan lecsökkent az illegális migrációáradat, azonban miképp alkalmazkodni kezdtek az emberek a járvány okozta veszélyhelyzethez, úgy az irreguláris migránsok száma is fokozatosan növekedésnek indult. A statisztikai kimutatások alapján kijelenthető, ahogyan a COVID-19 világjárvány is több hullámban jelent meg és okozott nehézségeket az embereknek, úgy az illegális migráció is hullámszerűen (évszakosan) változik immáron évek óta. Egyes időszakokban csökken, majd ezt követően ismételtelen megnövekszik a harmadik országbeli állampolgárok száma, akik megkísérelnek országunk déli határán jogellenesen átkelni, hogy tovább haladhassanak az általuk kitűzött desztináció irányába.

Tekintettel arra, hogy az illegális migrációt és a hozzá kapcsolódó szervezett bűnözést megszüntetni nem lehetséges, az ellenük történő fellépésnek, a bűnszervezetek felderítésének, a büntetőeljárások megindításának kell meghatározni az eljáró hatóságok tevékenységét és munkáját. A felsoroltakon túlmenően, fejleszteni kell a nyomozó szervek reagáló képességét.

A problémát abban látom, hogy az embercsempészek és az irreguláris migránsok érdeke ugyanaz, tehát megítélésük szerint nem válik hasznukra a hatósággal történő együttműködés, erre tekintettel, az elfogások során nagymértékben figyelemmel kell lenni a tárgyi és személyi bizonyítékok gyors és célirányos beszerzésére.

Felhasznált irodalom

2014. évi LVII. törvény Magyarország Kormánya és az Osztrák Szövetségi Kormány között a közös államhatáron lévő határátkelőhelyekről és határátlépési pontokról, valamint a közúti és vízi közlekedésben a határforgalom ellenőrzésében történő együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM%3A133020> (letöltés ideje: 2022.06.11.)

Dávid Lóránt - Tóth Géza - Bujdosó Zoltán - Hernecky Andrea (2007): A turizmus és a regionális versenyképesség kapcsolatának mutatói a Mátravidék példáján keresztül *Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek* 4(1): 3-20

Kovács Ferenc (2002): *Közlekedéstan*. Széchenyi Egyetem, Győr
(<https://ko.sze.hu/catdoc/list/cat/7086/id/7093/m/4974#10213> – letöltés ideje: 2022. 06. 12.)

Kozma Endre – Héjja István – Stefancsik Ferenc (1993): Katonaföldrajzi kézikönyv. Zrínyi kiadó, Budapest

Mátyás Szabolcs (2020): Bűnözésföldrajz. Didakt Kiadó, Debrecen

Németh József (2011): A rendőrség feladatai az illegális migráció és a nemzetközi terrorizmus elleni fellépés terén, különös tekintettel a Balkán biztonsági helyzetére. Ph.D. értekezés, ZMNE HDI, Budapest

Rítecz György (2002): Az illegális migráció és az EU csatlakozás hatása a magyar határőrizetre. Ph.D. értekezés, Budapest

Rítecz György – Sallai János (2004): A Magyar Köztársaság államhatárának bűnügyi földrajza 2000-2002-ben. Nemzeti Fejlesztési hivatal, EU Tanulmányok IV., Budapest, 763-799.

Szalai Zoltán (2011) : Bevezetés a talajtanba környezet-tanosoknak. Typotex, Budapest

Világhálós források

<https://portal.nebih.gov.hu/-/magyarország-talajtipusai> (2022. 02. 10.)

<https://sarvarvaros.hu/dokumentumok/klimaturonovenyzeteloadas-305.pdf> (2022. 02. 10.)

<https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa> (2022. 02. 03.)

https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1g_aut%C3%B3p%C3%A1ly%C3%A1i
(letöltés ideje: 2022. 02. 15.)

Hankovszki Mónika geográfus

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Fejlesztési Ügynökség

monika.hankovszki96@gmail.com

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE HÁROM KIVÁLASZTOTT JÁRÁSÁNAK BŰNÖZÉSFÖLDRAJZA

Absztrakt

Kutatásomban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye három kiválasztott járásának (Nyíregyházi járás, Vásárosnaményi járás, Baktalórántházai járás) a bűnözésföldrajzát elemeztem. A regisztrált bűncselekmények számát vizsgáltam, valamint a bűnelkövetőket lakóhelyük szerint csoportosítottam. QGIS rendszerrel dolgozva térképeket szerkesztettem, továbbá grafikonokon, táblázatokban szemléltettem az eredményeimet. Így kaptam egy átfogó képet a bűnözés területi mintázatára, sajátosságaira.

Két területi szinten vittem végig a helyzetértékelést, mégpedig az említett 3 járást hasonlítottam össze és a három járás településeit tanulmányoztam.

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, bűncselekmény, bűnelkövető, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, járás

1. Anyag és módszer

A választott módszereim a következők voltak: a TeIR-ből, azaz az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerből gyűjtöttem ki adatokat éves lebontásban a bűncselekményekről és a bűnelkövetőkről. A bűncselekményekről 2002-2018-ig vannak adatok a rendszerben, ebből az elkövetés helye szerint regisztrált bűncselekmény adatait boncolgattam. A bűnelkövetőkről 2002-2017-ig terjedő időszakot kísértem figyelemmel. Ezeket Excel táblázatba rendeztem, 3 éves mozgóátlagot tartalmazó grafikonvonalakat készítettem, majd a szabad és nyílt forráskódú térinformatikai rendszer segítségével, a QGIS 3.10-es verziójával dolgozva térképeket készítettem kategóriák szerint. Ezen kívül KSH statisztikai adatokból dolgoztam, vagy a Belügyminisztérium nyilvántartások oldalát hívtam

segítségül. Tehát mindezzel szeretnék egy átfogó képet kapni a bűnözés területi viszonyaira, összefüggéseire.

2. Hipotézisek

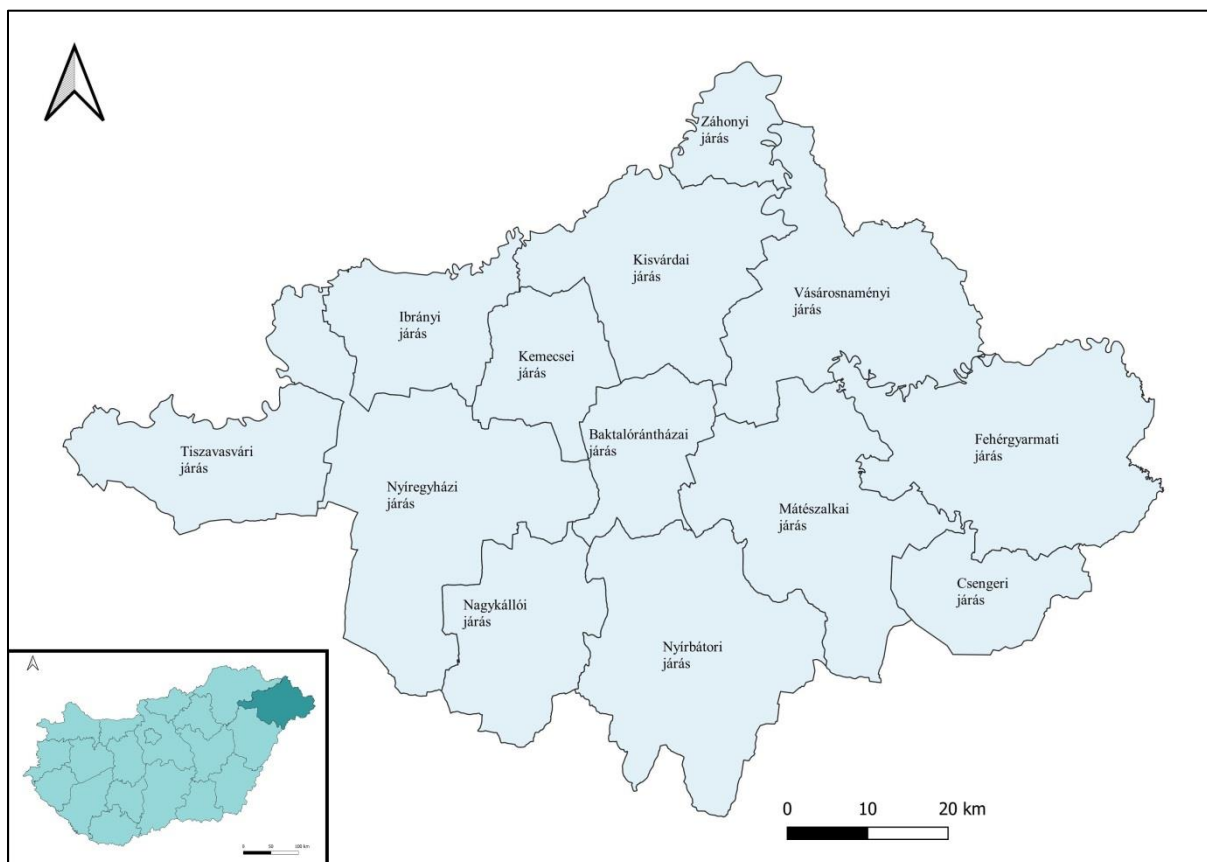
Hipotéziseim, kérdéseim a következők voltak:

- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyike a legelmaradottabb megyéknek, ami összefüggésben állhat a bűncselekmények kimagasló számával.
- A kiválasztott 3 járásnál megjelenik a mélyszegénységben élő, deprivált, jelentős részben roma származású lakosság magasabb aránya, ami összefüggésben lehet a bűnelkövetők számával.
- Mik állnak a háttérben egy-egy bűncselekmény véghezvitelkor? (szegénység, aluliskolázottság, etnikai jellemzők, munkahelyhiány, nem megfelelő biztonsági berendezés és intézkedés, esetleg elhagyatott településrész stb.)
- Milyen módja lehet a bűnözés csökkentésének a megyében vagy még alacsonyabb szinteken? Például több kamera felszerelése vagy polgárőrök, rendőrök folyamatos jelenléte a különösen veszélyeztetett utcákban, tereken stb. Milyen egyéb megoldások lehetnek a deviáns magatartás és agresszió csökkentésére?

3. A vizsgált térség bemutatása

A megyei területi egység bemutatásával kezdve Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (1. ábra) lakossága 575.102 fő (2020.01.01-jén), 13 járás és 229 település tartozik hozzá. Területe 5936,45 km². Népsűrűsége 93,57 fő/km². Lakosságát tekintve a 3., területét vizsgálva 6., népsűrűség szerint pedig az 5. helyen áll az összes megye viszonylatában, Budapestet nem figyelembe véve. Szintén 5. helyen van a települések számát illetően is. A megye az Észak-Alföldi régióban helyezkedik el Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar megyékkel. A legfejletlenebb régiók egyike (Tóth 2007). A megyeszékhely, Nyíregyháza megyei jogú város, az ország 7. legnépesebb városa. 2020-as adatok alapján készítettem az összehasonlításokat a Belügyminisztérium nyilvántartását felhasználva.

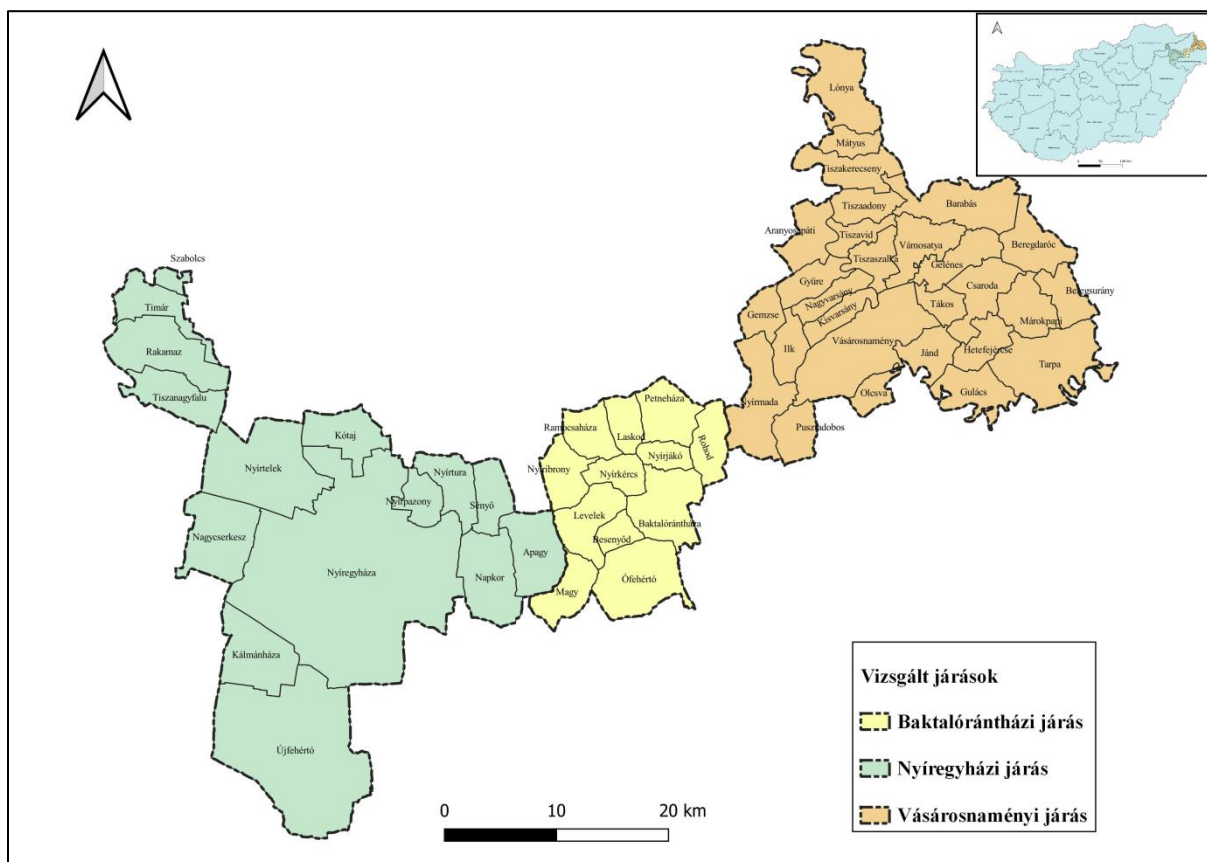

1.ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye elhelyezkedése és járásai

(Forrás: Saját szerkesztés)

Az általam részletesebben vizsgált területi egységek (2. ábra) helyzetét elemezve megállapítható, hogy a **Nyíregyházi járáshoz** 15 település tartozik (4 város, 11 község eloszlásban), lakossága 169 919 fő (2018), területe és népessége is a legnagyobb a választott mintaterületeim közül. A ma is ismert formájában 2013 óta létezik a járás. Itt fontos megjegyezni, hogy kutatásomban, amikor a 2013. év előtti időszakot vizsgálom akkor is a jelenlegi járást veszem figyelembe. Területi kiterjedéséről elmondható, hogy aszimmetrikus, érdekes az északnyugati nyúlványa. Nagyvárosi településegüttest alkot Kótaj, Nyírtelek, Nyírpazony, Nyírtura és Nyíregyháza, mint központ. A 2011. népszámlálás szerint a járásban élők 4%-a valamelyik hazai nemzetiséghez tartozónak érezte magát, ebből a legtöbben cigánynak (2,4%) vallották magukat. Vallási szempontból a katolikusok vannak többségben, kivéve Nyírturán, ahol a reformátusok és Nagycserkeszen az evangélikusok száma nagyobb (2011). A munkanélküliségi ráta magas Sényőn, Nagycserkeszen, Tiszánagyfalun, Kótajon,

Timáron. A legalacsonyabb Szabolcs településen (<https://ams.foh.unideb.hu>). A járás területén áthalad az M3 autópálya, melyről lehajtó visz Nyíregyháza nyugati, déli vagy északi része felé. Ezen kívül, az elsőrendű főutak közül a 41. számú Beregsurányig, a 4. számú Záhonyig tart. Másodrendű utak: 36. számú Polgártól Nyíregyházáig, 38. számú Tarcaltól Nyíregyházáig vezet. További számos út és mellékút kapcsolja össze a településeket. A járás legforgalmasabb vasúti csomópontja Nyíregyháza, ahonnan átszállás nélkül el lehet jutni többek között Budapestre, Debrecenbe, Miskolcra, Vásárosnaményba és Záhonyba.

2. ábra: Mintaterületem elhelyezkedése Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül
(Forrás: Saját szerkesztés a www.kormanyhivatal.hu oldal segítségével)

A **Vásárosnaményi járás**, amihez 28 település tartozik (2 város, 26 község eloszlásban), lakossága 41 314 fő és területe 618 km² volt 2018-ban. A megyeszékhelytől 50 km-re, az ukrán határtól 25 km-re (Beregsurányi határátkelő) található. Ehhez a járáshoz tartozik a mintaterületeim közül a legtöbb település, ahogy a 2. ábrán láthatjuk. A járásnak - és egyben a Bereg szívének – a központja Vásárosnamény. A város fekvését tekintve meghatározóak a

folyóvizek, ugyanis Vásárosnamény közigazgatási területén belül négy folyó is megtalálható: a Tisza, a Szamos, a Kraszna és az Öreg-Túr. A Tisza Vásárosnamény és Tokaj közötti szakasza nemzetközi hajóút. Vásárosnaményon kívül még egy város, Nyírmada található a járásban. Ebben a térségben fontos szerepe van a határon átnyúló együttműködéseknek.

Az M3 autópálya Nyíregyházától ÉK-re tartva ér véget Vásárosnaménynál, a tervek között szerepel az ukrán határig való továbbépítése. Vasúti közlekedését nézve a Nyíregyháza-Vásárosnamény útvonal végállomása, és a Záhony-Mátészalka útvonal is felfűzi a járásközpontot. Nemzetiségi elemzést vizsgálva, a járásban 13,3% a cigány lakosok aránya, ami indirekten utal a hátrányos helyzetre.

A gazdasági ágat tekintve a járásban, kiemelkedő külföldi tőke Vásárosnaményban van, nevezetesen az Interspan Faipari Kft. (Swiss Krono Kft.), az almafeldolgozással foglalkozó Austria Juice Magyarország Kft., de megyei és országos szinten is elismert helyi kézben lévő vállalkozások is jelen vannak. A járás kereskedelmi és szolgáltató szektorának is 42%-a itt működik.

A **Baktalórántházai járás**hoz 12 település tartozik (1 város és 11 község eloszlásban), 19 571 fővel (2018) összesen. Területe 254,5 km². A megyében található 13 járás közül az egyik legalacsonyabb népességű (11. helyen áll). A mintaterületeim közül ebben a járásban a legmagasabb arányú a munkanélküliségi ráta a 2011-es adatok alapján (7,4%, szemben a Vásárosnaményi járás 6%-os és a Nyíregyházi járás 6,7%-os értékével) (TeIR.hu alapján). Ehhez hozzájárul az a tény is, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében itt a legalacsonyabb az 1000 főre jutó működő vállalkozások száma, sőt a baktalórántházai LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiájában (2014-2020) még azt is megjegyzi, hogy országosan a 3. legalacsonyabb. A térség magas erdősültsége eredményezi a ffeldolgozói iparág elterjedését, így megtalálható Rohodon, Baktalórántházán és Ófehértón is. Ez a járás lakosainak egyik legfontosabb munkalehetősége.

A járás területén egy elsőrendű főút (41. sz.) és egy vasútvonal halad keresztül, amely Nyíregyházát Vásárosnaménnyal köti össze, és érinti Leveleket, Magyot, Ófehértót és Baktalórántházát. A járás déli részén az M3 autópálya fut.

Hogy miért éppen ezt a 3 járást választottam? Egyrésztől Vásárosnamény a lakóhelyem és járásközpont is egyben. Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megye székhelye, így a megye

legnagyobb és legnépesebb városát is belefoglaltam a kutatásomba. Baktalórántháza pedig az elsők között van a legkedvezményezettebb járások rangsorában. Országos viszonylatban az 5. helyet foglalja el (1. táblázat).

Térjünk rá a járások kedvezményezettségére, hogy mit is jelent ez pontosan. A 290/2014. november 26-i kormányrendelet alapján történt ez a besorolás. A járásokat területi fejlettség alapján osztották be. Különböző mutatókat vettek figyelembe: a társadalmi és demográfiai helyzetet, lakás és életkörülményeket, helyi gazdaság és munkaerő-piaci mutatókat, infrastruktúra és környezeti mutatókat. Ezekből készítették egy indikátort, komplex mutatót.

1. táblázat: A 3 vizsgált járás kedvezményezettsége

Járas neve	Komplex mutató értéke és rangsorszám
Nyíregyházi járás	56,11 (146.) Nem kedvezményezett
Vásárosnaményi járás	28,0 (19.) Kedvezményezett, fejlesztendő, komplex programmal fejlesztendő járás
Baktalórántházai járás	22,13 (5.) Kedvezményezett, fejlesztendő, komplex programmal fejlesztendő járás

(Saját szerkesztés a <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400290.kor> oldal alapján)

A fejlesztendő járás definíciója kimondja, hogy az a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járás, amelyekben az ország kumulált lakónépességének 15%-a él. Ettől kis eltérésű a komplex programmal fejlesztendő járás fogalma, ami annyiban tér el az előzőtől, hogy az ország kumulált lakónépességének 10%-a él itt (<https://net.jogtar.hu>). Mindezek vonatkoznak a Vásárosnaményi és Baktalórántházai járásra egyaránt (1. táblázat). Megjegyzendő, hogy a legkisebb komplex mutatóval rendelkező és a rangsor alapján legalacsonyabb számú járás a leghátrányosabb helyzetű.

A településeket is besorolták ezekbe a kategóriákba a 105/2015. április 23-i kormányrendelet alapján (2. táblázat). Három nagy csoportba történt a kategorizálás. Az első a jelentős

munkanélküliséggel sújtott települések. A második csoport a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések.

2. táblázat: A települések kedvezményezettsége

Járás neve	Települések száma összesen	Vonatkozó települések száma
Nyíregyházi járás	15	Ebből munkanélküliséggel sújtott: 5 db
		Ebből társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett: 2 db
Vásárosnaményi járás	28	Ebből munkanélküliséggel sújtott: 20 db
		Ebből társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett: 20 db
Baktalórántházai járás	12	Ebből munkanélküliséggel sújtott: 10 db
		Ebből társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett: 8 db

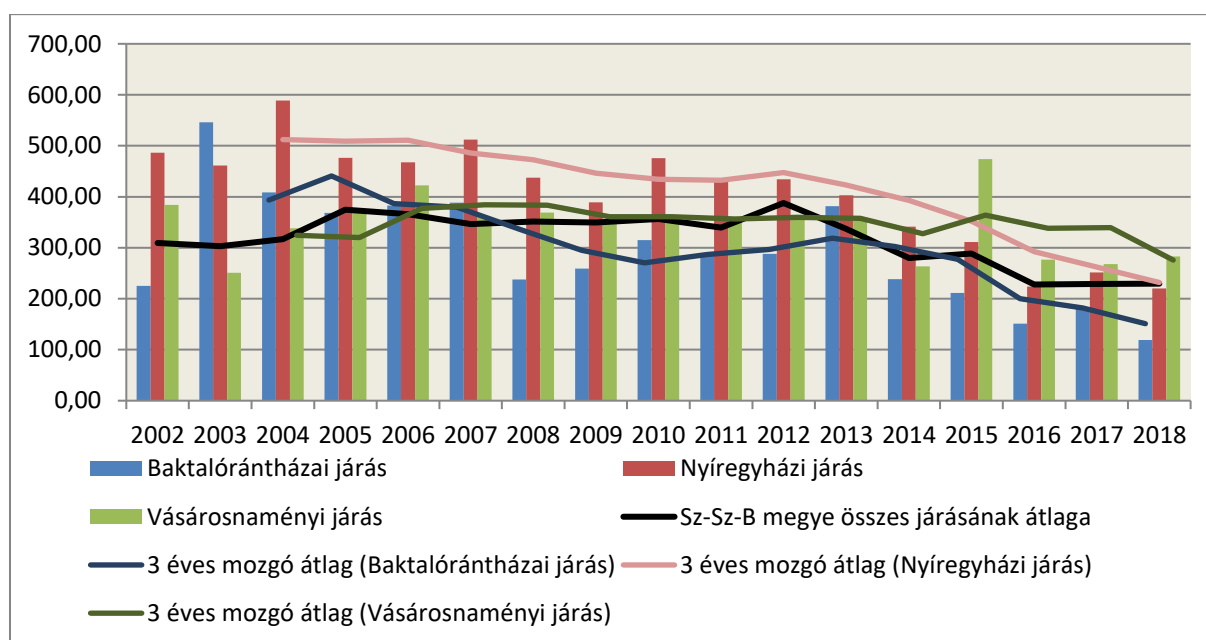
(Saját szerkesztés a <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500105.kor> oldal alapján)

Fontos megjegyezni, hogy sok esetben átfedés van a két kategorizálás között, tehát tartozhat egy-egy település mind a két kategóriába is, mint pl. a Vásárosnaményi járás esetében 17 település a 28-ból mind a két helyre be van sorolva. A harmadik csoport az átmenetileg kedvezményezett települések jegyzéke. Azok a települések olvashatóak itt, amik 2015. április 22-én társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból is elmaradtak, országos átlagot meghaladja a munkanélküliség száma, de nem szerepel a kedvezményezett települések jegyzékében. Ezek 2015. december 31-ig átmenetileg kedvezményezettnek minősülnek. A Nyíregyházi járásból Szabolcs érintett ebben, a Vásárosnaményi járásból Beregsurány,

Csaroda, Pusztadobos, Tákos, Tizzaszalka, a Baktalórántházai járásból pedig Nyírfákó és Nyírkércs.

3.1. A megyén belüli viszonyok járási szintű vizsgálata a regisztrált bűncselekmények tükrében

Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekményeket megfigyelve a 1. diagramon látható, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye összes járásának átlaga nagyjából stagnáló, a 2012. évtől pedig redukálódni kezd, csakúgy, mint az országos trend. A Nyíregyházi járás vezet az összes bűncselekményeket illetően egészen 2015-ig, majd a Vásárosnaményi járás veszi át a vezetést a 3 éves mozgóátlag szerint. A megyeszékhely járásának értéke minden évben a 13 járás átlaga felett van, kivéve 2016-ban és 2018-ban. A Vásárosnaményi járás 3 éves mozgóátlaga és oszlopdiaagramja a megyém összes járásának átlagához szorosan illeszkedik, viszont 2013-tól a két vonaldiagram között kinyílt olló egyértelműen a Vásárosnaményi járás fölényét mutatja. A Baktalórántházai járás 3 éves mozgóátlaga 2007-ig a 13 járás átlaga felett volt, azonban ettől az évtől kezdve leginkább a megye összes járásának átlaga alá került.

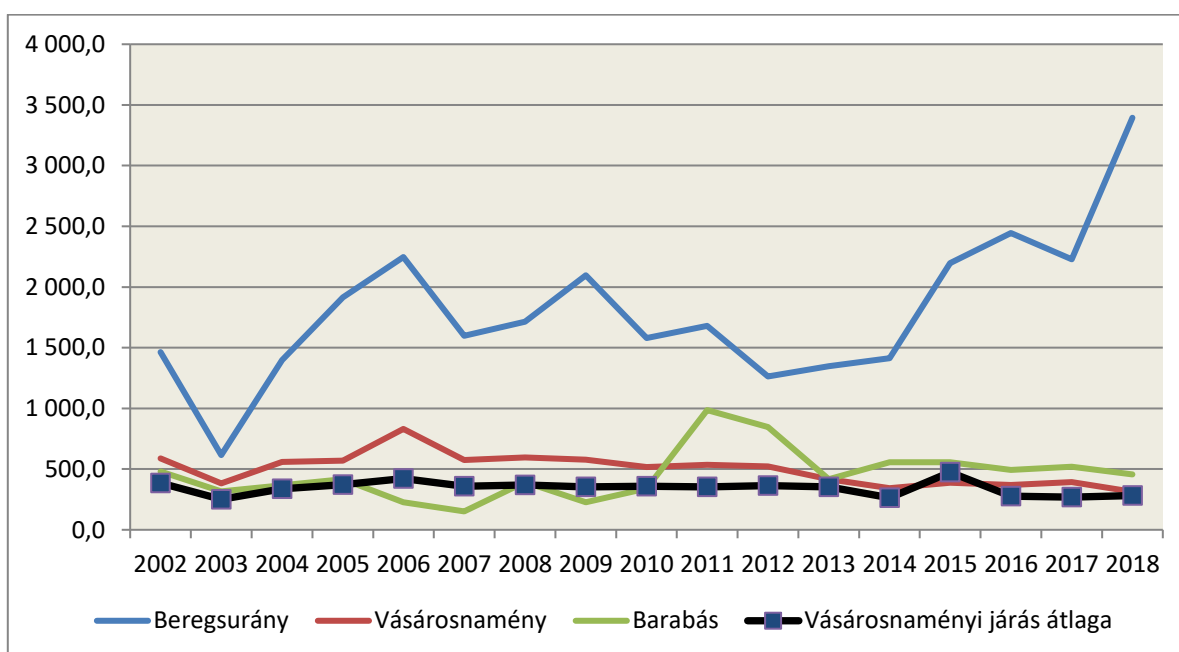

1. diagram: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve a kutatásba bevont járásokban

(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

3.2. Az elemzésbe bevont járások települési szintű vizsgálata a regisztrált bűncselekmények esetében

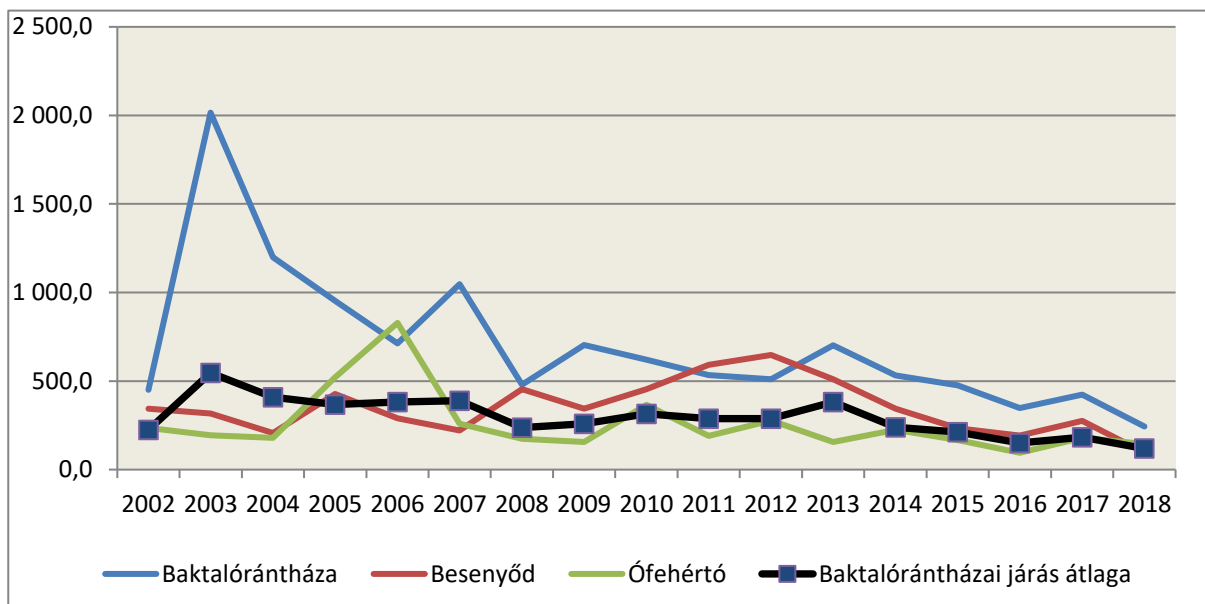
A Vásárosnaményi járásból a legrosszabb értékekkel rendelkező 3 települést láthatjuk a 2. diagramon. Elmondható, hogy Beregsurány az általam vizsgált időintervallumban, minden évben a járás átlaga felett található, főként 2018-ban, amikor a saját maximumának értékét elérte 12-szeres különbséggel (ekkor a bűncselekmények valós száma 204). Vásárosnamény és Barabás egyik évben sem éri el vagy haladja meg Beregsurány grafikonját. Előbbi két település fut leginkább együtt a Vásárosnaményi járás átlagával.

2. diagram: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Beregsurány, Vásárosnamény és Barabás településeken
(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

A Baktalórántházai járás területéről a 3. diagram szemlélteti a top 3 legrosszabb bűnözési fertőzöttséggel bíró településeit, amit a járásközpont vezet. Baktalórántházán rögtön az időszak elején 2002-ről 2003-ra hatalmas változás történt, 172 db esetről 770-re nőtt a bűncselekmények száma (4,5-szeres emelkedés). A következő évre némileg csökkent ez a kilengés, de sajnos így is folyamatosan a járás átlaga felett halad. Besenyőd és Ófehértó

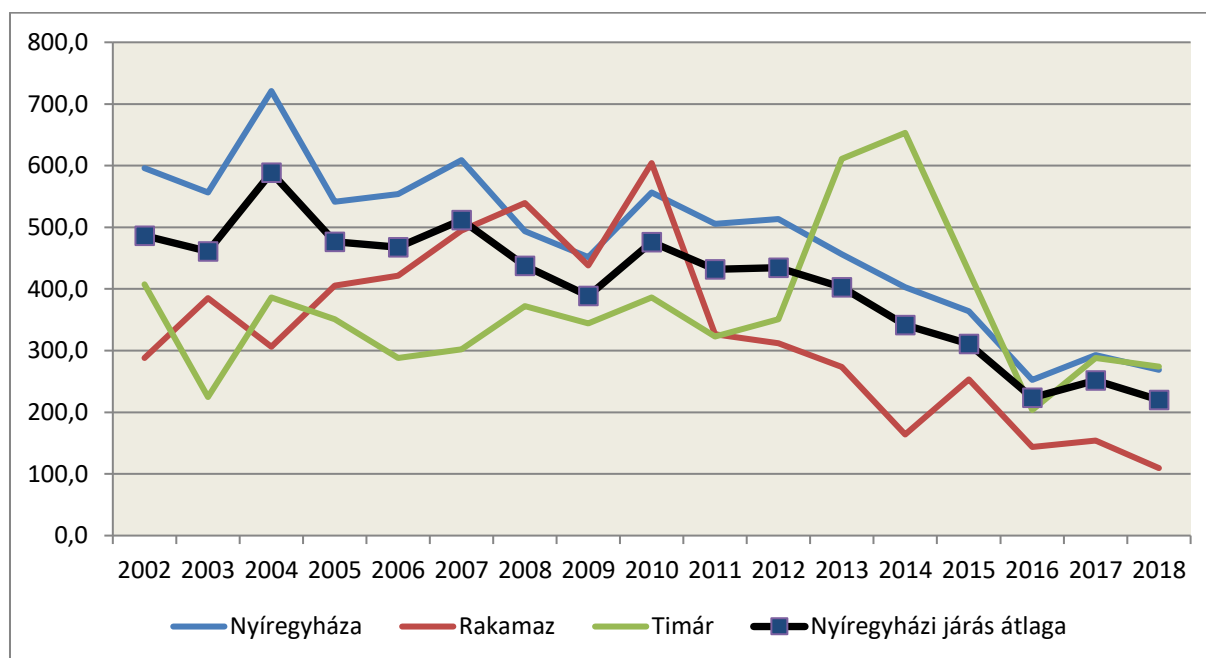
községek inkább a járás átlaga körül mozognak. Besenyődön a legtöbb bűncselekményt 2012-ben regisztrálták (47 db), Ófehértón 2006-ban (218 db).

3. diagram: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Baktalórántháza, Besenyőd és Ófehértó településeken
(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

A 4. diagram a Nyíregyházi járás 3 legfertőzöttebb területét mutatja be. Nyíregyháza vonaldiagramja kivétel nélkül a járás átlaga felett halad, azonban megfigyelhető, hogy a járás párhuzamosan követi a megyeszékhely tendenciáját, ha Nyíregyháza értékei emelkednek vagy csökkennek, akkor a járás átlaga is hasonlóan tesz. Rakamaznál szinte állandó növekedés mutatkozik egészen 2010-ig, ekkor éri el a maximumát, 298 esetszámot, ezek után 2011-től végig a járás átlaga alatt lesz. Timár bűnözési fertőzöttsége 2012-ig a járás átlaga alatt volt, aztán 3 évig felette, ekkor Nyíregyházát is jelentősen meghaladta, majd 1 évre süllyedt csak az átlag alá, ezt követően ismét megelőzte azt.

4. diagram: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Nyíregyháza, Rakamaz és Timár településeken

(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

Szemléltetésképpen a 3. táblázatban feltüntettem a legkevésbé fertőzött településeket.

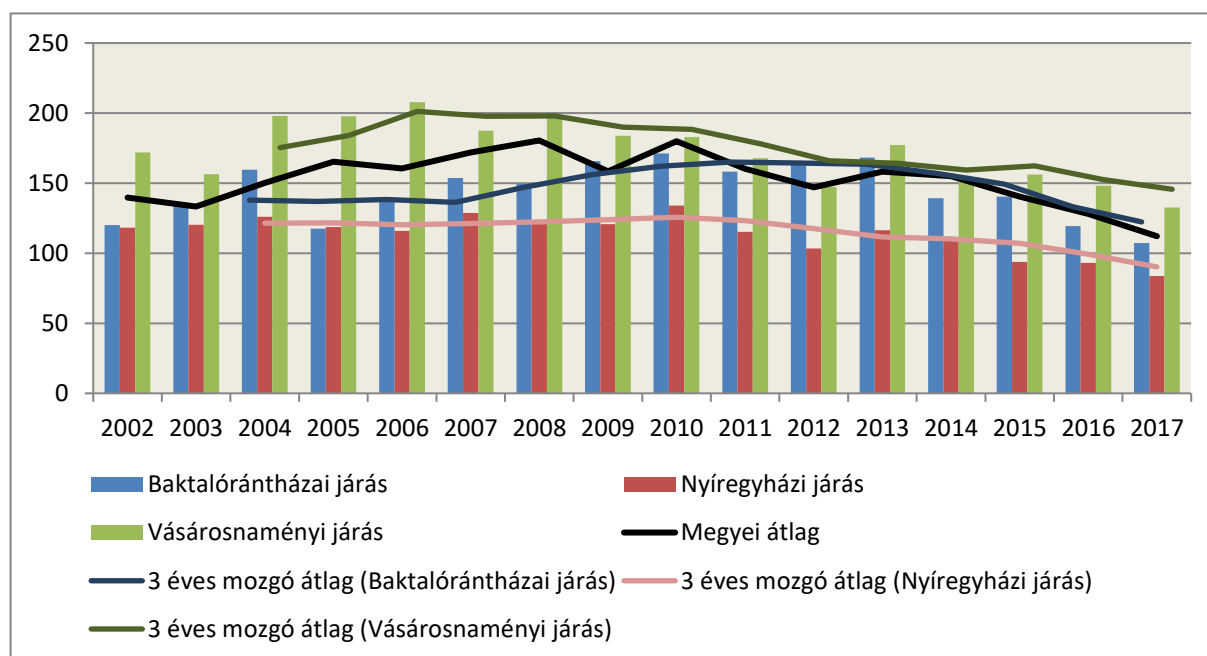
3. táblázat: A kutatásba bevont járások legkevésbé fertőzött települései az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma alapján (10.000 főre vetítve)

Járás neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2018 átlaga)
Vásárosnaményi járás	Vámosatya	79,16
	Tiszaszalka	106,55
	Tákos	116,01
Baktalórántházai járás	Laskod	73,10
	Nyírkércs	102,51
	Petneháza	116,45
Nyíregyházi járás	Sényő	112,46
	Nyírpazony	118,28
	Kálmánháza	124,40

3.3. A megyén belüli viszonyok járási szintű vizsgálata a regisztrált bűnelkövetők esetében

Az általam vizsgált 3 járás közül egyértelműen látszik az 5. *diagramon* a Vásárosnaményi járás 3 éves mozgóátlagának domináló helyzete, ami a 16 év alatt végig a megye járásainak összesített átlaga felett halad, viszont mégsem ez a járás Szabolcs-Szatmár-Bereg megye legrosszabb mutatókkal rendelkező területe, ugyanis – sorrendben – megelőzi a Tiszavasvári-, a Fehérgyarmati- és a Nyírbátori járás is. Mintaterületemen 2006-ban regisztrálták a legtöbb bűnelkövetőt (769 fő). A Baktalórántházai járás 3 éves mozgóátlaga a megyei átlag körül fut, hol alatta látható, hol pár évben meghaladja, aztán szorosán követi azt. 2010-ben volt a legmagasabb a bűnelkövetőinek száma (337 fő). A Nyíregyházi járás értékei egyszer sem érik el a megye összes járásának átlagát, szinte stagnál az időszak folyamán, sőt a 16 év átlaga alapján a legkedvezőbb helyzetű járás (10 évben is a legelső helyen áll a legkevesebb bűnelkövetőket tekintve).

A 2013. évtől mind a 3 járás csökkenő tendenciát kezd felvenni, de ez közel sem akkora mértékű, mint a regisztrált bűncselekmények esetében.

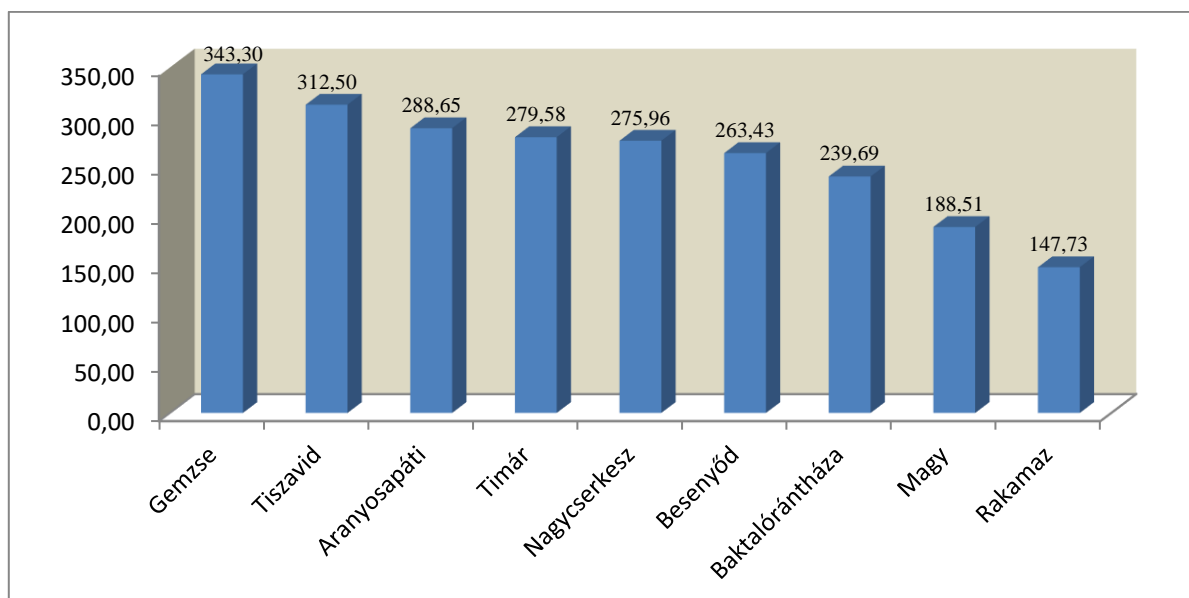

5. diagram: A lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők száma 10.000 főre vetítve a kutatásba bevont járásokban

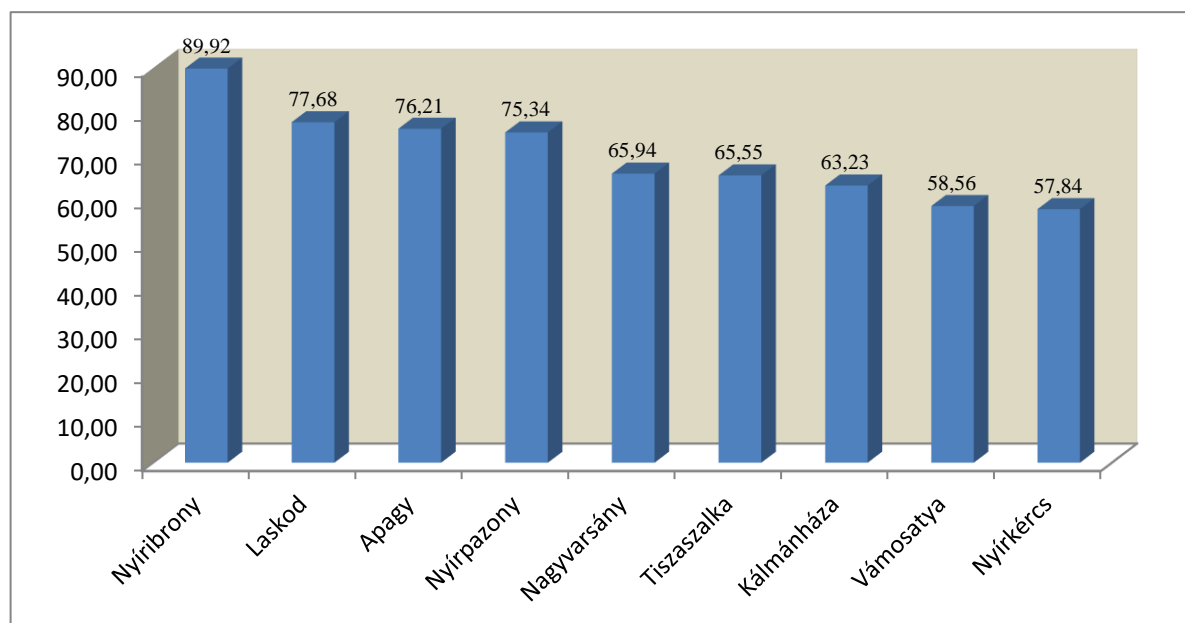
(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

3.4. Az elemzésbe bevont járások települési szintű vizsgálata a regisztrált bűnelkövetők esetében

A 6. diagramon mind a 3 járásból kiemeltem a 3 legtöbb bűnelkövetővel rendelkező települést a 2002-2017. év közötti időintervallumot átlagolva. Nem meglepő, hogy a diagramon szerepel Tiszavid, Timár, Nagycserkesz, Besenyőd, Baktalórántháza és Rakamaz, hiszen több bűncselekménytípusnál is az élen jártak. Csak Rakamaz volt a 9 település közül, ami a megye összes járásának átlaga alatt volt. A 7. diagramon azokat a településeket láthatjuk, ahol a legkevesebb bűnelkövetőt regisztrálták. Közülük Laskod, Nyírpazony, Vámosatya és Nyírkércs a bűncselekmények számánál is a legkedvezőbb képet mutatta, így nem ért meglepetésként, hogy ezen a diagramon szintén szerepelnek.

6. diagram: A lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők 10.000 főre vetítve a 3 járás leghátrányosabb településein (3 db település/járas)
(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járásainak átlaga 152,55)
(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

7. diagram: A lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők 10.000 főre vetítve a 3 járás legjobb helyzetű településein (3 db település/járás)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járásainak átlaga 152,55)

Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

A 6. diagram alapján jellemeztem mind a három járásból a legrosszabb értékekkel rendelkező településeket. **Gemzse** a 2011-es népszámláláskor 836 fő lakónépességű volt a KSH szerint (a nyilvántartó 2011-ben 903 főt regisztrált, a TeIR 816 főt). A KSH alapján a lakosság 46,4%-a református vallású, etnikai összetétele 88%-ban magyar, 19%-ban cigány (roma), 11,5% pedig nem válaszolt. 100%-nál magasabb érték amiatt alakul ki, hogy vannak, akik nem csak egy identitáshoz kötődnek. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 40,8% (816 főből 333 főt jelent). Az országos átlag 25,68%, a megyei átlag 34%. A lakosság 41,18%-a eltartott, 21,81%-a foglalkoztatott, 31,62%-a inaktív kereső, 5,39%-a munkanélküli.

Timár község a Nyíregyházi járáson belül az egyik olyan település, amely az összes regisztrált bűncselekménynél az élen járt, és most a bűnelkövetők számát tekintve is. A KSH 1381 főt számlált (2011-ben) a területen, ehhez viszonyítva 74,6%-ban katolikus (görög és római katolikus), nemzetiségi megoszlása 90,9% magyar, 6,2% roma, 9,1% nem válaszolt. Maximum általános iskolát végeztek az aktív korúak közül 39% (a TeIR 1336 fős népességszáma alapján

521 fő). Az országos és megyei átlagot is meghaladja ez az arány. A lakosság 37,28%-a eltartott, 27,32%-a foglalkoztatott, 28,44%-a inaktív kereső, 6,96%-a munkanélküli.

Besenyőd a Baktalórántházai járás területén olyan község, ami az összes regisztrált bűncselekményeknél vezette a rangsort. Nincs ez másképp a bűnelkövetőknél sem. A Központi Statisztikai Hivatal 685 főt jegyzett fel 2011-ben, míg a TeIR 669 lakost. Az előbbi oldalról kigyűjtött adatok azt igazolják, hogy a lakosság 47,8%-a református és elég sokan (37,4%) nem kívántak választ adni. Továbbá a helység lakóinak 66,8%-a magyarnak, 2,8%-a romának vallotta magát, 33% itt sem nyilatkozott. A legfeljebb általános iskolát befejezettek száma az aktív korúakra vetítve 43,2% (a TeIR 669 fős népességszáma szerint 289 fő). Itt is túllépi ez az érték a megyei és országos átlagot. A lakók 35,13%-a eltartott, 25,11%-a foglalkoztatott, 27,35%-a inaktív kereső, 12,41%-a munkanélküli.

A 7. *diagram* szerint vizsgáltam mind a három járásból a legjobb helyzetben lévő településeket is. **Nyírkércsről** származik a legkevesebb bűnelkövető lakosságszám arányosan mind a 3 járást tekintve. A KSH 821 főt regisztrált, a TeIR azonban 794 lakost. Vallási szempontból 47,5% református, 38% katolikus (görög és római katolikus). Etnikai összetétele 91,2% magyar, 0% roma, 8,8% nem adott választ. Maximum általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúak közül 28% (a TeIR 794 fős népességszám mintájára ez 222 főt jelent). A község lakosainak 23,43%-a eltartott, 37,53%-a foglalkoztatott, 31,74%-a inaktív kereső, 7,30%-a munkanélküli. **Vámosatya** - csakúgy, mint Nyírkércs - az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekményeknél élen jár a legalacsonyabb értékeivel. A KSH 573 főt számolt a községben 2011-ben, a TeIR 565 személyt. A lakosság döntő többsége református (74,2%), 10,4% római katolikus, 5,3% vallási felekezethez nem tartozik, 7,6% nem nyilatkozott. A népesség 94,7%-ban magyar, 5,1%-ban roma, 5,3% nem nyilvánította ki etnikai kötődését. Az aktív korúakon belül legfeljebb általános iskolai végzettségű 29,8% (a TeIR 565 fős lakónépessége alapján 168 fő). A község 24,78%-a eltartott, 35,58%-a foglalkoztatott, 38,76%-a inaktív kereső, 0,88%-a munkanélküli (5 fő).

Kálmánháza kiemelkedő volt szintén az összes bűncselekmények kis arányát tekintve. A KSH 1938, míg a TeIR 1918 lakót regisztrált itt. Az 1938 fő 54,5%-a katolikus (római és görög), 13,5%-a evangélikus, 5,8%-a református, 6,1%-a vallási közösséghez nem tartozik és 19,3% nem kívánt válaszolni. A népesség 88,5%-a magyar, 0,1% roma, 11,5% nem válaszolt. Az aktív

korúak 25,9%-nak legfeljebb általános iskolai bizonyítványa van (a TeIR-ben megadott 1918 fős adatból 497 fő tartozik ebbe a csoportba). A lakosság 28,73%-a eltartott, 35,09%-a foglalkoztatott, 30,14%-a inaktív kereső, 6,05%-a munkanélküli.

4. Következtetések

Összehasonlítva a 6. és 7. *diagramok* településeinek mutatóit a következők állapíthatók meg. Először a romák jelenlétének arányát vettem össze a legtöbb bűnelkövetővel rendelkező települések és a legkevesebb bűnelkövetőjű településekkel. Az előbbieknél (6. *diagram*) Aranyosapáti 38,6%, Nagycserkesz 28,1%, Baktalórántháza 24%, Gemzse 19%, Magy 7,9%, Tiszavid 6,2%, Timár 6,2%, Rakamaz 4,8%, Besenyőd 2,8% roma lakossággal rendelkezik. Ezeknek a százalékoknak vettem az átlagát (mely azt jelenti, hogy a 9 településnek az átlaga), ami 15,29%. Velük szemben a 7. *diagramon* szereplő kedvező helyzetű 9 település átlaga csupán 2,1%. Itt többségében a helységeken a romák megoszlása 0-0,7% között alakult, kivéve Laskod 8,1%-kal, Vámosatya 5,1%-kal és Nyíribrony 4,4%-kal. Ezek alapján látható, hogy ahol magas a lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők és/vagy bűncselekmények aránya ott nagyobb a romák előfordulása. Persze vannak kivételek, például Aranyosapáti a bűncselekménynél nem emelkedett ki az elsők között, csak a bűnelkövetőknél vagy Besenyőd kis százaléka (2,8%) cigány, mégis vezeti a rangsort a leghátrányosabb települések között. Laskod is egy kivételes település, hiszen 8,1%-os cigány lakosával ott van az élmezőnyben a legjobb helységek között. Az egyik oka a romák bűnözésének az lehet, amit Póczik (2003) ír róluk: „Az iskoláztatást alulértékelő és a többségi társadalmak intézményeivel való együttműködést elutasító hagyományrendszerük hátrányos helyzetbe hozza őket az oktatásban. Igen magas körükben a visszamaradott, magatartási zavarokkal küszködő gyermekek aránya.” Kutatásában börtönbüntetésre ítélt (magyar, asszimilálódóban lévő transznetnikai és cigány) férfiakat kérdeztek ki, melyből kiderült, hogy az elkövetők jelentős része nagycsaládból származik, a cigányok felé haladva egyre nagyobb arányban fordul elő az állami gondozásban felnőtt, javító intézetes háttérrel rendelkező, családjában bűnözői múlttal bíró, fiatalkorúak börtönében raboskodó személy. Rájuk inkább jellemző, mint a magyarokra, a csoportos bűnelkövetés, a céltudatosság, de a pontos megtervezés már nincs jelen. Válaszaikból kiderült, hogy tipikusan előfordul az elítéltek túlzott alkoholfogyasztása és a droghasználat a börtönbüntetésük előtt.

Mivel egyértelműen nem lehet kijelenteni, hogy onnan származik a legtöbb bűnelkövető és ott regisztrálnak a legtöbb bűncselekményt, ahol arányosan több roma lakos él (lásd Aranyosapáti vagy Besenyőd, Laskod), így többféle tényezőt is megvizsgáltam, mégpedig Mátyás (2020) és Tóth (2007) szakirodalmainak olvasása nyomán. Mátyás (2020) a Lechner Tudásközponttól (2016) idézve megjegyezte, hogy a járások kedvezményezettségi beosztása szorosan összefügg a bűncselekmények gyakoriságával, viszont én egy szinttel lentebb, a települések besorolását és a bűnözési fertőzöttségüket hasonlítom össze. A Nyíregyházi járásból nem véletlen, hogy Nagycserkesz és Timár társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett településekhez, valamint a jelentős munkanélküliséggel sújtottakhoz tartozik, ugyanis itt a bűnesetek és bűnelkövetők száma is magas. Sényő a jelentős munkanélküliséggel veszélyeztetettek közé sorolható, mégis az egyik legkedvezőbb értékekkel büszkélkedő település. Kótaj és Tiszanyagyalu is ebbe a kategóriába került, de náluk sem mondható el a bűnözés folyamatos jelenléte, átlagos települések. Rakamaz város bűnelkövetőit és bűncselekményeit nézve a negatív rangsort vezeti, még sincs benne egyik kedvezményezett csoportban sem. Baktalórántházáról, Besenyődről és Magyról származik a legtöbb bűnelkövető, ha a járást végignézzük, emellett az említett első két település a bűncselekményeknél is rossz helyen áll. Besenyődöt és Magyot bele is vették a jelentős munkanélküliséggel sújtott, sőt a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális helyzetből adódó kedvezményezések közé is. Baktalórántházán magas a munkanélküliség, de meglepő módon Nyíribronyban, Laskodon és Petneházán is, ennek ellenére utóbbi 3 település a legjobb mutatójú a járásban. Ezek a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális tényezőt tekintve is támogatottak. A Vásárosnaményi járásból Tiszavid volt a legkiemelkedőbb a bűncselekményeket megfigyelve, mindkét osztályba be is sorolták, aztán Vásárosnamény, Beregsurány átmenetileg kedvezményezett besorolású. Gemzse és Tiszavid hátrányos a munkanélküliségét, társadalmát, gazdaságát és hálózati ellátottságát figyelembe véve a települések jegyzéke szerint. Ezen a két településen él a legtöbb bűnelkövető a járásból. Vámosatya büszkélkedhet a legjobb értékeivel a bűnelkövetőket és a bűncselekményeket illetően is, különös módon mégis munkanélküliséggel veszélyeztetett és fejlesztendő település.

Visszatérve Tóth Antal és Mátyás Szabolcs javaslataihoz, úgy gondoltam, hogy az iskolai végzettséget, mint kriminalitást befolyásoló tényezőt is elemeznem kell. A legtöbb bűnelkövetőt regisztráló települések (6. *diagram*) legfeljebb általános iskolai végzettséggel

rendelkezők arányának átlaga 39,3% az aktív korúakon (15-59 évesek) belül. A legkevesebb bűnelkövetőt számláló települések (7. *diagram*) összátlagára 25%. Fontos észrevétel, hogy a 7. *diagram* települései közül Nyíribronyban a legmagasabb (37,9%) a maximum általános iskolát végzettek százaléka, ami inkább a magas bűnelkövetőjű helységekre jellemző (Baktalórántháza (33,3%), Nagycserkesz (34,3%) és Magy (33,9%) értékét is megelőzi). Laskod községében is 35%-os a legfeljebb általános iskolát végzettek aránya, ugyanakkor a bűnelkövetők és bűncselekmények száma nagyon alacsony. Aranyosapáti is egy kivételes település, amiatt, mert hiába nagy (46,2%) a maximum csak általános iskolai bizonyítványt megszerzők átlaga, vagy a roma lakosok (38,6%) eloszlása, ennek ellenére nincs az élmezőnyben a bűncselekményeknél, de a bűnelkövetőknél már igen.

Az utolsó indikátor, amit tanulmányoztam az a foglalkoztatási összetétel. A 6. *diagram* településeinek foglalkoztatottsági átlaga 25,77%, 31,01% inaktív kereső, 36,09% eltartott és 7,12% munkanélküli (Besenyődön kiugróan magas 12,41% a munkanélküliek aránya és Kótajon 9,6%, a többi településen 4,21-7,82% közötti (furcsa, hogy Tiszavidén csak 4,21%)). A legkevesebb foglalkoztatott Gemzsén van (21,81%) a 9 település közül. A 7. *diagram* helységeinek foglalkoztatottsági átlaga 35,85%, 33,10% inaktív kereső, 24,84% eltartott, 6,20% munkanélküli (a legtöbb foglalkoztatott Nyírpazonyban van (40,65%), és a legkevesebb inaktív kereső is (25,84%), Nyíribronyban pedig a legtöbb munkanélküli (9,46%), ami Kótaj értékéhez közelít. Nem véletlen, hogy Nyíribrony, Kótajt, Besenyődöt és Nagycserkeszt is a jelentős munkanélküliséggel sújtottak közé kategorizálták.

5. Összegzés

Kutatásom eredményeit a felállított hipotéziseimre adott válaszok során foglalom össze. Az első feltételezésem ez volt: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyike a legelmaradottabb megyéknek, ami összefüggésben állhat a bűncselekmények kimagasló számával. Az egy főre jutó GDP alapján 2000 óta az utolsó előtti helyen áll, a lakosság iskolázottsági szintje elmarad az országos átlagtól, a diplomások és szakképzettek alacsony száma közül is sokan elvándorolnak. Az összes bűncselekményeket illetően átlagos helyzetben van a megye, némely esetben az élen jár a negatív rangsorban. A bűnelkövetők nagy többsége is innen származik az összes megye közül. Tehát ezek alapján kimondható, hogy korreláció van az előbb leírtak között.

A következő feltevés így szól: A kiválasztott 3 járásnál megjelenik a mélyszegénységben élő, deprivált, jelentős részben roma származású lakosság magasabb aránya, ami összefüggésben lehet a bűnelkövetők számával. A kijelentés első fele igaz, hiszen a járásokon belül vizsgálódva Baktalórántházán, Gemzsén, Aranyosapátiban, Nagycserkeszen a bűnelkövetők és a romák aránya is kiemelkedik. A legrosszabb és legjobb helyzetben lévő települések (roma) etnikumát összehasonlítva nem minden helysége lehet ráhúzni ezt a feltételezést, mivel voltak köztük kivételek: Vámosatya 5,1%-a, Laskod 8,1%-a, Nyíribrony 4,4%-a cigány, ennek ellenére a legkedvezőbb települések közé kerültek. Döntő többségében ettől függetlenül a romák jelenléte ott van a bűnözési szempontból hátrányos helyeken.

Arra a kérdésemre, hogy „Mik állnak a háttérben egy-egy bűncselekmény véghezvitelekor? (szegénység, aluliskolázottság, etnikai jellemzők, munkahelyhiány, nem megfelelő biztonsági berendezés és intézkedés, esetleg elhagyatott településrész stb.)” az alábbi választ adom. Először is különféle indikátorokat figyelembe lehet venni a bűnözésföldrajz vizsgálatokor, mint például a demográfiai viszonyokat (élveszületések, halálozások, természetes fogyás, szaporodás), település lakosságszámát (ezt elemeztem, de lehet korcsoportok, nemek szerint is jellemezni, stb), település funkcióját, település méretét, iskolai végzettséget, oktatási intézmények jelenlétét, településszerkezetet vagy a közlekedést a teljesség igénye nélkül (Mátyás, 2020). Ezekből a befolyásoló tényezőkből én a vallási, etnikai, foglalkoztatási szintű és általános iskolai végzettségi összetételt néztem meg. Körvonalazódott, hogy a legtöbb bűncselekményt Baktalórántházán, Besenyődön, Rakamazon, Timáron (Tiszaviden), követték el, a legtöbb bűnelkövető is ezekről a településekről származik és még Gemzséről, Aranyosapátiból, Magyról, Nagycserkeszről. Ezek közül is Aranyosapáti foglalkoztatási szempontból, romák arányát tekintve a legrosszabb helyzetű, sőt magas a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (az aktív korúakon belül) is. Nem sokkal marad le Nagycserkesz sem ebből a nézőpontból (alacsony foglalkoztatottságú, a munkanélküliség nagyfokú, a roma lakosai jelentős hányadúak). Gemzsén szintén kevés a foglalkoztatott, meghatározó a cigányság és mérvadó a maximum csak általános iskolát végzettek. Besenyődön is alapvető súlyú a csupán általános iskolát befejezettek aránya, ami mellé domináns munkanélküliség járul. Baktalórántháza a romák eloszlásánál vezet az indikátorok közül. A legjobb közbiztonsággal bíró települések Tiszaszalka, Apagy, Nagyvarsány, Nyírpazony,

Nyírkércs, mellettük nem sokkal ott van Nyíribrony, Laskod és Vámosatya, amik próbálnak felzárkózni még jobban, de így sincsenek rossz státuszban.

Az utolsó felmerült kérdésem az volt, hogy milyen módja lehet a bűnözés csökkentésének a megyében vagy még alacsonyabb szinteken. Az általam olvasott szakirodalmakban (Tóth, 2007; Mátyás, 2020, Dávid et al 2007) a következőket javasolják, pár saját gondolattal kiegészítve: az önkormányzat és a rendőrség kapcsolatának erősítése, mélyítése (ha releváns bűnmegelőzési tanácsot lehet létrehozni Hajdúböszörmény példájára); infrastruktúra fejlesztése (közvilágítási lámpatestek számának növelése, korszerűsítése). Fontos a biztonságos építészeti bűnmegelőzés; a szegregációs folyamatok megállítása (ne tudjanak bűnszervezetek kialakulni); a „hot spot” típusú helyeken polgárőrök és kamerarendszer léte van szükség; helyi szintű rendőrségi hírlevél lakosokhoz való juttatása; lakossági fórumok szervezése, továbbá a közvetlen és kétirányú kommunikációs csatornák működtetése, amelyekre kitűnő platformot nyújtanak a közösségi médiafelületek (Vári, 2017, 87).

Felhasznált irodalom

- Dávid L. – Molnár F. – Bujdosó Z. – Dereskey A.** (2007): Biztonság, terrorizmus, turizmus. Gazdálkodás 51 (különkiadás), pp. 161-166
- Erdei G.** (2014): A bűnözésföldrajz elméleti és gyakorlati összefüggései. Doktori értekezés, NKE Hadtudományi Doktori Iskola.
- Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.** (2016): Bűnmegelőzés térinformatikai eszközökkel. 86-87
- Mátyás Sz. – Bói L. – Frigyer L. – Nyitrai E.** (2019): Településszerkezet és kriminalitás. Nemzetbiztonsági Szemle. 2019/7/1 42-51
- Mátyás Sz.** (2020): Bűnözésföldrajz. Egyetemi jegyzet. Didakt Kiadó, Debrecen. 6.,12.,50.
- Póczik Sz.** (2003): A roma kisebbség egyes szociológiai és kriminológiai problémái. Kriminológiai tanulmányok 40. Országos Kriminológiai Intézet, Budapest. 99
- Tóth A.** (2004): A kriminálgeográfiai kutatások aktualitása hazánkban. Debreceni Szemle 1. 13-24
- Tóth A.** (2007): A bűnözés térbeli aspektusainak szociálgeográfiai vizsgálata Hajdú-Bihar megyében. Doktori értekezés, Debrecen

Vári V. (2017): A média és a rendőrség iránti bizalom, Magyar Rendészet, 2016 : 4 pp. 73-91,
19 p.

Internetes források

https://ams.foh.unideb.hu/sites/ams.foh.unideb.hu/files/acta_ms_vol6_no18-19_-_01_malakuczine.pdf

www.kormanyhivatal.hu

<https://www.teir.hu/>

<http://www.baktaleader.hu/src/hfs.pdf> (Baktalórántházai LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiája (2014-2020))

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400290.kor>

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500105.kor>

<https://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak?stat=kozerdeku>

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/tarsatlasz.pdf>

https://www.ksh.hu/apps/hntr.main?p_lang=HU

<https://www.teir.hu/helyzet-ter-kep/>

Harman Enikő Ph.D. hallgató, geográfus

Debreceni Egyetem Földtudományi Doktori Iskola

harman.eniko@gmail.com

SZABÁLYSZEGÉSEK A BŰNÖZÉSFÖLDRAJZ ÉS A KÖZIGAZGATÁSI FÖLDRAJZ HATÁRMEZSGYÉJÉN

Absztrakt

Jelen kutatómunka a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Közlekedési, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Járműforgalmi Osztálya által a megyében végzett telephelyi és közúti ellenőrzéseire fókuszál. 2015 és 2020 között elemzi a szabályszegések típusait, az alkalmazott közigazgatási szankciók közül a figyelmeztetést, valamint a közigazgatási bírságot tanulmányozza; mindezt úgy, hogy keresi e téma helyét a földrajztudományon belül. A tanulmányban ismertetésre kerülnek a téma legfontosabb fogalmai, illetve bonyolult kapcsolatrendszerük. A szerző a tanulmány írásakor mindvégig az interdiszciplinaritást tartotta szem előtt, mivel a téma több szakterület és tudomány határmezsgyéjén helyezkedik el (közigazgatási földrajz, bűnözésföldrajz, jogtudomány, közigazgatás).

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, közigazgatási földrajz, szabályszegés, bűnözés, közigazgatás

1. Bevezetés

A szabályszegések vizsgálata a periférikus területek közé sorolható, mivel jóval kevesebben foglalkoznak csak e területtel, mint például a bűncselekményekkel vagy a szabálysértésekkel. Ennek feltételezhetően az az oka, hogy e cselekmények kisebb hatással vannak a társadalomra, ezért jóval kisebb a publicitása is.

Jelen tanulmány a szabályszegések, a közigazgatási földrajz és a bűnözésföldrajz kapcsolatát vizsgálja. A bűnözésföldrajz szemszögéből történő vizsgálat unikálissá teszi a tanulmányt, mivel ebből az aspektusból a szerző tudomása szerint még nem született tudományos közlemény.

A tanulmány megcáfolja azon állításokat, hogy a bűnözésföldrajz kizárólag a bűncselekmények földrajzával foglalkozik. Jelen írás is bizonyítja, hogy a bűnözésföldrajz a bűncselekmények mellett a szabálysértések és a szabályszegések térbeliségét is a vizsgálati területének tekintheti. A fentiek következtében megdőlnék a bűnözésföldrajz hibás elnevezései is, mint például a „bűncselekmények földrajza” és a „bűnügyi földrajz” (Mátyás 2018, Mátyás 2020a). Ezen analógia alapján pedig ugyancsak bizonyítást nyer, hogy nem helyes a sokak által helytelenül használt „bűnügyi térkép” fogalom sem, hiszen nemcsak szabálysértések, de akár szabályszegések is ábrázolhatók a térképen.

E tanulmány elméleti jellegű írásnak tekinthető. Az elméleti felvezetést követően, hat év statisztikai adatait vizsgálva, azt kívánja megmutatni, hogy elvi elemzési lehetőséget biztosít a bűnözésföldrajzi kutatásokhoz akár egy megyei adatsor is.

2. A tanulmányban szereplő tudományterületek és kapcsolatrendszerük

Az egyértelműség kedvéért a szerző szükségesnek látja azt, hogy a tanulmány elején tisztázzon bizonyos fogalmakat, melyek a későbbi félreértéseket megelőzik és a jobb megértést is elősegítik. Szükséges továbbá a területhez tartozó főbb tudományterületek bemutatása és a kapcsolatrendszerük ismertetése.

2.1. A közigazgatási földrajz

A 20. század legnagyobb közigazgatás-fejlesztője szerint a közigazgatás *„az állam adminisztrációja, azaz az állam szervezete, a közfeladatoknak ezek természete által megszabott módszerrel a jogrend keretében való eredményes megoldására.”* (Magyar 1942)

Tamás András a közigazgatás fogalmát több oldalról közelíti meg: egyrészt a domináns tulajdonságok oldaláról, másrészt pedig a jogi szempontú funkciók oldaláról. Kiemeli a közigazgatás multidiszciplináris jellegét, így a közigazgatás többféle definícióban létezhet, attól függően, hogy milyen tudományág felől közelítjük meg (Tamás 1997).

A fenti – döntően államtudományi – megközelítésektől meg kell különböztetni a földrajztudományi definíciókat. A közigazgatás és területszervezés földrajzi kérdései szerteágazóak. Természetföldrajzi, gazdaságföldrajzi, településföldrajzi, közlekedésföldrajzi, népességföldrajzi, történeti földrajzi stb. problémák egész sora vetődik fel. E komplex kérdések és összefüggések célorientált feltárására, elemzésére és megválaszolására alakult ki a

közigazgatási földrajz, mint részdiszciplína (Hajdú 1989). A közigazgatási földrajz a közigazgatási területszervezés és beosztás elméleti, történeti kérdéseinek és gyakorlati hatásának kutatását, a közigazgatási területbeosztás földrajzi alapjának kimunkálását tekintette feladatának (Hajdú 1989).

A közigazgatás és a földrajz, mint tudományok közötti kapcsolat megítélése a történelem során gyakran változott. A modern közigazgatási földrajz előfutárai egyrészt az államismereti művek, amelyek egy-egy országról átfogó, részben földrajzi szempontú leírást adtak, bemutatva egy állam természeti, gazdasági, népességi, települési, politikai és közigazgatási jellemzőit. Ezek az ún. leíróművek az egyik történelmi előzménynek tekinthetők. A közigazgatási földrajz másik történelmi előzménye a modern politikai földrajz. A megalapítójának tekintett Friedrich Ratzel döntően spekulatív módon veti fel a politikai földrajz alapproblémáját (Hajdú 1989). Ratzel az államok belső politikai felosztás földrajzi kérdéseivel csak csekély mértékben foglalkozott, a földrajzi determinizmus szellemében vizsgálta az államokat, mint egységeket (Ratzel 1887).

A későbbiek folyamán a politikai földrajz vizsgálja az államok belső politikai tagozódását. E munkák között kiemelkedik Wagner, H., aki nagyító alá tette az államterület belső politikai tagozódásának földrajzi szemléletű vizsgálatát (Wagner 1900). Dix, A. a közigazgatási földrajz szemléleti alapjait és tudománytörténeti besorolását dolgozta ki (Dix, A. 1922), Vogel, W. pedig Németország belső területszervezésének földrajzi hatását vizsgálja (Vogel 1922).

A modern közigazgatási földrajz az I. világháború alatt és után került előtérbe. A két világháború között gyorsultak fel a közigazgatási földrajzi kutatások, egyrészt a II. világháború utáni békeszerződések következtében (pl. az államhatárok változása), valamint az ezzel párhuzamosan az Európában kibontakozó közigazgatási reformok miatt. E reformok egyik zászlóhajója Franciaország volt, ahol a regionalizáció jegyében a gazdasági körzetesítés és a közigazgatás kapcsolatának kutatása került fókuszba. Németországban Langhans-Ratzeburg munkássága révén a földrajz és a jogtudomány kapcsolata gyakorlatorientáltan került előtérbe (Langhans-Ratzeburg 1928).

A II. világháború után, az 1960-as években a közigazgatási földrajz megújulásának lehetünk tanúi, ugyanis több európai – legfőbbképpen szocialista – ország radikális közigazgatási reformot hajtott végre szovjet mintára, mely hatásait vizsgálták a kutatók matematikai és

geometriai alapokra alapozott térmodellekkel. E korszakot a matematika közigazgatás földrajzának is nevezhetjük.

Benzing, A. 1978-ban jelentette meg a *Verwaltungsgeographie* című monográfiát, mely klasszikusnak számít a közigazgatási földrajz művelői körében. Az 1970-es évek vége a magyar közigazgatási földrajz tekintetében is fontos állomás, hiszen Hajdú Zoltán, Teleki Pál, Prinz Gyula, Cholnoky Jenő és Czirbusz Géza szellemi hagyatékából újraélesztette a közigazgatási földrajzot, bebizonyítva ezzel a diszciplína életképességét és fontosságát (Hajdú 2001). Monográfiája ma is alapdokumentum a közigazgatási földrajz művelői körében. A közigazgatási földrajz másik nagy egyénisége ezekben az években Beluszky Pál volt, aki az 1984. évi városkörnyéki reform előkészítésében vállalt döntő szerepet (Beluszky 1983). Újabb mérföldkő az 1984-es párizsi kongresszus, ahol a világ egyik legrégebbi földrajzi tudományos szervezetében, a Nemzetközi Földrajzi Unióban (1922) megalakult a Földrajz és Közigazgatás Munkabizottság, ezzel nemzetközi szinten is intézményesült a közigazgatási földrajz.

Napjainkban a közigazgatási földrajz kapcsán a közigazgatási térszervezés alapproblémái mozgósítják a geográfusok egy részét (Bujdosó 2016). Ezek közé soroljuk a közigazgatási térszervezési teleszkóp problémáját, amely arra mutat, hogy a helyi (települési) és a központi szint megléte szükségszerű, de a további tagolódások száma és jellege kérdéses (Hajdú 2001). A másik ilyen problémás kérdéskör a szinteken belüli horizontális lehatárolás kérdése, amely az alul- és túlhatároltság, valamint az átlapoló beosztás problematikáját vizsgálja. Ugyanilyen vitatémát képez a területi szervek és a nagyvárosok kapcsolatrendszere is. Mindezen kérdésköröket tarkítja a digitalizáció, azaz pl. hogy az e-kereskedelem, az e-közigazgatás stb. hogyan és mennyire befolyásolja a térszervezési elméleteket.

2.2. A közigazgatási szabályszerzők és a bűnözésföldrajz

A szabályszerzők vizsgálatának másik határtudománya a bűnözésföldrajz. A hazai bűnözésföldrajzi irodalomból feltételezhető, hogy a kutatók azt gondolják, hogy a bűnözésföldrajz csak a bűncselekmények földrajzi vetületeire fókuszál, ezzel ellentétben a bűnözésföldrajz látótere ennél sokkal szélesebb spektrumon mozog. Ezen aspektus egyik iskolapéldája a közigazgatási földrajz és a bűnözésföldrajz határterületén lévő szabályszerzők földrajzi szempontú vizsgálata. A közigazgatási hatósági eljárások alapján a közigazgatási

szabályszegések egyrészt a közigazgatási földrajzhoz kapcsolódnak, másrészt mivel jogszabályok megszegése áll fenn, így a bűnözésföldrajznak is a szerves része.

A tudományterület (inter-szubdiszciplína) közel kétszáz éves múltat tekint vissza, ennek ellenére a vizsgálat tárgyai szinte kizárólag a bűncselekmények voltak. Ennek a feltételezhető oka az, hogy a bűncselekmények azok a jogsértő cselekmények, amelyek már olyan hatást váltanak ki az állampolgárokból és a kutatókból egyaránt, amelyet kutatásra alkalmasnak tartanak. A hazai bűnözésföldrajzi kutatások során a szabálysértések vizsgálatának is csak elvi lehetőségét említik a kutatók, gyakorlati példát nem találunk erre (Mátyás 2020b). A szabályszegések vizsgálatának pedig elvi lehetőségeit sem vetette fel még senki sem, holott kézenfekvő kutatási lehetőséget biztosítanak.

2.3. A közigazgatási szabályszegések és a jogtudomány kapcsolata

Szabályszegés esetén közigazgatási szankciók alkalmazására kerül sor. A terület történeti fejlődéséből kiderül, hogy szoros kapcsolata van egy másik diszciplínával, a jogtudománnyal is, hiszen a közigazgatási szankciók a büntetőjogból eredeztethetőek, azaz a törvényhozók a büntetőjogi dogmatikához viszonyítva alkották meg a közigazgatási szankcionálás fundamentumait.

A közigazgatási jog, illetve a közigazgatási szankcionálási rendszer önállósulása a polgári forradalmak eredménye. Az önálló közigazgatási jog saját, elkülönült szankciórendszere a francia és német dogmatikára épültek. A 19. század második felében Hariou ismerte fel, hogy a francia jognak alapelve, hogy ha a törvény valamely parancs vagy tilalom megtartását büntető szankcióval nem biztosítja, akkor a közigazgatási kényszert kell szankciónak tekinteni, vagyis a törvényt közigazgatási úton kell végrehajtani (Goldschmidt 1902).

A német jogban az 1871-es birodalmi büntetőkönyv által kiváltott viták indították el a közigazgatási jog önálló szankciórendszerének szükségességét. James Goldschmidt szerint közigazgatási jog része a kihágási jog, mivel a védett jogi tárgy alapján különbség van a büntetőjogban szankcionált vétségek és büntettek, valamint a közigazgatási joghoz tartozó kihágások között. Goldschmidt szerint a közigazgatástól nem lehet elvonni a büntetőhatalmat, és ebből kifolyólag ezen hatalom formai eleme vagyis éppen a szankciók hiányoznak a közigazgatásból (Goldschmidt 1902).

Magyarországon az önálló közigazgatási szankció kialakulása az 1878-1879-es büntetőjogi kodifikációhoz köthető. A Büntető Törvénykönyvről szóló 1878. évi V. tc. (Csemegi-kódex)

és az 1879. évi XL. tc. a kihágásokról (Kbtk.) választotta el egymástól a büntető- és közigazgatási jogot. A Kbtk-ban kodifikált tényállások egy részének volt megfelelője a Csemegi-kódexben, más részük pedig az igazgatás jogi kötelezettségek áthágására irányult. A büntető-törvénykönyv hatálya ugyanazon területre terjedt ki, mint a büntettekről és vétségekről rendelkező büntető-törvénykönyv (Goldschmidt 1902). Mindezt megerősíti a törvény indokolása is: az 1878. évi V. törvénycikkben foglalt büntető-törvénykönyv a büntetendő cselekmények hármas felosztásának elve szerint a büntettekről és vétségekről intézkedik, a kihágásokat pedig több jeles európai törvénykönyv nyomán, külön törvénynek tartotta fenn.

„A büntető törvények ugyanis nincsenek kimerítve a büntettek és vétségek, valamint ezek büntetéseinek meghatározásáról rendelkező törvények vagy törvénykönyv által. Az említett csoportba tartozó cselekményeken kívül van még egy külön csoportja a cselekvéseknek és a mulasztásoknak, melyeket büntetés terhe alatt tiltani, vagy melyeknek teljesítését büntetési sanctió mellett rendelni, a társadalmi rend, a polgárok nyugalma, a személy- és vagyonbiztonság követelik. E csoportot képezik a rendőri kihágások. Változatos és tarka vegyülete a szándékosan, vagy gondatlanságból elkövetett, illetőleg elmulasztott – a jogsértő vagy csupán jogot veszélyeztető cselekményeknek és mulasztásoknak az, a melyet a rendőri kihágások elnevezése alatt összefoglal a jogtudomány, és összefoglalnak a törvények a nélkül, hogy az ide foglalt cselekmények említett tarkaságánál fogva, a rendőri kihágások lényegét egy általános és characteristicus fogalom-meghatározással megjelölni, s ez által az elvi különbséget ezen, és a büntetendő cselekmények másik csoportjai közt megállapítani sikerült volna.” (1879. évi XL. törvénycikk indokolása a magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról). Az 1878/79. évi kodifikáció eredménye, hogy legalizálta a közigazgatási normába ütköző szabályszegések egy részének a kihágás fogalomkörébe sorolását.

Újabb mérföldkő a városrendezésről és az építésügyről szóló 1937. évi VI. tc., amely az első objektív alapú közigazgatási szankciót, az építésrendészeti bírságot alkotta meg. A joganyag 27. § (1) bekezdése alapján: *„Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az, aki hatósági engedélyhez kötött telekfelosztást vagy építkezést engedély nélkül végez vagy már felépült épületet engedély nélkül vesz használatba vagy a telekfelosztási, az építési vagy a használati engedély rendelkezéseit nem tartja meg. Ha a kihágást emberi tartózkodásra is használt épülettel kapcsolatban követték el és az fontos közérdeket veszélyeztet vagy sért, a kihágást két*

hónapig terjedhető elzárással kell büntetni.” (A városrendezésről és az építésügyről szóló 1937. évi VI. tc. 27. § /1/) A pénzbírságot közzadók módjára kell behajtani és az a várost (kis- vagy nagyközséget), Budapesten és környékén a fővárosi pénzalapot illeti (A városrendezésről és az építésügyről szóló 1937. évi VI. tc. 28. § /2/).

1953-ban szovjet mintára megjelent a szabálysértés (A hétköznapi életben gyakran keveredik e két fogalom, pedig a szabályszegés nem keverendő össze a szabálysértéssel), mint államigazgatási jogellenes forma, 1955-ben pedig megszűnt a közigazgatási büntetőjog. Ezzel a lépéssel szakadt el hazánkban a közigazgatási jogi szankciórendszer a büntetőjogról.

3. A szabályszegés és a közigazgatási szankciók

3.1. szabályszegés

A szabályszegés, mint jogi kategória nem bűncselekmény, de mint elnevezés is magában foglalja, hogy jogszabályok megsértésére irányul. A szabályszegés fogalmát nem találjuk meg egzakt módon a jogszabályokban, viszont a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény (továbbiakban Szankció Tv.) 1.§ (1) utal rá: Az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény hatálya alá tartozó közigazgatási hatósági eljárás során megállapított jogszabálysértések (Szankció Tv. 1.§ /1/).

A definíció az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényre (továbbiakban Ákr) utal, melynek 101. § (1) bekezdése szerint:

Ha a hatóság a hatósági ellenőrzés során jogsértést tapasztal,

a) megindítja az eljárást, vagy

b) ha a feltárt jogsértés miatt az eljárás más szerv illetékességébe tartozik, annak eljárását kezdeményezi (Ákr. 101.§ /1/ bek.)

Egyszerűbben megfogalmazva, ha a hatóság hatósági ellenőrzés során jogszabálysértést észlel, akkor az Ákr.-t alkalmazva eljárást indít. A törvényi szövegben megjelölt jogsértés pedig az ágazati jogszabályokra utal, mivel az Ákr. egy eljárási kódex, a konkrét rendelkezéseket ágazati törvények, a kormányrendeletek és közösségi jogi aktusok tartalmazzák.

3.2. A közigazgatási szankciók

A közigazgatási szankciók köre rendkívül szerteágazó, parallel a közigazgatási rendszer összetettségével. A Szankció tv. csak formálisan definiálja a közigazgatási szankció fogalmát.

A közigazgatási szabályszegésért való felelősség megállapítása esetén a közigazgatási hatóság közigazgatási szankciót alkalmaz (Szankció tv. 2.§ (1) bekezdés). A Szankció tv. preambuluma szerint „a közigazgatási szabályszegések szankciónak a célja, hogy a közigazgatási hatósági eljárás során megállapított jogszabálysértések esetén a közigazgatási hatóság által kiszabható hátrányos jogkövetkezmények általános szabályainak egységes, átlátható és következetes szabályozása, valamint az állampolgárok és a vállalkozások jogkövető magatartásának oly módon történő elősegítése érdekében, hogy az ne lehetetlenítse el a szankcionált további életvitelét, működését.” (Szankció tv preambuluma)

A Szankció Tv tárgyi hatálya pontosabban jelöli ki a közigazgatási szankció fogalmát: „Közigazgatási szabályszegés esetén a közigazgatási hatósági ügyben érdemi döntéssel kiszabható jogkövetkezmények” (Szankció tv. 1.§ (1)). Nagy Marianna megfogalmazása szerint: a „közigazgatási szankció a jogszabályban arra feljogosított közigazgatási szerveknek, megfelelő eljárásban alkalmazott, hátrányt okozó aktusa, amely mindig a címzett jogellenes magatartására reagál és rendelkezik az állami közhatalommal való kikényszerítés lehetőségével.” (Nagy 2017)

A közigazgatási szankciók típusai a Szankció tv. alapján:

- figyelmeztetés
- közigazgatási bírság
- tevékenység végezéstől történő eltiltás
- elkobzás
- jogszabályban meghatározott egyéb szankció.

A figyelmeztetés kizárásának körét jelen kutatómunkában a KKt. 20.§ (1a) bekezdése jelöli ki. Nem alkalmazható közigazgatási szankcióként figyelmeztetés a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Járműforgalmi Osztályán a vizsgált időszakban előfordult alábbi esetekben:

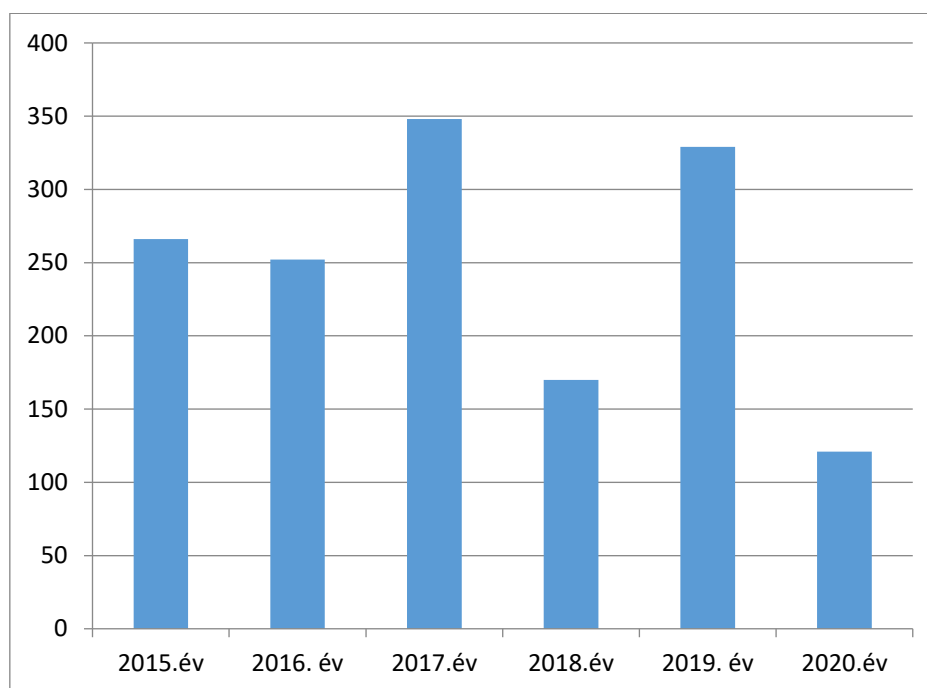
- meghatározott engedélyhez és meghatározott okmány meglétéhez kötött belföldi vagy nemzetközi közúti közlekedési szolgáltatásra (áru fuvarozásra és személyszállításra),
- meghatározott okmány meglétéhez kötött saját számlás áru- és személyszállításra,

- a közúti szállítás szociális előírásaira, a vezetési időre, a szünetre, illetve a megszakításra és a pihenőidőre,
  - a közúti közlekedésben használt menetíró készülék és tachográf-korong, valamint a digitális tachográfokhoz szükséges kártyák használatára,
  - a gyorsan romló élelmiszerek és élő állatok szállítására,
  - bérelt járművekkel végzett közúti áruszállításra,
  - a rakomány rögzítésére, továbbá az ömlesztett áruk szállítására,
  - nemzetközi kombinált áru fuvarozást elősegítő kedvezményekre,
  - nehéz gépjárművek közlekedésének korlátozására.
-
- Ha a fenti felsorolás az a közúti áru fuvarozáshoz, személyszállításhoz és a közúti közlekedéshez kapcsolódó egyes rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, valamint a bírsággal összefüggő hatósági feladatokról szóló 156/2009. (VII. 29.) Korm. rendelet szerint rendkívül súlyos vagy nagyon súlyos fokú.
  - Ha a veszélyes áruk szállítására, a szállítóra (fuvarozóra), a közúti járműre és annak személyzetére, az áru feladójára, átmeneti tárolójára, a csomagolóra, a berakóra, a töltőre, a címzettre és a veszélyesáru-szállítási biztonsági tanácsadóra vonatkozó rendelkezés megsértése esetén, ha a végrehajtási rendelet a cselekményt vagy mulasztást I., II., vagy III. kockázati kategóriába sorolja.
  - Nem alkalmazható figyelmeztetés a megengedett legnagyobb össztömeget, tengelyterhelést és méretet meghaladó járművek közlekedésére vonatkozó rendelkezések megsértőire sem és a jármű továbbközlekedésének továbbhaladására irányuló hatósági intézkedésekre sem.

4. A bűnözésföldrajz elvi elemzésének lehetőségei a szabályszegések területén

A közúti áru- és személyfuvarozás a gazdaság és a társadalom egyik legfontosabb komponense, így rendkívül fontos, hogy a terület zavartalanul működjön, illetve a jogszabályi feltételeknek és előírásoknak megfeleljen. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Közlekedési, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Járműforgalmi Osztálya a közúti és telephelyi ellenőrzései során 2015-2020 között 1486 esetben állapított meg szabályszegést. Ez

alapján látható, hogy nagy esetszámú jogszabálysértés jelentkezik éves szinten, amely jó elemzési lehetőséget biztosít (1. ábra).

1. ábra: Szabályszegés típusok és esetszámok a Kkt. 20. § (1) bekezdése alapján a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal illetékességi területén (2015-2020) végzett közúti és telephelyi ellenőrzések során

Forrás: saját szerkesztés a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal adatai alapján

A melléklet táblázatból jól látható (1. táblázat), hogy az illetékességi területén észlelt szabályszegések túlnyomó többsége (33,65%) a Kkt. 20.§-nak (1) d) pontjához kötődik, azaz a közúti közlekedésben használt menetíró készülék és tachográf-korong, valamint digitális tachográfokhoz szükséges kártyák használatára előírt rendelkezések megsértése. Ezt követi a Kkt. 20.§ (1) c) pontjának megsértése: a közúti szállítás szociális előírásaira, a vezetési időre, a szünetre, illetve a megszakításra és a pihenőidőre. Kiemelendő szabályszegés a járművek műszaki állapotával kapcsolatos szabályszegések magas aránya.

1. táblázat: Szabályszegés típusok és esetszámok a Kkt. 20. § (1) bekezdése alapján a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal illetékességi területén (2015-2020)

Szabályszegéstípusok	esetszámok (darab)
a) meghatározott engedélyhez és meghatározott okmány meglétéhez kötött belföldi vagy nemzetközi közúti közlekedési szolgáltatásra (áru fuvarozásra és személyszállításra),	137
b) a meghatározott okmány meglétéhez kötött saját számlás áru- és személyszállításra,	101
c) a közúti szállítás szociális előírásaira, a vezetési időre, a szünetre, illetve a megszakításra és a pihenőidőre,	364
d) a közúti közlekedésben használt menetíró készülék és tachográf-korong, valamint a digitális tachográfokhoz szükséges kártyák használatára,	500
e) a veszélyes áruk szállítására, a szállítóra (fuvarozóra), a közúti járműre és annak személyzetére, az áru feladójára, átmeneti tárolójára, a csomagolóra, a berakóra, a töltőre, a címzetre és a veszélyesáru-szállítási biztonsági tanácsadóra,	8
f) a gyorsan romló élelmiszerek és élő állatok közúti szállítására,	2
g) a bérelt járművekkel végzett közúti áruszállításra,	194
h) a közúti járművek közúti közlekedésben való részvételéhez előírt műszaki, biztonsági és környezetvédelmi tulajdonságokra, a megengedett legnagyobb össztömeget, tengelyterhelést és méretet meghaladó járművek közúti közlekedésére, a rakomány rögzítésére, továbbá az ömlesztett áruk szállítására,	176
j) a nehéz tehergépkocsik közlekedésének korlátozására vonatkozó rendeletek	4
Összesen	1486

Mint az a fentiekben látható, a legtöbb szabályszegés a pihenő és vezetődőre, a tachográf kártyára tekintettel történik, ezekre és a járművek műszaki állapotára úgy kell tekintenünk mint, a közúti baleseteket kiváltó tényezőkre. A fáradtság és a nem megfelelő műszaki állapotú járművek okozta balesetek pedig már több emberéletet is követeltek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye útjain.

Mindkét jogsértés felfedéséhez és szankcionálásához erős társadalmi érdek fűződik, mivel ezek be nem tartása a jelentős baleseti oksági tényezők közé sorolható. A többi szabályszegés esetében is felfedhetők olyan térbeli törvényszerűségek, amelyek felhasználhatók a problémák feltérképezésében és a megelőzésben egyaránt.

A szabályszegések, a bűncselekményekhez hasonlóan, térképen is ábrázolhatók, mely további többletinformációt közvetít, ezáltal jobban lokalizálható a probléma és sikeresebb lehet a felderítés. A szabályszegések felderítése érdekében kockázatelemzés, sőt prediktív analitika

(megelőző rendészet) is végezhető (lásd bővebben: Mátyás 2017). Ennek eredményeként pedig akár előre is jelezhetők a különféle szabályszegések, illetve azok elkövetői.

5. Összegzés

A tanulmány ismertette a közigazgatási földrajz, a bűnözésföldrajz és a jogtudomány esetében azokat a kapcsolódási pontokat, amelyek a szabályszegésekkel kapcsolatosak. Megállapítást nyert, hogy a szabályszegések vizsgálata során a korábban nem alkalmazott bűnözésföldrajzi kutatások is alkalmazhatók. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal közlekedési szabályszegései bizonyították azt, hogy elegendő esetszámban fordulnak elő a jogsértések (vagyis a vizsgálathoz elegendő számú mintát biztosítanak) és a közlekedési bűncselekményekhez hasonlóan felfedezhetők olyan térbeli relevanciák az egyes szabályszegési kategóriákban, amelyek megfelelő elemzési lehetőséget biztosítanak.

Az elemzési lehetőséget bővíti a szabályszegések térképen történő ábrázolása és a prediktív módon történő előrejelzés.

A szerző a kutatás további lehetőségeit látja a szabályszegést elkövetők lakó/székhely szerinti elemzésében, amely összevethető a társadalmi és gazdasági tényezőkkel.

Felhasznált irodalom

Beluszky Pál (1983): A helyi területi igazgatás továbbfejlesztésének koncepciója. Állam és igazgatás, 12. 1081-1147.

Bujdosó Zoltán (2016) : A turizmus és a területfejlesztés kapcsolatrendszere Magyarországon
In: Kókai, S (szerk.) A változó világ XXI. századi kihívásai : tanulmánykötet Prof. Dr. Hanusz Árpád egyetemi tanár 70. születésnapja tiszteletére Nyíregyháza, Magyarország : Nyíregyházi Egyetem Turizmus és Földrajztudományi Intézet. pp. 63-76.

Hajdú Zoltán (1989): A közigazgatásföldrajz kialakulása, fejlődése és kutatási irányzatai. In: Földrajzi Közlemények, 37(3):163-175.

Hajdú Zoltán (2001): Magyarország közigazgatás földrajza. Dialóg-Campus, Budapest-Pécs

Goldschmidt, J. (1902): Das Verwaltungsstrafrecht, Berlin

Magyary Zoltán (1942): Magyar közigazgatás. Királyi Magyar Egyetem Nyomda, Budapest

Mátyás Szabolcs (2020a): Bűnözésföldrajz. Didakt Kft. Debrecen

Mátyás Szabolcs (2020b): Az elemző-értékelő munka gyakorlati aspektusai. NKE

Mátyás Szabolcs (2018): A bűnözésföldrajz vitás kérdései. In: Földrajzi Közlemények, 142(2): 102-109.

Mátyás Szabolcs (2017): A térinformatika a hazai rendvédelmi szervek gyakorlatában. In.: Balázs Boglárka (szerk.): Az elmélet és a gyakorlat találkozása térinformatikában VIII. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen

Nagy Marianna (2017): A közigazgatási jog szankció. In: Fazekas Marianna (szerk.): Közigazgatási jog általános rész III. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest

Tamás András (1997): A közigazgatási jog elmélete. Szent István Társulat, Budapest

Ratzel, Friedrich (1887): A Föld és az ember. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest 623p.

Dix, A. (1922): Politische Geographie-Druck und Verlag von R. Oldenbourg, München. 7-10pp

Wagner, H. (1900): Lehrbuch der Geographie-Hahn'sche Buchhandlung. Hannover-Lepzig, 723-727 pp.

Vogel, W. (1922): Politische Geographie-Teubner, Leipzig-Berlin, 134 p.

Langhans-Ratzeburg, M. (1928): Begriff und Aufgaben der geographischen Rechtswissenschaft (Geojurisprudenz)- Kurt Vowinckel-Verlag, Berlin Grunewald 76p.

Jogszabályok

A közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény

A magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról szóló 1879. évi XL. törvény cikk indokolása

A városrendezésről és az építésügyről szóló 1937. évi VI. tc.

A közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény

Márkus Mária

szociológus, kriminológus

markusmaria0308@gmail.com

AZ IDŐJÁRÁSI VISZONYOK HATÁSA A BŰNÖZÉS ALAKULÁSÁRA

Absztrakt

Az időjárási viszonyok alakulása mindannyiunk életére hatással van. A bűnözés alakulása, az ellene való küzdelem, vagy épp az attól való félelem végigkísérheti az életünket, de ha belegondolunk, komolyabb összefüggést is találhatunk az esős, borongós napokon, a hőségben, a fronthatások uralma alatt elkövetett bűncselekményekre, illetve ezek földrajzi eloszlására is, de természetesen az adott országra jellemző társadalmi-gazdasági háttér továbbra sem hanyagolható el. Dolgozatom ezen motívumok összefüggését szeretné bemutatni.

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, időjárás, rendőrség, rendészet, bűnözés

1. Bevezetés - Kriminálgeográfiai vonatkozások

Tóth Antal szerint „...a kriminálgeográfia a bűnözésnek, mint társadalmi tömegjelenségnek a tér- és időbeli aspektusait vizsgáló alkalmazott szociálgeográfiai ágazat, a kriminológia és a társadalomföldrajz között álló inter-szubdiszciplína. A bűnözés térbeli struktúráját, terjedelmét, tendenciáját és dinamikáját, területi intenzitását, társadalmi-gazdasági háttérét, a lezajló társadalmi-gazdasági folyamatok ismeretében a várható térbeli elmozdulását vizsgálja, s hozzájárul területspecifikus bűnmegelőzési stratégiák kidolgozásához” (Tóth 2007, 10-11.).

A legtöbb kutató szerint a bűnözésföldrajz a kriminológia és a társadalomföldrajz közötti terület. Sallai János diszciplínaként tekint a területre, és úgy véli, hogy „A bűnözésnek, mint társadalmi tömegjelenségnek térbeli struktúráját, területi intenzitását, tendenciáját és dinamikáját; társadalmi háttérét, a lezajló társadalmi folyamatok ismeretében várható térbeli elmozdulásait vizsgálja a szociálgeográfia egyik viszonylag új, de egyre jelentősebbé váló irányzata a bűnözésföldrajz (bűnügyi földrajz, kriminálföldrajz, kriminálgeográfia), amely a kriminológia és a társadalomföldrajz között álló interdiszciplináris tudomány.” (Kobolka-Sallai 2008, 86.)

Mátyás Szabolcs álláspontja alapján a terület műveléséhez elengedhetetlenül szükséges a magas szintű kriminológiai és földrajzi tudás. A bűnözésföldrajz kapcsolata a rendszettudománnyal is egyre szorosabbá válik, és kutatómódszerei között számtalan tudományág kutatási módszere is megtalálható, így a vizsgálatok során szükségessé válik az interdiszciplináris látásmód (Mátyás 2020).

2. A nyári kánikula hatásai a bűncselekményekre

Az erőszakos cselekmények, valamint a bűnözési hajlandóság növekedő tendenciát mutatnak a melegebb hónapokban. A bűnözést előmozdító körülmények közül kiemelkedő az időjárás egy finn kutatás alapján, ahol a környezeti hőmérséklet változását és a bűnözés mértékét vizsgálták húsz éven keresztül. A kutatók végül arra jutottak, hogy a bűnözés emelkedése egyenes arányosságban van a hőmérséklet emelkedésével, vagyis 1,7%-kal növekednek az elkövetett bűncselekmények a hőmérséklet egy foknyi emelkedésekor.

A tanulmány arra a megállapításra jutott, hogy a magas hőmérséklet által bekövetkezett szerotoninszint emelkedés valószínűleg szignifikáns mértékben hozzájárult az elkövetők megnövekedett impluzivitásához, kockázatvállalásához, és a bűncselekmények előfordulásának nagyobb kockázatához. A kutatás szerint a nemzet bűnözési arányának ingadozásának 10%-áért a hőmérséklet emelkedése lehet az oka (Mátyás 2020). A bűncselekményekkel és a hőmérséklet változásával kapcsolatos összefüggést vizsgálva megismételték a kutatást tíz amerikai városban. A vizsgálat megállapította, hogy ahol löfegyverrel elkövetett bűncselekmények történtek, a hőmérséklet növekedésével tíz városból kilenc városban a lövöldözés áldozatainak a száma is nőtt, többek közt San Franciscóban. Viszont a Philadelphia városában végzett vizsgálatok alapján az derült ki, hogy ott a kültéren lezajló bűncselekmények száma nőtt, a beltéren elkövetett bűncselekmények száma viszont nem mutatott növekvő mértéket a hőmérséklet emelkedése során.

3. Bűncselekmény típusok és az időjárás

A kutatás alapján Chicago adatait vizsgálva további betekintést nyerhetünk az időjárás és a hőmérséklet változásának bűnözésre gyakorolt esetleges hatásairól. A város rendőrkapitánysága által összesített bűnügyi jelentések alapján a bűncselekmények adatai azt mutatják, hogy a nyári szezonban elkövetett bűncselekményeken belül is időjárás függőek

bizonyos bűncselekmények. A hét főbb bűncselekmény kategória közül a lopás, valamint a lövöldözés és verekedés növekvő számot mutattak a hőmérséklet emelkedésével. Minden további tíz fokos hőmérséklet-emelkedéssel további kilenc esettel nőtt a bűncselekmények száma (<https://data.cityofchicago.org>).

A további bűncselekmények kategóriái nem mutatnak ilyen nagy összefüggést a hőmérséklet emelkedésével. Minden további tíz fokos emelkedésnél öt esettel nőtt a regisztrált bűncselekmények száma károkozások esetén, valamint a verekedéseknél, ahol a hőmérséklet növekedésével további három eset következett be. A betörések alakulását, a kábítószer hatására elkövetett bűncselekményeket és az emberölések számának alakulását viszont jelentős mértékben befolyásolta az időjárási viszonyok alakulása, itt korreláció következik be a hőmérséklet növekedése és az erőszakos bűncselekmények számának növekedése között.

4. Az eltérő időjárási körülmények hatásai

Az erőszakos bűncselekmények növekvő tendenciája és a hőmérséklet emelkedése közti kapcsolatot számos tanulmány alátámasztotta, de úgy tűnik, ez az egyetlen időjárási feltétel, ami befolyásolja a bűnözés alakulását. A dél-afrikai Tshwane városban összegyűjtött adatok szerint szignifikánsan magasabb arányban találták az erőszakos, szexuális és vagyon ellen elkövetett bűncselekményeket a legforróbb napokon, de különösen az erőszakos bűncselekmények növekedtek 50%-kal a város leghidegebb napjaihoz képest. Az esőzessel teli napok sokkal kevésbé voltak kiemelkedőek a bűncselekmények arányában. Az erőszakos és szexuális bűncselekmények csökkentek, valamint a vagyon elleni bűncselekmények csak 2%-kal nőttek ezeken a napokon a kutatások alapján (<https://online.vwu.edu>).

Hasonlításképpen, hideg időjárási körülmények között a tanulmány alapján egészen a megszokott téltől a kegyetlen hóvihari körülményekig a bűncselekmények száma általában csökken.

5. A hőmérséklet és a bűncselekmények kapcsolata

Két fő elméletet mutattak be a kutatók annak okaként, hogy a melegebb hőmérséklet hogyan ösztönözheti a további bűncselekményeket: a bűnözés lehetőségeinek növekedése az egyik, a másik pedig a melegebb időjárás miatt bekövetkező temperamentumváltozások és magatartásbeli eltérések az emberi szervezetben.

Az időjárás bűncselekményekre gyakorolt magyarázatának egyik legszembetűnőbb oka, hogy a melegebb hőmérséklet általában több lehetőséget kínál a bűnözésre. Különösen a hideg vagy a viharos időjáráshoz viszonyítva a meleg nyári napok több, az otthonunktól távol eltöltött időre és több szabadtéri tevékenység választására ösztönöznek, ezzel is elősegítve a bűnözők tevékenységét. A vágyon elleni bűncselekmények növekvő lehetőségei mellett emelkedő számot mutatnak ilyenkor az emberek között létrejövő kapcsolatok, találkozások is. Statisztikai szempontból a több interakció nagyobb esélyt jelent az erőszakos cselekmények bekövetkezésére vagy bűncselekmények megtörténésére. Az említett Philadelphia-tanulmány egyértelműen bizonyítja az időjárás változásai és a lehetőségek növekedése közötti kapcsolatot (<https://online.vwu.edu>).

6. Emelkedő hőmérséklet és változó temperamentum

A másik elem, amelyre a melegedő időjárás bűncselekményekre való befolyásolásakor gyakran hivatkoznak, a temperamentum változása, amely a hőmérséklet változásával jár. A finnországi tanulmányban a meleg hőmérsékletet az agy kémiaiájának olyan változásaihoz kötötték, amelyek valószínűbbé tették az impulzivitásra való hajlandóságot és az agresszív tevékenységek kialakulását, de nem ez az egyetlen kutatás, amely ezt a kapcsolatot vizsgálja.

Craig Anderson, az emberi agresszió szakértője elmondta, hogy a hőmérséklet emelkedése felfokozza a helyzeteket azáltal, hogy az emberek bizonyos cselekedetekben több agressziót érzékelnek, mint amennyi valójában a szituációkban rejlik. Vagyis egy meleg nap hatása a hőstressz hatására mentálisan sokkal megterhelőbb, és nagyobb a valószínűsége annak, hogy ugyanaz a történés, amely egy hűvösebb napon menne végbe, a forróbb idő miatt hozzájárul az erőszakosabb magatartáshoz, agresszívbab emberi reakciókhoz a nyári melegben (<https://regi.tankonyvtar.hu>).

7. Időjárási viszonyok és hatékonyság a bűnüldözésben

Ahogy a bűnözési hajlandóságot befolyásolja az időjárás, legfőképp a hőmérséklet emelkedése, úgy a bűnüldözési hatékonyságot is befolyásolják az időjárási viszonyok. Hazánk kapcsán gondolhatunk többek közt a domborzati tényezők és az extrém időjárási események okozta anomáliákra, de mindenképp említésre méltó az egyre gyakoribbá váló rendkívüli meleg, valamint az extrém hideg időjárás is (Sallai et al 2018).

A szélsőségek gyakoribbá válása, különösen az elhúzódó, extrém hőmérsékletű nyári meleg időszakok mindenképp negatív hatást gyakorolnak a rendőri teljesítményre is, miközben a bűncselekmények száma részben a hőmérséklet emelkedésének köszönhetően egyre csak nő. A frontokra érzékenyeknél a migrénes jellegű fájdalmak is megjelenhetnek. A természeti tényezők hatással vannak az emberekre, így az emberi teljesítményre is. Ám ahogy a bűnelkövetők bűnözési hajlandóságát, úgy akár a rendőri teljesítményt is negatívan befolyásolhatja egy-egy természeti tényező.

8. Időjárás és a bűnügyek kapcsolata

Az a megállapítás, hogy a forróbb hőmérsékletek valójában kapcsolódnak a magasabb számú bűncselekményekhez, több okból is fontos. Jobban megérthetjük azokat a mentális tényezőket, amelyek hozzájárulnak a bűncselekmények elkövetéséhez, és az egyénekre gyakorolt teljes hatásának megértésében. A hőmérsékletbeli változások természetesen nem csak a büntető igazságszolgáltatás és a környezetvédelem fontos tényezőinek része, de igazán fontos módja annak, hogy a kettő közti kapcsolatot vizsgálhassuk, és az agresszió, valamint a bűncselekmények növekvő tendenciájára magyarázatot találhassunk általa (<https://online.vwu.edu>).

Egy 2014-es publikáció szerint (Ranson 2014), amelyben a kutatók a bűnözési arányt és az időjárás adatokat hasonlították össze harminc éven keresztül, arra jutottak, hogy a klímaváltozás miatt 2010-től 2099-ig megközelítőleg 22 000-rel több emberölés, valamint 18 000-rel több erőszakos közöszlész, 1,2 millióval több súlyos testi sértés, 2,3 millióval több testi sértés, 260 000-rel több rablás, 2,2 millióval több lopás és 580.000-rel több jármű eltulajdonítás fog történni az elmúlt évekhez képest az Amerikai Egyesült Államokban, és ez a helyzet egyre csak súlyosbodni fog a jelenleg rendelkezésre álló adatok szerint (Jagannathan 2019). Ennek a kutatásnak azonban ellentmond egy rövidebb időtartamot felölelő tanulmány, mely szerint a melegebb időjárás ellenére az emberölések számra nem növekedett tovább Amerikában a magasabb hőmérséklet ellenére sem, de azt elismeri, hogy az időjárás komoly hatással van a bűnözési hajlandóságra, és a tulajdon elleni bűnözés növekvő számát magyarázza (Ranson 2012).

9. Összegzés

Finszter Géza véleménye szerint „a bűncselekmény klasszikus megközelítésben a szabad akaratlan alapuló olyan jogsértés, amelyet rejtőzködő természete miatt csak korlátozott mértékben lehet megismerni... A büntetés a jogépséget helyreállító megtorlás, ami humanizálható ugyan, de a bosszútól vezérelt lényege ettől mit sem változik. A bűncselekmény individuális jelenség, ami az egyéni felelősségre épít, lokális magatartás, amelynek az ártó hatásainak feltárása a közvetlenül sérelmet szenvedett körön túl már nem a büntetőeljárás feladata, de a teljes oksági háttér feltárása maga is reménytelen vállalkozás. Az előbbieken vázolt felismerések két bűnügyi tudomány, a kriminalisztika és a kriminológia segítségével válhattak az emberi tudás részeivé. A kriminalisztika a deliktumot felderíthetővé tette, miközben közelebb vitt a bűnüldözés jogállami értékeinek a megvalósításához. A kriminológia ugyanakkor a bűn társadalmi keletkezési mechanizmusát tárta fel, ezzel felelőssé téve a környezetet, egyszer s mind megteremtve a megelőzés közösségi eszközeit.” (Finszter 2014, 17.) A környezeti tényezők mellett éppoly fontos a különböző hatóságok közötti kapcsolat minősége, illetve ezen szervek eltérő eredményességi küldetésének egyeztetése (Vári, 2015, 195).

Egy ideálisnak vélt jövőben kevesebb a bűncselekmény, főleg az erőszakos bűncselekmények száma kisebb, és az elkövetőket jóval hamarabb kézre kerítik, hogy elnyerhessék méltó büntetésüket. Úgy gondolom, a bűnüldözői és bűnmegelőzői munka támogatása nagyon fontos, de mindezt úgy kellene támogatniuk az egyes államoknak, hogy eközben az emberek magánéletük és identitásuk se sérüljön, és jogukat továbbra is tiszteletben tartásuk. A bűnüldözés szempontjából fontos realizálnunk, hogy melegebb időjárási körülmények esetén nőhet a bűnözés aránya, és még fontosabb annak megértése, hogy a hőmérséklet hogyan befolyásolja az erőszakos emberi viselkedés növekedését.

Felhasznált irodalom

Agrometeorológiai és klimatológiai alapismeretek
(https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_521_Agrometeorologiai_es_klimatologiai_alapismeretek/ch08.html - 2021. 05. 11.) (halott link)

Finszter Géza (2014): A vállalható és a nem vállalható társadalmi kockázatok. In: Gaál Gyula - Hautzinger Zoltán (szerk.): Pécsi határőr tudományos közlemények XV. MHTT, Pécs, pp. 5-24. (<http://pecshor.hu/periodika/XV/finszter.pdf> - 2021. 05. 12.)

<https://data.cityofchicago.org/Public-Safety/Crimes-2001-to-Present/ijzp-q8t2> (2021. 05. 25.)

Jagannathan, Meera (2019): Higher temperatures can lead to more crime (<https://www.marketwatch.com/story/higher-temperatures-can-lead-to-more-violent-crimes-especially-in-poorer-neighborhoods-2019-06-18> – 2021. 05. 11)

Matthew Ranson (2012): Crime, weather and climate change. M-RCBG Associate Working Paper Series, No. 8, 38 p. (https://www.hks.harvard.edu/sites/default/files/centers/mrcbg/files/ranson_2012-8.FINAL.pdf - 2021. 05. 10.)

Mátyás Szabolcs (2020): Bűnözésföldrajz. Debrecen

Ranson, Mattew (2014): Crime, weather, and climate change. In: Journal of Environmental Economics and Management, 67(3):274-302 (<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0095069613001289> - 2021. 05. 29.)

Sallai János – Mátyás Szabolcs – Tihanyi Miklós – Vári Vince (2018): „Jó állam – jó rendőrség” - Speciális jelentés 2018 (https://joallamjelentes.uni-nke.hu/SpecJelentesek/J%C3%B3%20%C3%81llam-J%C3%B3%20Rend%C5%91rs%C3%A9g%20Speci%C3%A1lis%20Jelent%C3%A9s_2018.pdf – 2021. 05. 24.)

Tóth Antal (2007): A bűnözés térbeli aspektusainak szociálgeográfiai vizsgálata (doktori értekezés), Debrecen

Vári Vince (2015): Hatékonyság a nyomozásban, In: Schaub, Anita; Szabó, István (szerk.) III. Interdiszciplináris doktorandusz konferencia 2014 = 3rd Interdisciplinary Doctoral Conference, Pécs, Magyarország : Pécsi Tudományegyetem Doktorandusz Önkormányzat, 1 070 p. pp. 177-195., 19 p.

Weather and crime: Is there a connection? (<https://online.vwu.edu/news/environmental-studies/weather-and-crime/> - 2021. 05. 10.)

Dr. Mátyás Szabolcs Ph.D. r. őrnagy, adjunktus

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

Nyomozáselméleti Tanszék

matyas.szabolcs@uni-nke.hu (ORCID: 0000-0001-9529-7596)

Lippai Zsolt r. alezredes, mesteroktató

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék

lippai.zsolt@uni-nke.hu (ORCID: 0000-0003-4211-2249)

Dr. Németh Ágota r. alezredes, mesteroktató

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

Bűnügyi, Gazdaságvédelmi és Kiberbűnözés Elleni Tanszék

nemeth.agota@uni-nke.hu (ORCID: 0000-0002-1956-2033)

Dr. Gál Erika r. őrnagy, mesteroktató

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

Közbiztonsági Tanszék

gal.erika@uni-nke.hu (ORCID: 0000-0003-1676-0381)

Nagy Ivett r. hadnagy, főnyomozó

BRFK VII. kerületi Rendőrkapitányság

nagy.ivett@uni-nke.hu (ORCID: 0000-0001-7195-7000)

Felföldi Péter okleveles közlekedésmérnök szaktanár

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

Közbiztonsági Tanszék

felfoldi.peter@uni-nke.hu (ORCID: 0000-0002-7768-2164)

BUDAPEST KERÉKPÁROS BALESETEINEK BŰNÖZÉSFÖLDRAJZI ELEMZÉSE

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, közlekedés, baleset, kerékpár, közlekedési baleset

Absztrakt

Számos tanulmány tett már arról említést, hogy a bűnözésföldrajzi módszerek alkalmasak a közlekedési balesetek és bűncselekmények elemzésére is. Az elméleti feltevést azonban gyakorlati munka nem követte, így számos elvi kutatási témához hasonlóan ez is csupán az elmélet szintjén rekedt meg. A tanulmány része annak a tanulmánysorozatnak, amely sorra veszi a bűnözésföldrajz lehetséges kutatási területeit. Jelen tanulmány a fővárosban bekövetkezett kerékpáros közlekedési balesetek térbeli elhelyezkedését vizsgálja. Megpróbál olyan törvényszerűségekre rávilágítani, amely elősegítheti a Budapesti Rendőr-főkapitányság illetékességi területén a kerékpáros közlekedési balesetek okának felderítését és a balesetek számának a csökkenését. A fókusz jelen írásban a budapesti Nagykörútra, annak is a pesti szakaszán bekövetkezett balesetekre helyezük.

1. Bevezetés

Bertrand Russel Nobel-díjas angol tudós kijelentése szerint „A bűn földrajzi fogalom”. E megállapítás megállja a helyét a közlekedési balesetek vizsgálata során is, mivel megfigyelhetők földrajzi törvényszerűségek a közlekedési balesetek vizsgálata során is. Természetesen a baleset nem „bűn”, de ha kellőképpen nagyszámú baleseti statisztika áll rendelkezésünkre, akkor lehetséges az egyes balesetek között olyan térbeli összefüggéseket megállapítani, amelyek a későbbi balesetmegelőzési munka során is sikerrel felhasználhatók. Mint az a bevezető gondolatokban is megfogalmazásra került, számos szerző elvi szinten foglalkozott már a bűnözésföldrajz közlekedésrendészet területén történő alkalmazhatóságának lehetőségével (pl. Mátyás-Sallai 2014, Tóth 2007), azonban ilyen irányú kutatások ez idáig hazánkban még nem voltak.

A bűnözésföldrajzi kutatások többnyire a főváros területét érintették, azonban ezek a kutatások rendszerint csak néhány kerület bűnözésföldrajzi viszonyait elemezték, s kizárólag a bűncselekmények térbeli eloszlását vizsgálták. A főváros egészére kiterjedő vizsgálatot a Sallai János – Kobilka István szerzőpáros (2008), illetve Michalkó Gábor végzett; utóbbi kutató a főváros bűnözésföldrajzát turizmusbiztonsági aspektusból elemezte (2002). A fentiek alapján kijelenthetjük, hogy jelen kutatás unikálisnak és újszerűnek tekinthető úgy a bűnözésföldrajz, mind a rendészettudomány területén.

Örömmel konstatálhatjuk, hogy a bűncselekmények és balesetek digitális térképen történő ábrázolása egyre elterjedtebb hazánkban is. Jelenleg is számos olyan honlap létezik, ahol megjeleníthetők bizonyos típusú balesetek és bűncselekmények (pl. www.police.hu, <https://prestat.lechnerkozpont.hu>), azonban ezek korlátozott hozzáférést engedélyeznek csak a lakosság számára és számos esetben – nyomozás érdekeire való tekintettel – késleltetve is vannak az elérhető adatok. A Robotzsaru rendszerből viszont ugyancsak elérhető a PRESTAT rendszer, amely ebben az esetben naprakész adatokat tartalmaz és utca szintű elemzéseket is lehetővé tesz. Nyilvánvaló azonban, hogy önmagában egy térkép semmit sem tud megoldani. Szükséges a hozzáértő szakember, aki következtetéseket tud levonni, törvényszerűségeket tud megállapítani, s rávilágítani a baleseti okokra, esetlegesen pedig előrejelzést adni a jövőre vonatkozólag.

Jelen tanulmányban a szerzők a Budapesti Rendőr-főkapitányság illetékességi területén bekövetkezett kerékpáros közlekedési balesetek elsődleges okait kívánják megtalálni¹, és ennek ismeretében pedig balesetmegelőzési javaslatokat megfogalmazni.

2. A kerékpáros közlekedés történetének mérföldkövei

A Lech Walesa-nak tulajdonított mondás szerint „*Lusta ember vagyok. De a lusta ember találta fel a kereket és a biciklit is, mert utált gyalogolni meg cipekedni.*” (<https://www.brainyquote.com>) Valóban lusta ember találta fel a kerékpárt? Ha olasz lennék, tiltakoznék és Leonardo da Vinci *Codex Atlanticus*, nyers kerékpárszerű vázlatára hivatkozva érvelnék², míg németként a Karl Freiherr von Drais (1785-1851) báró futógépét említeném. A „Draisine”-nek keresztelt futógépet vegyes érzelmekkel fogadták. A két vaskerékből álló, az első kerekre szerelt irányítható rúddal ellátott, egynyomvonalú, pedál

---

¹ Az okok között számos olyan tényező is szerepet játszik, amit jelen kutatás során a tanulmány szerzői nem vizsgáltak. A balesetek okainak vizsgálatakor szükséges a közlekedésföldrajzi, a településföldrajzi, a természetföldrajzi stb. tényezők vizsgálata is, illetve egy adott település vonzáskörzetének a vizsgálata is (lásd bővebben: Bujdosó 2004). A baleseti okok között sajnos egyre gyakrabban szerepel a drogfogyasztás is, mint oksági tényező. Jelen kutatás során sem az alkohol, sem a drog nem lett vizsgálva a baleseti okok között, ami azonban csak nemzeti keretek között vizsgálható, mivel az ittasság és a drogos befolyásoltság szabályozása minden országban más és más, nincs egységes európai szabályozás (Mészáros 2016). Számos kutatás bizonyította már, hogy a különféle drogok – a közlekedési balesetek mellett – az élet számos területén sajnos egyre nagyobb arányban fordulnak elő (Major 2013, Sivadó 2016, Sivadó 2017).

² Bizonyították, hogy Leonardo biciklijé nem is Leonardoé, még csak nem is egy eszes tanítványáé, hanem egy, az 1960-as években a kéziratokat restauráló szerzetes rajza. Elemezték a papír és a tinta anyagát, és bár a papírt eredeti XV. századi, de a tinta sajnos XX. századi volt.

nélküli jármű óránként akár 15 kilométeres sebességgel is képes volt gurulni, azaz négyszer gyorsabban, mint az akkor használt lovaskocsik (<https://ng.24.hu>).

A pedál nélküliség problémáját orvosolandó, *Kirkpatrick Macmillan* skót kovácsmester a Dumfriesshire-ben lévő falusi műhelyében készítette el a világ első pedállal felszerelt futógépét (Németh 2012). (Továbbá, az ő nevéhez kötődik a világtörténelem első kerékpáros bírsága is, melyet Glasgow rendőrei öt schillingben állapítottak meg egy járókelő gyermeknek okozott sérülésért <http://www.bbc.co.uk/>.) Az 1860-as évek elején *Piere Michaux* (1813-1883) fejlesztette tovább a dandy horse-t³, amelynek eredményeképp megszületett a mai kerékpár elődjének tekinthető velocipede⁴. A *Michaux et Cie* nevezetű vállalat fogott bele a kezdetben egyszerű favázra, majd a kifinomultabb, kétrészes öntöttvas keretekre, később pedig az átlós kovácsoltvas vázra szerelt kerékpárok tömeggyártásába. A nemzetközi és a kontinenseken átívelő kerékpár értékesítés, valamint a kerékpárok kereslete iránti növekvő érdeklődés számos kiegészítő termék (pl. kényelmesebb ülés, gumibroncs, lánchajtás, sárhányó, golyóscsapágy) gyártását és a kerékpár további folyamatos fejlesztését eredményezte. (A kerékpár technikai tökéletesítésére csak Nagy-Britanniában több mint száz szabadalmat nyújtottak be.) A 19. század végi velocipéd, mint a tehetős polgárok sporteszköze, azonban ekkor még jelentős technikai hiányosságokkal küzdött. Ebben az időben a kerékpár széles körű elterjedéséről semmiképp sem beszélhetünk, elsősorban a kerékpározásra fordítható szabadidő hiánya és az alsóbb osztályok csekély vásárlóereje következtében. A mai napig megállíthatatlanul zajló fejlesztések részeként, *John Kemp Starley* (1854-1901) megalkotta a fékkel lassítható, mai értelemben is biztonságosnak mondható kerékpárt. *John Boyd Dunlop* (1840-1921) újításait felhasználva *Edouard Michelin* (1859-1940) alkotta meg a szelepen át pumpálható kerékpár abroncsot.

1878-ban jelent meg hazánkban az első, lábbal tekerhető kerékpár. 1881-ben a szerkezet idegen hangzású elnevezése helyett magyar szót kívántak választani a közlekedési eszköz megnevezésére. A bizottság végül a kerékpár mellett döntött (a vasparipa és a kerékpár szavak közül választott), és azt hivatalos elnevezésként a Magyar Tudományos Akadémia is felvette a

---

³ A *dandy horse* lekicsinylő kifejezése annak az emberi erővel hajtott kétkerekű járműnek, amelyet a kerékpár előfutárának tekintenek.

⁴ A velocipéd a mai kerékpár előfutára. A különbség a mai kerékpár és a velocipéd között a meghajtásban van. A velocipédek esetében ugyanis közvetlenül az első kereket hajtották meg.

szótárába (1883) (<https://sportszertar.wordpress.com>). A későbbiekben kerékpárüzletek nyíltak, a nagy kerékpárgyártó cégek a növekvő keresletet látva, egymás után létesítettek lerakatokat. Szerte az országban kerékpáros iskolák nyíltak és megjelentek a kerékpár karbantartásáról szóló könyvek, illetve megszülettek a kerékpáros sporttal foglalkozó újságok is. A kerékpározás kultúrájának megteremtésében nagy szerepet játszottak (és jelenleg is játszanak) a kerékpáros egyesületek, ugyanis ezek tanították meg az embereket a kerékpár helyes használatára. Ezek a szervezetek napjainkban széles körű tevékenységet fejtenek ki a kerékpár, mint közlekedési eszköz népszerűsítése érdekében (Frisnyák 1988).

3. Budapest közlekedésének helyzetképe

A kerékpáros közlekedés ma ismét reneszánszát éli a városi közlekedésben. A 2010-es évek kezdetén Budapesten is felfutó szakaszban volt a kerékpározás a forgalomban betöltött részarányát tekintve (Felföldi 2020). Ez elsősorban a közlekedési mód rugalmasságának, valamint a belvárosi területeken a torlódások megnövekedésének volt köszönhető, amelynek magyarázata a motorizációs szint (Holló 1998) növekedésével is indokolható volt. A kerékpározás, mint fiatalos, a többi közlekedőtől látszólag független helyváltoztatási mód divatos alternatívaként jelent meg a 2010-es évek elejére. Ez a növekedés azonban elért egy felső korlátot az évtized közepére, s elmondható lett, hogy aki Budapesten a feltételeket komfortosnak érezte a kerékpározásra, az addigra változtatott a közlekedési szokásain, azonban ez a kör a forgalmi adatok alapján nem bővült számottevően 2019-ig.

A 2020-ban hazánkban is megjelenő SARS-COV-2 vírus által okozott COVID-19 világjárvány azonban merőben új helyzetet teremtett a városi közlekedésben. Korábban el sem képzelhető dinamizmussal alakult át a nagyvárosok közlekedése, köszönhetően a lezárásoknak, illetve az emberek óvatosságának. Ez a közösségi közlekedés drasztikus utasvesztését eredményezte (Ekés et al. 2020) az egyéni közlekedés javára. A forgalom teljes volumene szintén csökkent (Nagy 2020), azonban a megmaradó forgalom jelentősen átstrukturálódott, tehát nem azonos mértékben történt meg a forgalomcsökkenés. Ennek az átstrukturálódásnak köszönhetően világszerte érezhető volt a közlekedésszervezésben egy „most, vagy soha”-jelleg, az egyes városok a régóta meglévő közlekedésszervezési problémáik kezelésére kaptak egy olyan lehetőséget, ami a COVID-19 által teremtett helyzet nélkül nem állt volna elő, és ebben a megváltozott helyzetben a közlekedési folyamatok új mederbe terelésének a lehetősége is benne volt. Budapesten ennek az egyik legszembetűnőbb példája volt a Nagykörúton fokozatosan

kiépülő, először még ideiglenesnek tartott, 2020 őszén azonban több forgalomtechnikai változtatás után véglegesített kerékpáros infrastruktúra.

3.1. Kerékpáros balesetek a budapesti Nagykörúton

Jelen kutatás elsődleges kiderítendő céljaként azt fogalmaztuk meg, hogy a balesetek eloszlása mutat-e valamilyen földrajzi jellegzetességet Budapest belvárosában. A teljes belváros alatt jelen dolgozatban a Nagykörúton belüli területet értjük, amely a Margit-hídtól délre, a Petőfi-hídtól északra, Pesten a Ferenc-, József-, Erzsébet-, Teréz- és Szent István körutak által, Budán pedig az Irinyi József utca, Karinthy Frigyes út, Villányi út, Alkotás út, Széll Kálmán tér és Margit körút által határolt területet jelenti. Ez a terület azonban a maga nagyjából 12 km²-es kiterjedésével meghaladja a jelen kutatás terjedelmi korlátait. Így kizárólag a Nagykörút pesti szakaszára korlátoztuk a vizsgálat súlypontját. A 2020-as forgalmi átalakítások, a vírushelyzet első hulláma alatti, a kerékpáros közlekedést előtérbe helyező intézkedések ugyan nem korlátozódtak csak Pestre, illetve csak a belvárosra, azonban a Nagykörút, mint a város egyik legismertebb, nagy forgalmat lebonyolító úthálózati eleme intenzíven megjelent a szakmai és a laikus közbeszédben is, amely során a kérdéses kerékpársávok kiépítésének kapcsán időnként éles, elítélő vélemények is elhangzottak a szükségességet illetően.

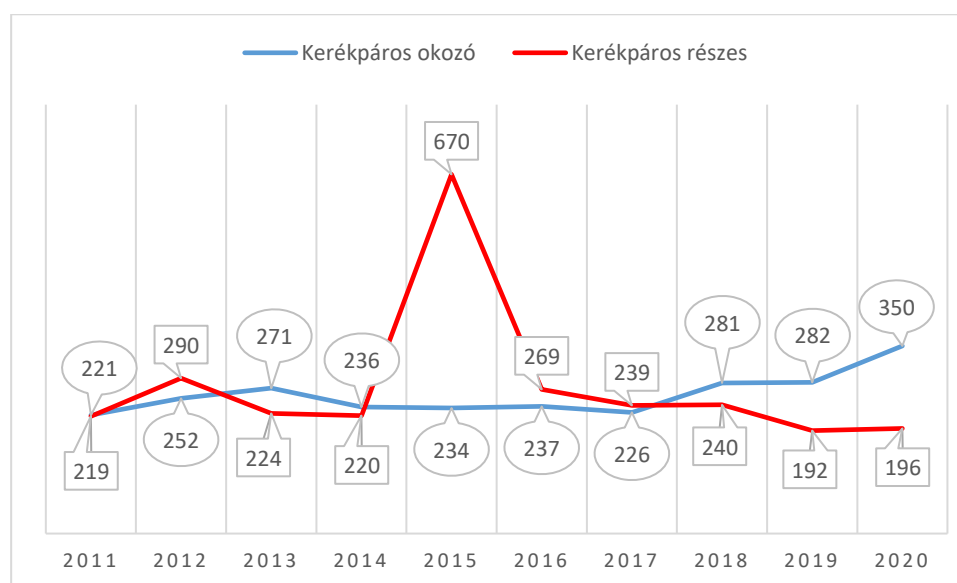
Az egyik gyakran felmerülő kérdés az, hogy érdemes-e, illetve szükséges-e egy városi környezetben kerékpáros infrastruktúrát kialakítani, hiszen a kerékpár jármű, használója a közúton a szabályok betartása mellett kerékpáros felületek kialakítása nélkül is közlekedhet. Mint azt a forgalomszámlálásokból (Felföldi 2020) láthattuk, ez az arány az utóbbi 4-5 évben stagnált, tehát nem érezték a közlekedési infrastruktúra-kínálat által új közlekedő rétegek is megszólítva magukat, nem volt vonzó a kevésbé „eltökélt” használók számára ez a közlekedési mód. Ehhez képest a kínálatbővítés hatására 2020-ban még az időjárás szempontjából kevésbé vonzó hónapokban is megugrott a kerékpáros arány, amelyet egyértelműen nem lehet véletlen hatásnak tulajdonítani (Halász 2021).

Ebben a megváltozott helyzetben azonban felmerül a kérdés, hogy hogyan hat a megváltozott infrastruktúra illetve a közlekedők megváltozott összetétele a közlekedésbiztonságra. Ennek a megválaszolását a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) által regisztrált balesetek részletesebb elemzésével lehet kideríteni. A kutatáshoz 2011-től 2020-ig állnak rendelkezésre adatok oly módon, hogy 2013-tól 2020 végéig a kerékpárosok részvételével bekövetkezett és a

BRFK által helyszínelte balesetek helyszíne is ismert, amennyiben a kerékpáros volt a baleset okozója. Amennyiben csak részese volt a balesetnek, abban az esetben csak mélyebb elemzéssel lehetne kideríteni a pontos címet. Ilyen mélyebb elemzés megtörtént a 2011-es és 2012-es adatok vonatkozásában (Felföldi 2013), amelynek a segítségével megállapítható az okozók és a részesek aránya az említett két évre vonatkozóan. A 2013-tól gyűjtött adatokból megállapítható az összes budapesti balesetre vonatkoztatva az okozók és a részesek aránya. Valamint kiszűrhető az a baleseti esetszám illetve súlyosság is, amely kizárólag a vizsgált pesti körút szakaszra vonatkozik.

Mindenekelőtt vizsgáljuk meg a 2011-es és 2012-es balesetszámokat, mivel itt rendelkezésre állnak a kerékpáros okozók és a részesek helyadatai. A későbbi években csak az okozók helyadatai ismertek. Az 1. diagramon megtekinthetjük ezek alakulását 2011-től 2020-ig bezárólag.

1. diagram: A kerékpáros balesetek alakulása Budapesten (2011-2020)

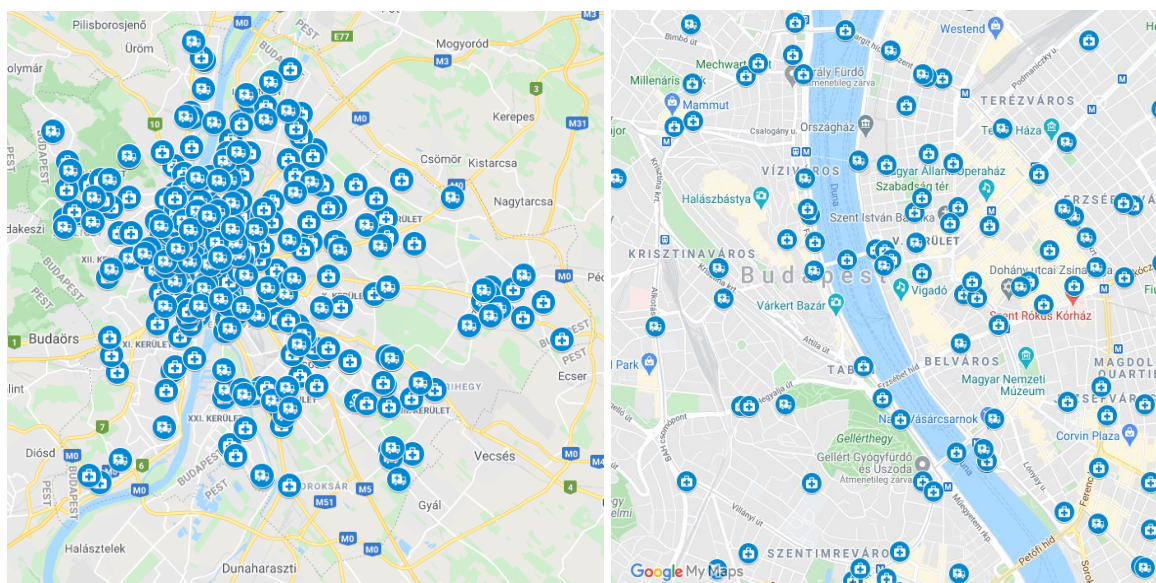
Forrás: BRFK baleseti adatok alapján saját szerkesztés

A diagramból elsőre kitűnik a 2015-ös év magas sértetti aránya a kerékpárral balesetet szenvedők körében. Erre nem található logikus magyarázat, mivel a BRFK balesetfelvételi módszertanában nem volt változás ebben az évben, ugyanakkor a kerékpáros forgalmi adatok sem mutatnak akkora eltérést, amely ezt a kiugrást indokolná.

Jelen vizsgálat szempontjából azonban sokkal érdekesebb a 2017-től 2020-ig terjedő időszak, amelyben megfordulni látszik a balesetben betöltött szerep, a kerékpáros balesetknél a kerékpáros okozók trendszerű növekedést produkálnak az elmúlt 3 évben. Ez azt eredményezte,

hogy a 2020-as évben a 2011-2019-ig terjedő időszak átlagos éves balesetszámához képest (534 baleset/év) a 2020-as 546 baleset csupán 2,26%-os emelkedés, azonban az okozók aránya és számszerű értéke sem volt a vizsgált 10 évben egyszer sem olyan magas, mint 2020-ban.

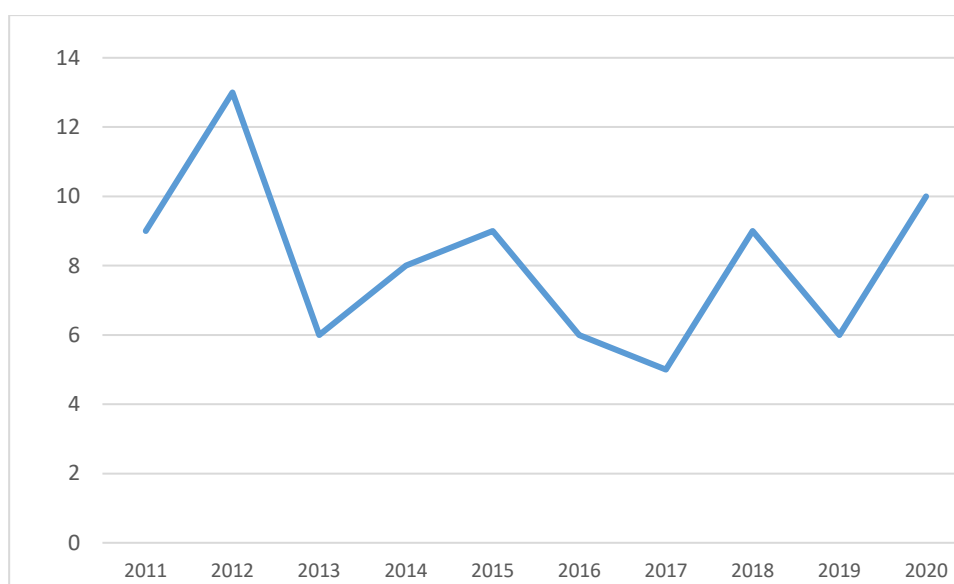
Amennyiben ugyanezen logika mentén haladva az okozók és a részesek 2020-as értékeit is összehasonlítjuk a COVID-19-nek is köszönhető kerékpáros fellendülés évében mérttel, akkor megállapítható, hogy az átlaghoz képest okozóként 28,89%-os emelkedés, míg részesként 45,29%-os csökkenés tapasztalható. Ebben a nagy csökkenésben benne van a 2015-ös év kiugróan magas sértetti arányának felhúzó hatása is, de a tendencia sem ezzel a hatással, sem e nélkül nem nevezhető jónak. Úgy is meg lehet fogalmazni, hogy miközben megugrott a kerékpározás részaránya, a kerékpározók újonnan megjelenő rétege egyben kisebb közlekedési rutinnal is rendelkezhet. Mindemellett a csökkenő sértetti arány arra is enged következtetni, hogy a többi közlekedő jobban odafigyel a kerékpáros közlekedőkre, viszont az is valós szempont, hogy 2020-ban a lezárások miatt a többi közlekedési mód mindegyike alacsonyabb jelenlétet generált.

1. ábra: Könnyű, súlyos és halálos balesetek helyszínei kerékpáros okozókkal Budapesten, balra csak a belváros (2020) (elsősegély-láda: könnyű sérüléssel; mentőautó: súlyos sérüléssel; halálfejl: halálos baleset)

Forrás: BRFK baleseti adatok és Google Maps alapján saját szerkesztés

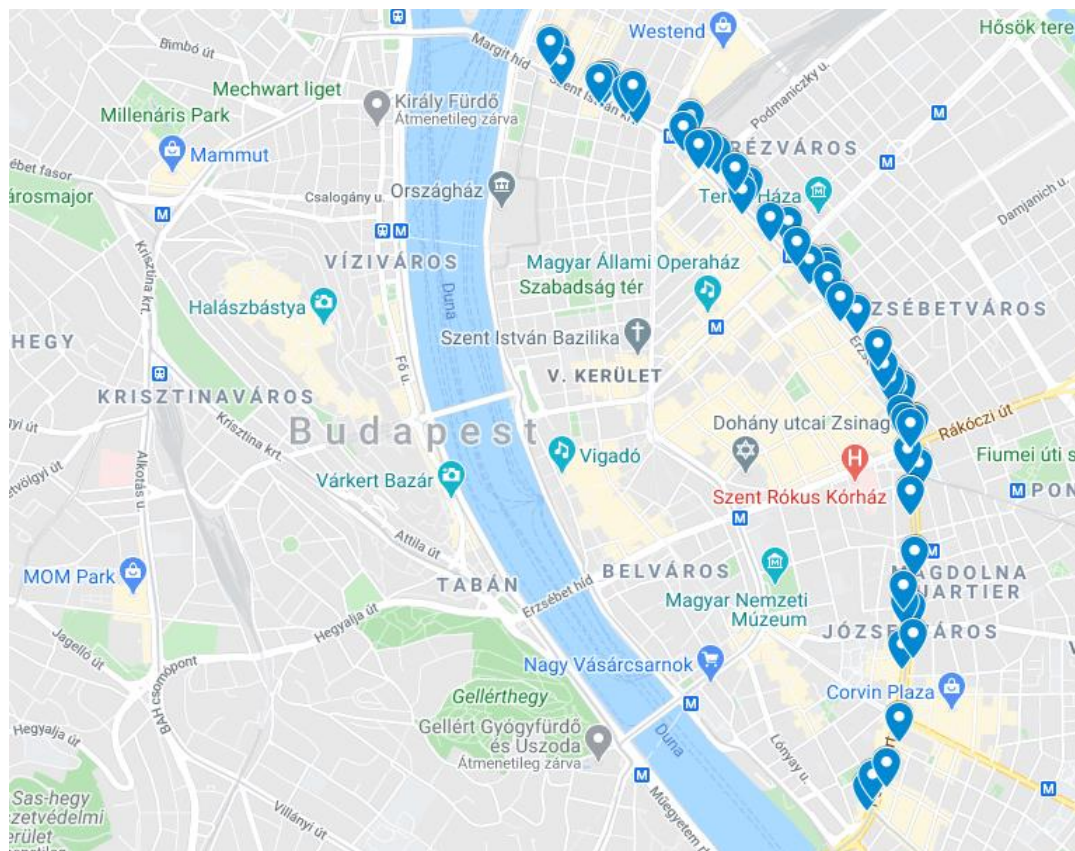
Mivel 2020-ban volt a legmagasabb az okozók aránya, ezért ezt az évet külön is ábrázoltuk térképen az egész város tekintetében, illetve a vizsgált területre részletesebben ráközelítve. Látható, hogy a belvárosban, ahol az áttekintő térkép alapján sűrűsödést feltételezünk, közelebbről nézve nem találhatunk komolyabbnak mondható gócpontot. Ez azonban csak egy év, és csak az okozók kerültek ábrázolásra, de mint azt az 1. diagramon láthatjuk, 2020-ban az okozók aránya 1,77-szeres a részesekhez képest, így amennyiben a részeseket is ábrázolnánk a térképen, feltételezhetően nem okozna változást a 2020-as évre vonatkozóan.

2. diagram: Nagykörút, kerékpáros okozók (2011-2020)

Forrás: BRFK baleseti adatok alapján saját szerkesztés

A pesti Nagykörút kapcsán a 2. diagramon láthatjuk, hogyan alakultak a kerékpáros okozók részvételével bekövetkezett balesetek. Az esetszámok nem magasak, emiatt sztochasztikus hatást kelt a görbe, ugyanakkor az elmondható, hogy a 2010-es év első felében az átlagérték magasabb volt, mint az évtized vége felé. Ilyen kis esetszámnál mindenképp érdekes lesz a sértetti számok feltárása is, amely egy későbbi kutatás részét képezi.

2. ábra: Kerékpáros balesetek a Nagykörút pesti szakaszán (2013-2020)
Forrás: BRFK baleseti adatok és Google Maps alapján saját szerkesztés

A 2. ábrán a vizsgált pesti Nagyörút-szakaszon 2013 és 2020 között bekövetkező baleseteket ábrázoltuk. Budapest egésze tekintetében azt lehet mondani, hogy gócpontok helyett inkább veszélyesebb, nagyobb baleseti sűrűségű útvonalakat lehet megnevezni. Távolról nézve a teljes Nagyörút ilyennek mondható, de közelebből tanulmányozva még ezen belül is felfedezhetők baleseti sűrűsödések, sőt két esetben baleseti gócpontnak mondható helyszínek is adódnak.

**3. ábra: Baleseti sűrűsödések a Nagykörút pesti szakaszán,
balra a Blaha Lujza tér környezetében, jobbra a Szent István körút és a
Hegedűs Gyula utca csomópontjában (2013-2020)**

Forrás: BRFK baleseti adatok és Google Maps alapján saját szerkesztés

Megtévesztő lehet az, hogy a 2. és 3. ábrán nem látjuk idő szerint differenciálva a baleseteket. Nem szabad elfelejteni, hogy ezek a jelölők 8 év összesített adatát mutatják. Ilyen időtávlatban 3-4 baleset ugyanazon a címen, vagy egymás melletti címeken regisztrálva nem számít rendkívülinek. Amellett, hogy alapvetés az, hogy a nullánál nagyobb balesetszámok nem elfogadhatók, és törekedni kell a minél nagyobb közlekedésbiztonságra, egy 8 éves összesített adatból nem lehet egyértelműen forgalomtechnikai hiányosságra következtetni még egy ilyen gócponti jelleget mutató helyszínen sem.

Lényeges szempont még az a megállapítás is, hogy a 2020-as évből semmiféle hosszútávú következtetést nem szabad levonni sem a közlekedésbiztonságra, sem a városfejlesztésre vonatkozóan. A fejlődésnek van egy organikus üteme, amit egyes hatások tudnak katalizálni. Ilyen lehet például az egyes közlekedési módok előtérbe helyeződése vagy háttérbe szorulása, amely mindig valamilyen paradigmaváltás eredménye. Gondoljunk a kerékpározás XX. század eleji népszerűvé válására, majd háttérbe szorulására, a lovas közlekedés jóformán teljes eltűnésére, vagy a XXI. század elejére körvonalazódó, egyéni motorizált közlekedés visszaszorítására irányuló folyamatokra. Ezek mindegyike lassú folyamat, nem egy, és főleg nem fél év alatt zajlódnak le, mint amennyi idő az átalakításokhoz 2020-ban rendelkezésre állt.

4. Záró gondolatok

A balesetek számából és helyszínéből sem lehet messzemenő következtetéseket levonni, nem hogy a Nagykörút esetében, de még a teljes budapesti adatsorból sem. Mint azt már korábban is említettük, a Nagykörút esetén a 2020-as év során négy nagyarányú változtatás történt csak a kerékpáros infrastruktúra kialakítása kapcsán. Mivel a COVID-19 olyan helyzetet teremtett, amilyennel még senki nem találkozott, ezért érthető az, hogy a Budapest Közútnak, illetve az egyes közterületek kezelőinek és a jogalkotóknak is olyan kihívást kellett megoldaniuk, amire nem hogy nem volt kész forgatókönyv, de még a rögtönzés tekintetében is kevés idő alatt kellett több száz kilométer úthálózat és napi több millió utazás mellett megoldást találni. Ez nyilvánvalóan utóhangolásokat igényelt, amely viszont azt eredményezte, hogy a forgalomnak fél éven belül gyakran változó feltételek mellett kellett alkalmazkodni. Ez a forgalmi lebonyolódás szempontjából turbulens helyzet még most is tart, jelen dolgozat írásakor 20 óra és reggel 5 óra között kijárási tilalom van érvényben, amely megszüntetése után újabb egyensúlyi állapot fog beállni a közlekedésben. A COVID-19 hatására kialakított kerékpáros infrastruktúrák (pl. Bartók Béla út) hosszú távú hatásának megismeréséhez szükséges lesz a további adatgyűjtés, ezek elemzése, illetve az önkormányzati rendészeti tervek alaposabb tanulmányozására (lásd bővebben: Christián-Bacsárdi 2017), de legfőképpen az, hogy a járványhelyzet megszűnése után ismét beállhasson egy egyensúlyi szintre a városi forgalom.

Felhasznált irodalom

BUJDOSÓ ZOLTÁN (2004): A megyehatár hatása a városok vonzáskörzetére Hajdú-Bihar megye példáján, Doktori (PhD) értekezés, Debreceni Egyetem, 221 p.

EKÉS ANDRÁS – SURÁNYI RÁHEL (2020): A koronavírus hatása a városi közösségi közlekedésre – zuhanás és visszakapaszkodás. Közlekedéstudományi Egyesület: Városi közlekedés 2020. különszám 9-16.p.

NÉMETH BALÁZS (2012): Kerékpártörténeti áttekintés (<https://bikemag.hu/tudastar/kerepartorteneti-attekintes/> - letöltés ideje: 2020. 10. 22.)

A kerékpározás sportágtörténete (https://sportszertar.wordpress.com/kerepar_tortenet/ - letöltés ideje: 2020. 10. 23.)

FELFÖLDI PÉTER (2013): A budapesti kerékpáros balesetek vizsgálata 2011-2012-ben, javaslatok a megelőzésre. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (diplomamunka) 96 p.

FELFÖLDI PÉTER (2020): Mikromobilitás és balesetek a budapesti közutakon. In: Marton Zsuzsanna – Németh K. – Pelesz, P. – Péter E. (szerk.) IV. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia Tanulmánykötet. Nagykanizsa, Pannon Egyetem Nagykanizsai Kampusz, 120. p.

FRISNYÁK ZSUZSA (1988): A kerékpározás kultúrájának kialakulása Magyarországon. In: A Közlekedési Múzeum Évkönyve 8. 1985-1987. pp. 321-336. (<http://real.mtak.hu/23774/1/kerekparozas.pdf> - letöltés ideje: 2020. 10. 23.)

HALÁSZ ÁRON: 15%-kal több kerékpározót mértek Budapesten 2020-ban, decemberben 61%-kal többet, mint egy éve – Magyar Kerékpárosklub (https://kerekparosklub.hu/ibikebudapest/15_szazalekkal_nott_a_budapesti_kerekparforgalom_2020-ban - 2021. 01. 15.)

HOLLÓ PÉTER (1998): A motorizációs szint szerepe a közúti közlekedésbiztonság nemzetközi összehasonlításában. In: Belügyi Szemle (1995-2006), 46(2), 17.

KOBOLKA ISTVÁN – SALLAI JÁNOS (2008): Budapest kriminálgeográfiája 1960-1985. között. In: KBH Szakmai Szemle 3. pp. 86-102.

MÁTYÁS SZABOLCS – SALLAI JÁNOS (2014): Kriminálgeográfia. In: Ruzsonyi P. (szerk.) Tendenciák és alapvetések a bűnügyi tudományok köréből. Budapest, pp. 335-353.

MAJOR RÓBERT (2013): Az ittas gépjárművezetés új büntetőjogi szabályozása, avagy áttörés várható a deliktum elleni küzdelemben. In: Belügyi Szemle 7-8 szám

MÉSZÁROS GÁBOR (2016): A közlekedési balesetmegelőzés rendszerének információs folyamatai. In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII, A határrendészettől a rendészettudományig, Pécs, 246. p.

MICHALKÓ GÁBOR (2002): Magyarország turizmusának kriminálgeográfiája. In: Belügyi Szemle 10. pp. 68-85.

NAGY SÁNDOR (2020): A koronavírus hatása a városi életre és közlekedésre. Közlekedéstudományi Egyesület: Városi közlekedés 2020. különszám, pp. 5-8.

SIVADÓ MÁTÉ (2016): Migráció és drogok kapcsolata Magyarországon – némi európai kitekintéssel. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat, pp 131-140 (2016)

SIVADÓ MÁTÉ (2017): Jelenkori drogpolitika Magyarországon és Európában, tengerentúli kitekintéssel. In: Szabó Csaba (szerk.): Studia Doctorandorum Alumnae: Válogatás a DOSz Alumni Osztály tagjainak doktori munkáiból. Budapest: Pytheas Kiadó, pp 11-265.

TÓTH ANTAL (2007): A bűnözés térbeli aspektusainak szociálgeográfiai vizsgálata Hajdú-Bihar megyében. Ph.D. értekezés, Debreceni Egyetem, 250 p.

http://www.bbc.co.uk/history/historic_figures/macmillan_kirkpatrick.shtml (letöltés ideje: 2020. 10. 22.)

https://www.brainyquote.com/quotes/lech_walesa_391596 (letöltés ideje: 2020. 10. 21.)

<https://www.codex-atlanticus.it/#/> (letöltés ideje: 2020. 10. 22.).

187 éves az ősbicikli (https://ng.24.hu/kultura/2004/06/11/187_eves_az_osbicikli/ - letöltés ideje: 2020. 10. 22.)

Panyi Tibor geográfus

Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar

panyitibor95@gmail.com

**BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE HÁROM JÁRÁSÁNAK
BŰNÖZÉSFÖLDRAJZI VIZSGÁLATA**

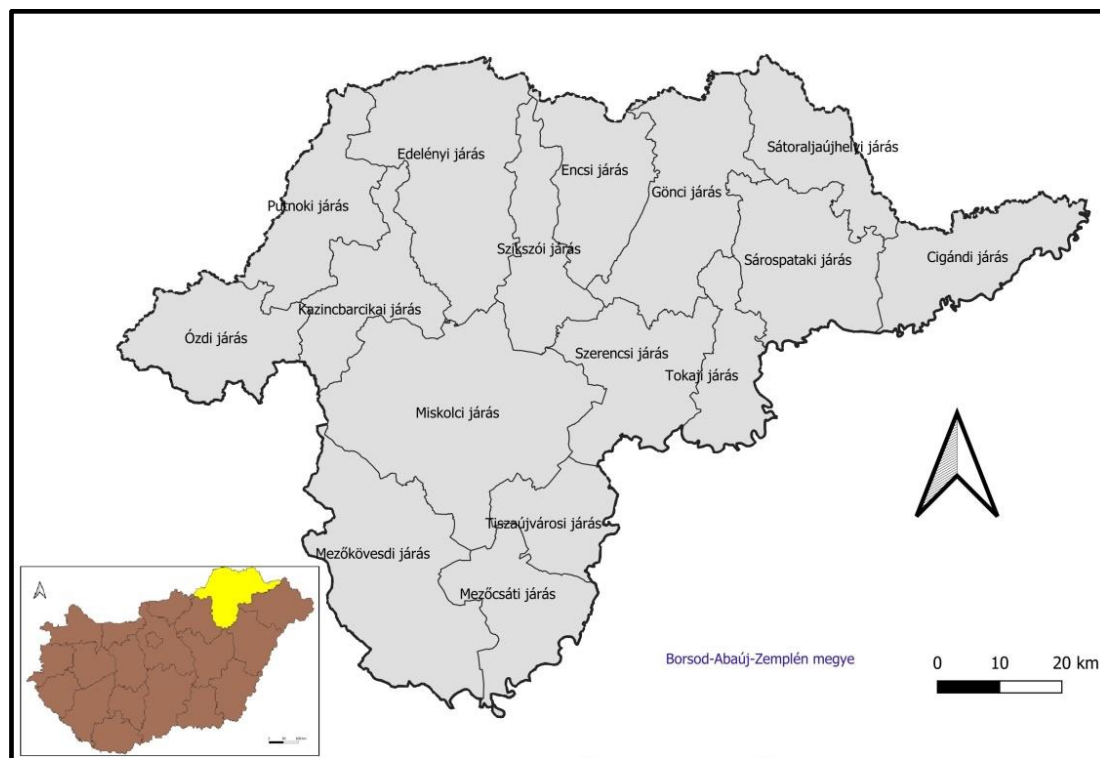
Absztrakt

Tanulmányomban Borsod-Abaúj-Zemplén megye három járásának, a Cigándi, a Mezőkövesdi és a Miskolci járás bűnözésföldrajzi elemzését végeztem el. Kutatásom unikálisnak tekinthető, mivel az általam vizsgált aspektusból a terület bűnözésföldrajzi vizsgálatára még nem került sor. Az elemzett területen vizsgáltam a regisztrált bűncselekmények és a bűnelkövetők számát, melyeket összevettem az ún. hátrányos faktorokkal (tartós munkanélküliség és alacsony iskolai végzettség). Ezen tényezők vizsgálatát követően adtam magyarázatot egy adott járásban a bűnözés lehetséges okaira.

Kulcsszavak: bűncselekmények, bűnelkövetők, bűnözésföldrajz, statisztika, Borsod-Abaúj-Zemplén megye

1. A vizsgált térség bemutatása

A választott három járás Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (1. ábra) található, melynek területe 7247 km², mely a magyarországi megyék területi rangsorában a második Bács-Kiskun megye mögött, és Magyarországnak a 12,8%-át foglalja el. A megye az észak-magyarországi régióban helyezkedik el – Heves és Nógrád megyével -, amely az ország legfejletlenebb régióinak egyike (TÓTH 2007). Lakossága több mint 670.000 fő volt 2020-ban. A megyében 16 járás és 358 település található, népsűrűsége 92 fő/km². Székhelye Miskolc megyei jogú város, az ország negyedik legnépesebb települése.

1. ábra Borsod-Abaúj-Zemplén megye elhelyezkedése és járásai

Forrás: Saját szerkesztés

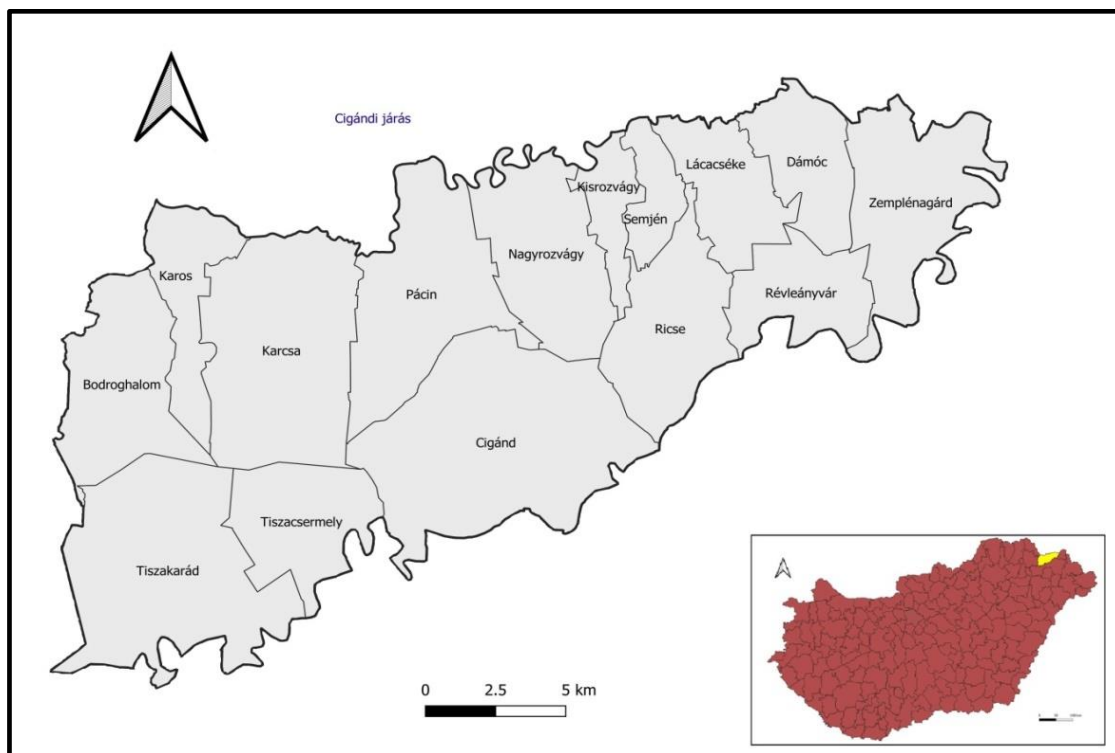
1.1.Cigándi járás

Borsod-Abaúj-Zemplén megye legkeletibb járása, 2013 óta létezik, székhelye Cigánd. Egy város, egy nagyközség és tizenhárom község tartozik hozzá (2. ábra). 2013 előtt Bodrogi kistérség volt a neve, akkor még további két település (Alsóberecki, Felsőberecki) is a kistérséghez tartozott, de az újonnan létrehozott Cigándi járáshoz már nem tartozik a két község, ugyanis a Sátoraljaújhelyi járáshoz sorolták őket. Kutatómunkámban – amikor a 2013 előtti időszakot vizsgálom –, a jelenlegi járás településeit elemzem.

A járás területén csupán a 381-es számú másodrendű főút halad végig, amelyből több út és mellékút is kiágazik, így biztosítva a közúti közlekedést a települések között.

Közvetlen vasúti kapcsolattal a járás nem rendelkezik, a legközelebbi vasútvonal Kisvárdán, Sárospatakon és Sátoraljaújhelyen érhető el.

A járáshoz tartozó településeimet kompjárral és hídon is meg lehet közelíteni. Kompjártat biztosítja a közlekedést a Tiszán Zemplénagárd és Tuzsér, Cigánd és Dombrád, Tiszakarád és Tiszabercel települések között, illetve a II. Rákóczi Ferenc Tisza-híd (a 381-es úton) Cigánd és Tiszakanyár között.

2. ábra Cigándi járás elhelyezkedése és települései

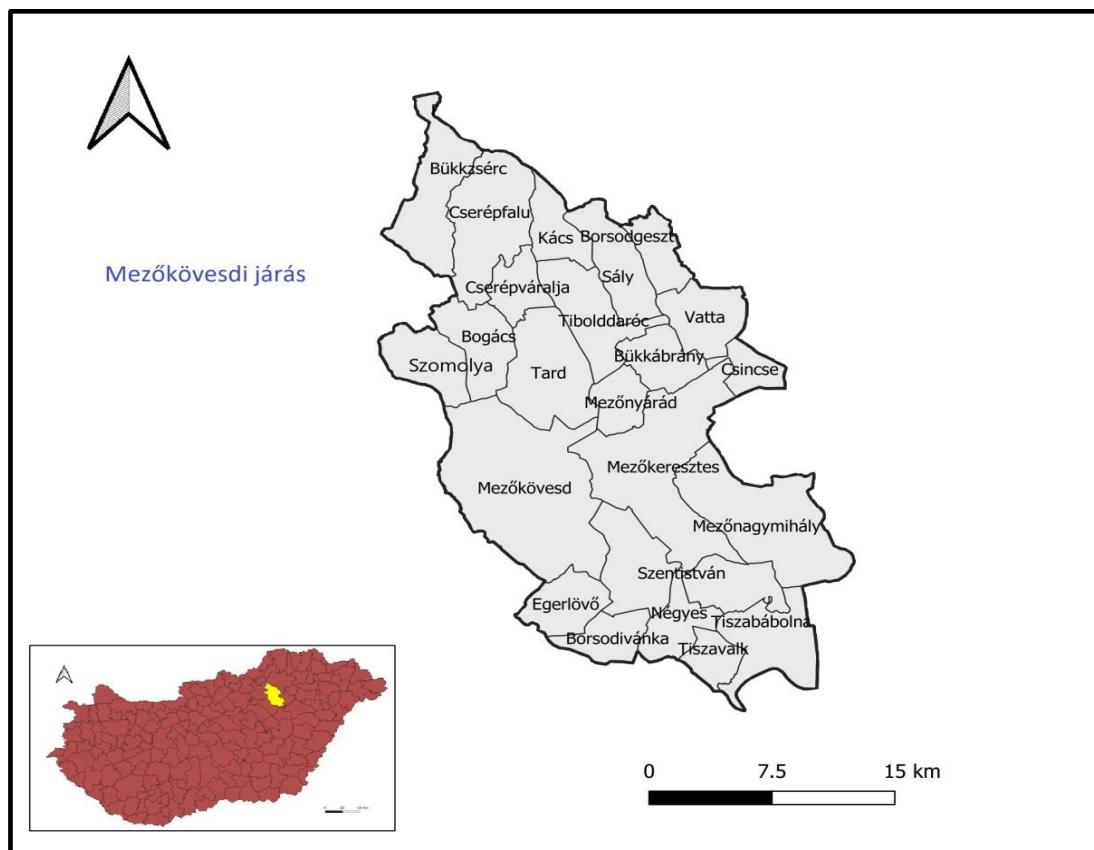
Forrás: Saját szerkesztés

1.2. Mezőkövesdi járás

Borsod-Abaúj-Zemplén megye déli, délnyugati részén található, székhelye Mezőkövesd, amely település egyébként a megye negyedik legnépesebb települése Miskolc, Ózd és Tiszaújváros után. A járáshoz két város, egy nagyközség és további húsz község tartozik (3. ábra). A korábbi Mezőkövesdi kistérség területe és települései megegyeztek a mai járáséval.

Közlekedési szempontból sokszínű tulajdonságokkal bír. Az M3-as autópálya a járásnak a középső részén halad keresztül nyugat-keleti irányba, mellette párhuzamosan pedig a 3-as számú főút fut, amelyekből számos út és mellékút ágazik déli, illetve északi irányba, azaz könnyen el lehet jutni Budapestre, illetve Miskolcra és Egerbe is.

Villamosított vasúti fővonal is áthalad a járás területén – többek között a járás székhelyét is érintve –, amely szintén közvetlen összeköttetést biztosít a fővárossal és Miskolccal egyaránt. Érdeemes megemlíteni továbbá azt is, hogy Mezőkövesd és Mezőkeresztes települések határában egy jelenleg használaton kívülre helyezett, egykori katonai repülőtér is található 3500 méter hosszú kifutópályával.

3. ábra Mezőkövesdi járás elhelyezkedése és települései

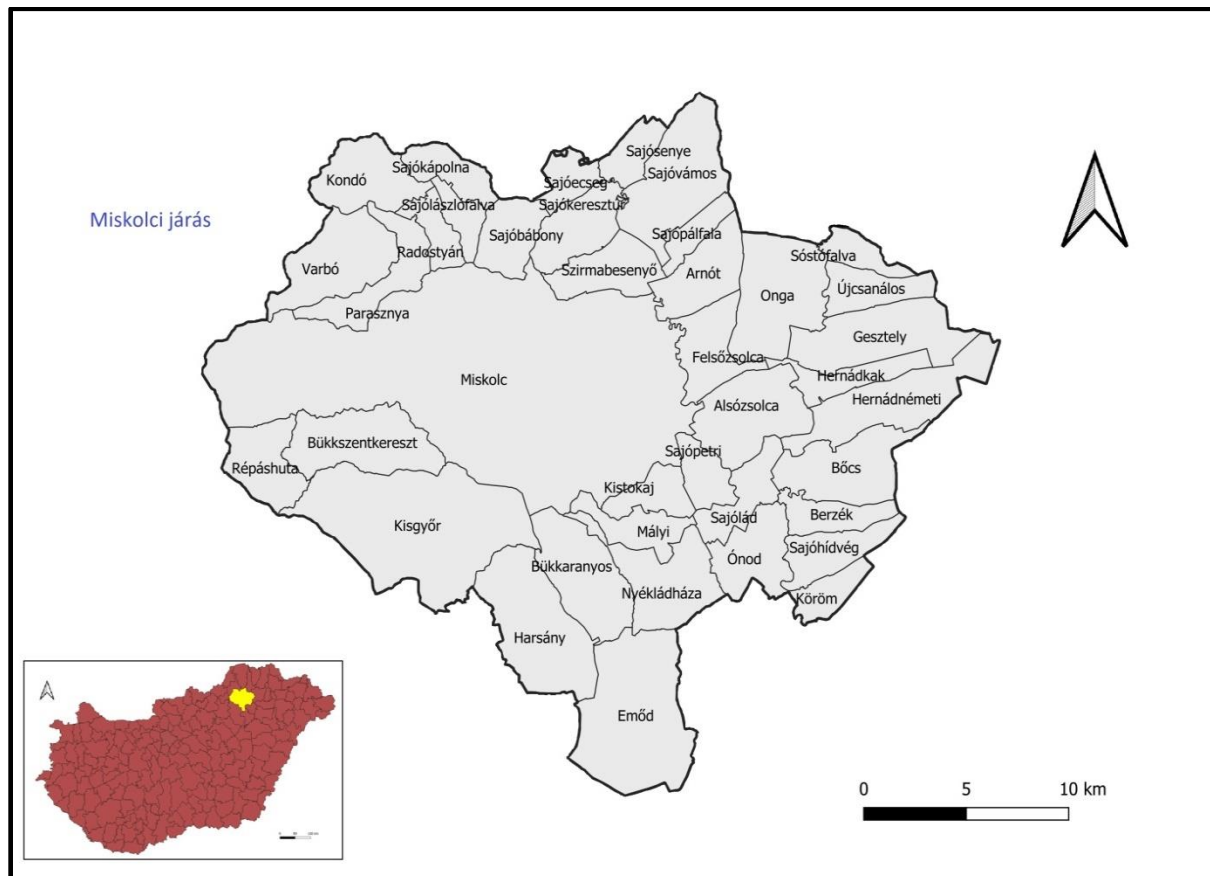
Forrás: Saját szerkesztés

1.3. Miskolci járás

Borsod-Abaúj-Zemplén megye középső és nyugati részén található, székhelye Miskolc, amely egyben nem csak a járás, hanem a megye székhelye is. A járáshoz hét város és további harminckettő község tartozik (4. ábra). Csakúgy, mint a Cigándi járás esetében, a Miskolci járásnál is történtek területi változások 2013-ban, amikor a kistérség elnevezést a járás váltotta fel. A korábbi kistérségből Alacska és Sajószentpéter a Kazincbarcikai járáshoz, Muhi pedig a Tiszaújvárosi járáshoz került át. Újcsanálós és Sóstófalva települések a Szerencsi kistérségből kerültek a Miskolci járáshoz. Az elemzéseim során a módszerem ugyanaz, mint a Cigándi járás esetében.

Az M3-as autópálya a járástól délre halad el, összeköttetését a 3-as számú főút mellett az E79-es (M30-as) út és a 35-ös főút biztosítja. A járás területén még két főút (26-os és a 37-es), továbbá jó néhány út és mellékút tartja összeköttetésben a településeket.

Vasútvonala Miskolc-központú. A miskolci Tiszai pályaudvarról számos településre el lehet jutni átszállás nélkül.

4. ábra Miskolci járás elhelyezkedése és települései

Forrás: Saját szerkesztés

A fentiekben már megemlítettem, hogy a mintaterületeim kiválasztása során fontos tényezők voltak a kedvezményezettiségi mutatók mind a járások, mind pedig a járáshoz tartozó települések tekintetében.

A 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet határozza meg a **kedvezményezett járások** komplex mutató értékeit, amelynél „a járások területi fejlettség alapján történő besorolásánál a társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerő-piaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókból (négy mutatócsoport) képzett komplex mutatót szükséges figyelembe venni.” (<https://net.jogtar.hu>) A járások komplex mutató értékeit és egyéb adatokat az 1. táblázatban tüntettem fel.

A kedvezményezett településekre vonatkozóan a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet ír. Szintén az 1. táblázatban látható a „társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett településeknél”, hogy a Cigándi járás esetében az összes település beletartozik ebbe a kategóriába, míg a jelentős munkanélküliséggel sújtott településeknél, több mint a fele. A Mezőkövesdi és a Miskolci járásoknál arányaiban jóval kevesebb az érték.

1. táblázat A vizsgált járások további adatai

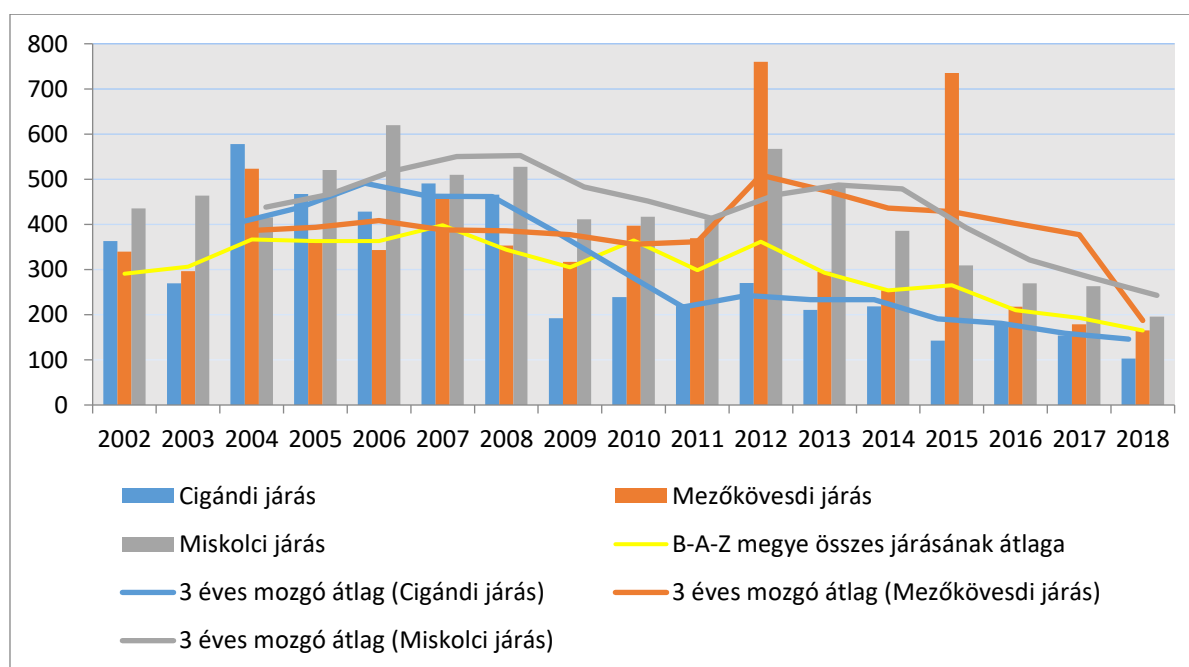
Járas neve	Cigándi	Mezőkövesdi	Miskolci
Népesség (fő) (2020)	16.668	41.335	240.719
Terület (km ²)	389,99	723,86	972,8
Népsűrűség (fő/km ²)	42,74	57,1	247,45
Települések száma	15	23	39
Komplex mutató értéke	18,63	41,32	52,14
Jelentős munkanélküliséggel sújtott település	8	2	3
Társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések	15	8	7

Forrás: Saját szerkesztés

2. A megyén belüli viszonyok járási szintű vizsgálata a regisztrált bűncselekmények esetében

A Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén található tizenhat járásból három, a Cigándi, a Mezőkövesdi és a Miskolci járás tartozik szorosan a kutatásomba bevont területek közé. Az 1. diagramon oszlopdiagramként a mintaterületeim láthatóak, míg vonal diagramként a megye járásainak átlagát is feltüntettem. Mivel bizonyos bűnözési mutatókban egy-egy évben vannak kiugró adatok, így hároméves mozgó átlagokkal is kiegészítettem a diagramokat.

Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények esetében, ha a megye átlagát nézzük, akkor észrevehető a vizsgált időszak első felében egy stagnáló, enyhén emelkedő tendencia, viszont a második felében már egy egyértelmű és dinamikus csökkenést fedezhetünk fel. Megnézve a Cigándi járást, megfigyelhetjük, hogy 2002-től 2008-ig (2003 kivételével) mindig a megyei átlag fölött volt a járás értéke, 2009-re viszont egy nagy visszaesés következett be, ettől az évtől kezdve a vizsgált időszak végéig már folyamatosan a megye átlaga alatt találjuk. A Mezőkövesdi járás hároméves mozgó átlaga mindvégig a megyei átlag környékén mozog, és így is lenne ez egészen 2018-ig, ha 2012-ben és 2015-ben nem lett volna egy-egy jelentősen kiugró érték. Ez természetesen befolyásolta a mozgó átlagot is, de 2018-ra az már visszaesett ismét a megye átlagához. A Miskolci járás trendvonala ellenben kiugró értékek nélkül is az átlag fölött van. A vizsgált időszak végén ennél a járásnál is megfigyelhető egy csökkenő tendencia, de még így sem éri el a megye összes járásának az átlagát. Míg a Cigándi járás egyedül 2004-ben, a Mezőkövesdi járás – a két kiugró évben – 2012-ben és 2015-ben, addig a Miskolci járás az összes többi, azaz tizennégy évben végzett az elemzett járások előtt (4. ábra).

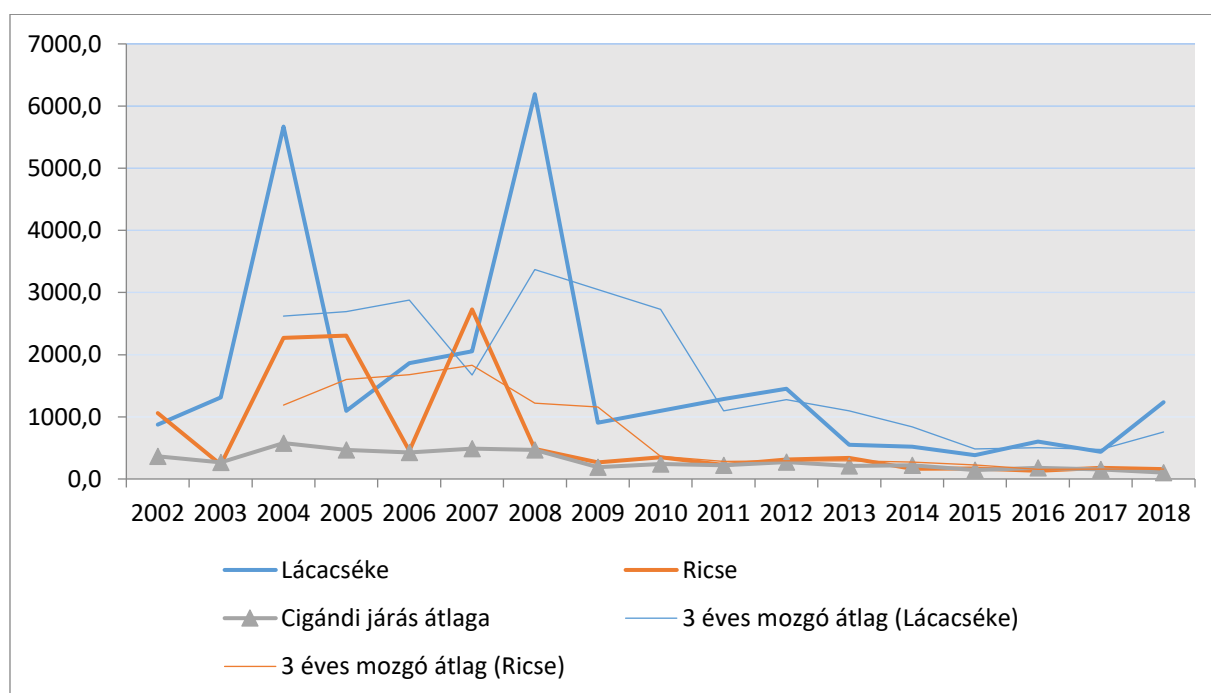

4. ábra: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve
2002 és 2018 között a kutatásba bevont járásokban

Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

3. Az elemzésbe bevont járások települési szintű vizsgálata a regisztrált bűncselekmények esetében

A Cigándi járásban található 15 település közül **Lácacséke** község és **Ricse** nagyközség mutatja a legnagyobb bűnözési fertőzöttségi értéket – a TeIR rendszerből letöltött adatok alapján-, ezért ennek a két településnek a 2002-2018 évek közötti éves adatait diagramon ábrázolom, 10.000 főre vetítve. Lácacséken 2004-ben és 2008-ban találunk igazán kiugró adatokat. 2004-ben a járás átlagának a 9,81-szorosa, 2008-ban a 13,29-szorosa volt az adott év értéke. A többi évben ennyire kimagasló számokat nem találunk, de így is átlag fölötti a három éves mozgóátlag. Ricsén 2004-ben, 2005-ben és 2007-ben a legmagasabb az elkövetés helye szerinti ismertté vált bűncselekmények aránya (a járás átlagának 4-5-szöröse), 2008-tól kezdődően viszont egy kiugró érték sincs, a járás átlagához szorosan illeszkedik a település mutatója (5. ábra).

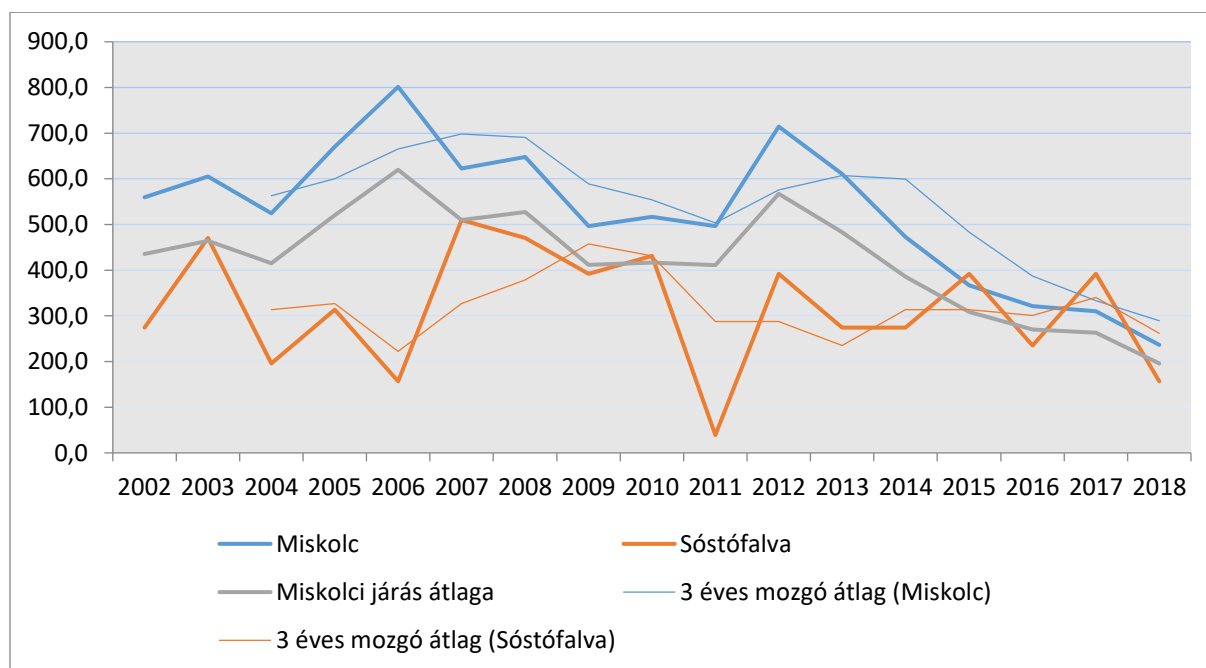
5. ábra: Az elkövetés helye szerinti ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve
Lácacséke és Ricse településeken 2002 és 2018 között

Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

A Miskolci járás esetében a járásszékhely **Miskolc**, illetve **Sóstófalva** község mutatja a legmagasabb értékeket. A 6. ábrát megvizsgálva feltűnő, hogy a Miskolci járás átlagának mutatói mennyire összhangban állnak Miskolc város értékeivel, viszont Sóstófalva adatsora

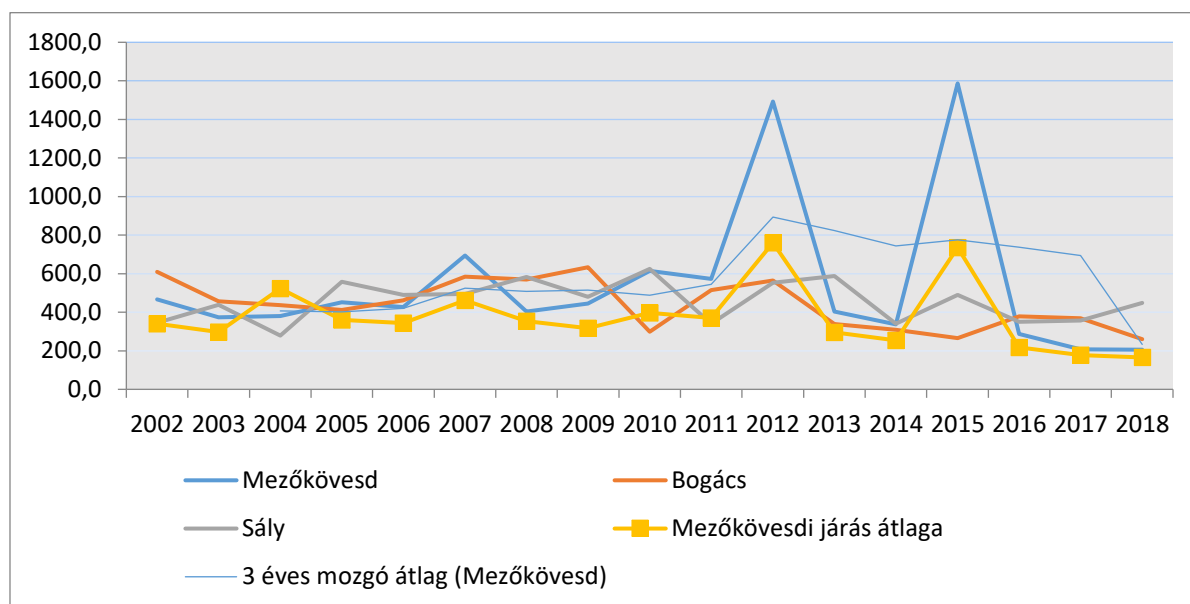
szinte mindvégig bőven a járás átlaga alatt szerepel, pedig a statisztikában bűnözésileg fertőzött területként mutatkozik (második helyezett Miskolc mögött a negatív rangsorban). Ebből arra lehet következtetni – mivel Miskolc az átlag felett található végig a vizsgált időintervallumban –, hogy a járásszékhely értékei jelentős befolyással bírnak a járás átlagának értékeire. Ebből adódóan azt is meg lehet még állapítani, hogy a legtöbb Miskolci járáshoz tartozó település összességében a járás átlaga alatt található, ezért van ekkora olló a megyeszékhely és a járás átlagának vonaldiagramjai között.

6. ábra: Az elkövetés helye szerinti ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Miskolc és Sóstófalva településeken 2002 és 2018 között

Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

A Mezőkövesdi járás településeinél **Mezőkövesd** város, **Bogács** község és **Sály** község értékei a leginkább magasak (7. ábra). Kiugró értékeket csak Mezőkövesd esetében találunk (2012-ben és 2015-ben), ezekben az években a járás átlagának körülbelül a kétszerese a járásszékhely értéke. Mint a 3. diagramnál, úgy itt is felfedezhető, hogy Mezőkövesd város számadatai mennyire hatással vannak az átlagra. A két kiugró adat kivételével egyébként mind a három település vonaldiagramja a járás átlagához közel helyezkedik el (2. táblázat).

7. ábra: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Mezőkövesd, Bogács és Sály településeken 2002 és 2018 között

Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

2. táblázat A kutatásba bevont járások három-három legfertőzöttebb települései az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma alapján (10.000 főre vetítve) 2002 és 2018 közötti évek átlaga szerint

Járas neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2018 átlaga)
Cigándi járás	Lácacséke	1619,66
Cigándi járás	Ricse	695,65
Mezőkövesdi járás	Mezőkövesd	550,02
Miskolci járás	Miskolc	527,96
Mezőkövesdi járás	Sály	456,74
Mezőkövesdi járás	Bogács	438,94
Miskolci járás	Sóstófalva	316,03

Miskolci járás	Emőd	307,18
Cigándi járás	Cigánd	268,27

Forrás: Saját szerkesztés

*3. táblázat: A kutatásba bevont járások három-három legkevesbé fertőzött települései az
elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma alapján (10.000 főre vetítve)
2002 és 2018 közötti évek átlaga szerint*

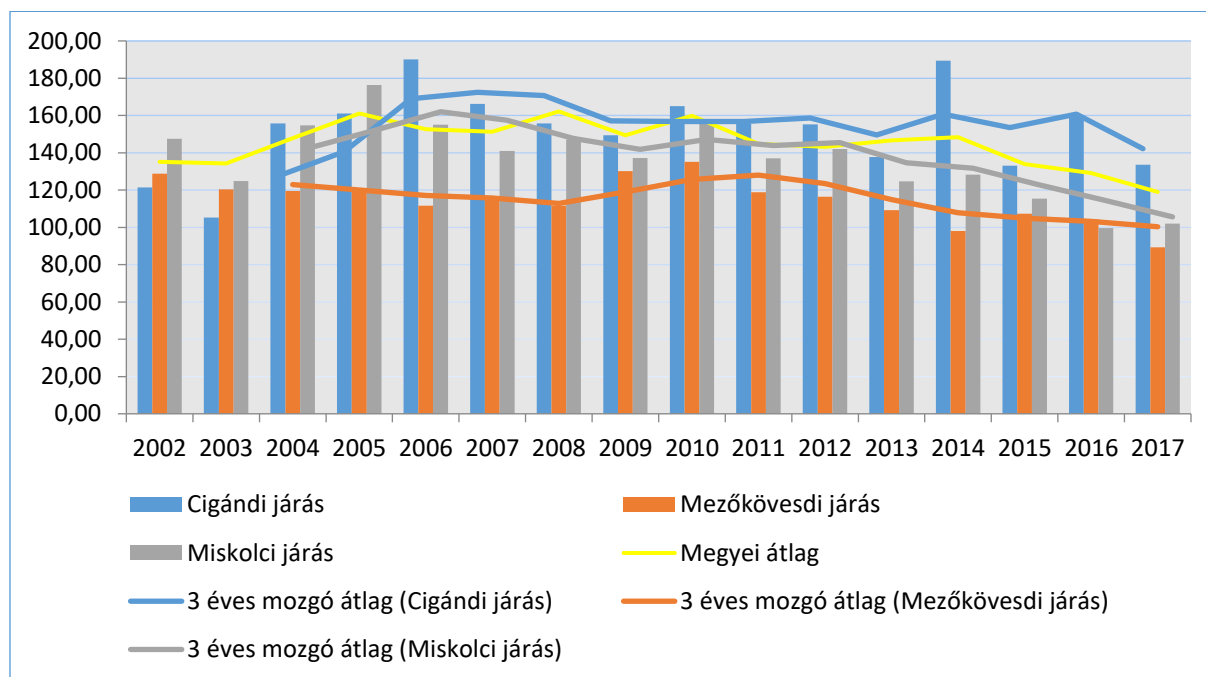
Járási neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2018 átlaga)
Miskolci járás	Sajósenye	79,42
Miskolci járás	Sajópálfa	82,08
Miskolci járás	Sajóvamos	88,67
Mezőkövesdi járás	Tibolddaróc	114,68
Mezőkövesdi járás	Borsodivánka	120,00
Mezőkövesdi járás	Kács	144,15
Cigándi járás	Bodroghalom	153,06
Cigándi járás	Karos	175,32
Cigándi járás	Nagyrosvány	176,73

Forrás: Saját szerkesztés

4. A megyén belüli viszonyok járási szintű vizsgálata a regisztrált bűnelkövetők esetében

Az 8. ábra hároméves mozgó átlagait szemügyre véve arra a megállapításra juthatunk, hogy a Cigándi járás általában a megye átlaga fölött, a Miskolci járás a megye átlaga környékén, a Mezőkövesdi járás pedig minden egyes évben a megyei átlag alatt helyezkedik el. A Cigándi járásnál inkább stagnálást, a Miskolci és a Mezőkövesdi járás esetében (csakúgy, mint Borsod-

Abaúj-Zemplén megyében) enyhe csökkenést láthatunk a vizsgált időintervallum utolsó harmadában.

8. ábra: A lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők száma 10.000 főre vetítve 2002 és 2017 között a kutatásba bevont járásokban

Forrás: Saját szerkesztés, a TeIR és a KSH adatai alapján

5. Az elemzésbe bevont járások települési szintű vizsgálata a regisztrált bűnelkövetők esetében

A 3. táblázat alapján megállapítható, hogy az elemzésbe bevont járások települései közül a legtöbb bűnelkövető Lácacséke községből származott. Ezt követte a Miskolci járásból Köröm település, majd a Mezőkövesdi járásból Sály.

4. táblázat A kutatásba bevont járások három-három legfertőzöttebb települései az ismertté vált bűnelkövetők száma szerint (10.000 főre vetítve) 2002 és 2017 közötti évek átlaga szerint

Járás neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2017 átlaga)
Cigándi járás	Lácacséke	577,05
Miskolci járás	Köröm	301,59
Mezőkövesdi járás	Sály	255,87
Miskolci járás	Sóstófalva	213,24
Cigándi járás	Kisrosvágy	209,56
Miskolci járás	Sajóbábony	203,62
Cigándi járás	Ricse	199,56
Mezőkövesdi járás	Szomolya	189,32
Mezőkövesdi járás	Bogács	188,08

Forrás: Saját szerkesztés

Lácacséke nem csak az ismertté vált bűnelkövetők számában, hanem az elkövetés helye szerinti bűncselekmények számarányát tekintve is élen jár a 10.000 főre vetített értékekben. Előbbi esetben a megyei átlag körülbelül négyszerese a település átlaga. A település a 2011-es népszámláláson 365 fő állandó népességgel rendelkezett (a nyilvántartó 2021-es adatai 332 főt hoznak). A település etnikai összetétele 2011-ben a következő volt: 97,3% magyar, 39,8% cigány (romani, beás), 3,9% pedig egyéb vagy nem kívánt válaszolni. (A kettős identitás miatt nagyobb a végösszeg 100%-nál). A 15 és 59 év közöttiek száma 187 fő, nekik a 64,2%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, azaz 120 fő. (A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők arányának országos átlaga az aktív korúakon belül (15-59

év) 25,68%, Lácacséke ennek az értéknek a 2,5-szerese.) A lakosság mindössze 11,9%-a foglalkoztatott, 7%-a munkanélküli, 31%-a inaktív kereső⁵, 50,2%-a eltartott⁶ (4. táblázat).

Köröm község a Miskolci járás délkeleti részén helyezkedik el, Miskolctól közúton körülbelül 15 km-re, szintén délkeleti irányba. A 2011-es népszámlálási adatokra támaszkodva a település állandó lakossága 1403 fő (a 2021-es nyilvántartó adata 1563 fős állandó népességet ad). Az 1403 főből 1304-en magyarnak (92,9%), 589-en (kb. 42%) cigánynak (romani, beás) vallották magukat, 3,7% nem nyilatkozott. (A kettős identitás miatt nagyobb a végösszeg itt is 100%-nál.) A 15-59 év közöttiek száma 751 fő, nekik az 57,1%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel, azaz az országos átlagnak több mint kétszerese a község értéke. A település lakosságának 16,7%-a foglalkoztatott, 10%-a munkanélküli, 26,8%-a inaktív kereső, 46,4%-a eltartott.

A Mezőkövesdi járáson belül **Sály** település mutatta a legrosszabb értékeket. A 2011-ben 1937 fős (a nyilvántartó 2021-es adatai szerint 1706 állandó lakosú) településen 1721 fő vallotta magát magyarnak (88,8%), 572 fő cigánynak (romani, beás) (29,5%), 16-an egyéb nemzetiségűnek, 11,7% pedig nem nyilatkozott. (A kettős identitás miatt nagyobb a végösszeg 100%-nál.) Az 15 és 59 év közöttiek száma 1070 fő, melynek 45,4%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel. A lakosság 20,5%-a foglalkoztatott, 10,9%-a munkanélküli, 31,7%-a inaktív kereső, 36,9%-a eltartott.

Az 5. táblázatban a legjobb mutatókkal rendelkező településeket tüntettem fel az ismertté vált bűnelkövetőket vizsgálva. A Cigándi, Mezőkövesdi és a Miskolci járásból is egyaránt három települést választottam ki. A táblázatban szereplő utolsó kettő Cigándi járás települést (Révleányvárt és Pácint) több Mezőkövesdi és Miskolci járás települése is megelőzi, amely nem került be a táblázatba.

---

⁵ Inaktív keresők azok a személyek, akik a felvétel eszmei időpontjában keresőtevékenységet nem folytattak, de keresettel, jövedelemmel rendelkeztek (pl. nyugdíjasok, GYES-es és GYED-en lévők, munkanélküli segélyben részesülők, saját magukat munka nélkül fenntartók).

⁶ Eltartottak azok a személyek, akik általában keresettel, jövedelemmel nem rendelkeznek, és megélhetésükről magánszemély vagy intézmény gondoskodik (pl. 15 éven aluli nem tanuló gyermekek, 15 éves és idősebb, nappali tagozaton nem tanuló eltartottak).

5. táblázat A kutatásba bevont járások három-három legkevésbé fertőzött települései az ismertté vált bűnelkövetők száma szerint (10.000 főre vetítve) 2002 és 2017 közötti évek átlaga szerint

Járás neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2017 átlaga)
Mezőkövesdi járás	Kács	43,23
Miskolci járás	Sajóecseg	47,64
Mezőkövesdi járás	Borsodgeszt	48,97
Mezőkövesdi járás	Borsodivánka	52,50
Cigándi járás	Nagyrosvány	56,24
Miskolci járás	Répáshuta	59,52
Miskolci járás	Sajóvamos	59,98
Cigándi járás	Révleányvár	91,91
Cigándi járás	Pácin	95,45

Forrás: Saját szerkesztés

A lakosságszám-arányra vetített mutató szerint **Kács**ról származik a legkevesebb ismertté vált bűnelkövető. A 2011-es népszámlálás szerint 506 fő volt a település állandó lakossága. Az 506 főből 98,1% vallotta magát magyarnak, azaz 497 ember. A többi egyéb nemzetiségű, vagy nem kívánt válaszolni. Érdekes, hogy a romák aránya a településen 0,0% a statisztika alapján. A 15-59 év közöttiek aránya kerekén 50%, nekik csupán 11,5%-uk, azaz 23 fő rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel (országos átlag: 25,68%). A foglalkoztatottak aránya 27,7%, a munkanélkülieké 11,3%, az inaktív keresőké 46%, míg az eltartottaké 15,1%.

A Miskolci járás települései közül a legkedvezőbb mutatóval **Sajóecseg** rendelkezik. A 2011-es népszámlálás során 1089 lelket számlált a község, közülük 92,1%-a vallotta magát magyar, 0,1%-a cigány (romani, beás), 0,7%-a egyéb nemzetiségűnek, 7,9% pedig nem válaszolt. A 15

és 59 év közöttiek a teljes lakosság közel 61%-át teszik ki (664 fő). 8,4%-uknak van csupán legfeljebb általános iskolai végzettsége (58 fő). Sajóecseg népességének 40,1%-a foglalkoztatott, 5,3%-a munkanélküli, 29,5%-a inaktív kereső, 25,1%-a eltartott.

Végül a Cigándi járás 2002 és 2017 közötti legjobb mutatójával **Nagyrosvágy** büszkélkedhet. A 10.000 főre vetített ismertté vált bűnelkövetők számaránya 56,24. A 2011-es népszámlálási adatok szerint a település állandó lakossága 689 fő, melynek 98,4%-a vallotta magát magyar nemzetiségűnek (678 fő), 2,7%-a cigány (romani, beás) nemzetiségűnek (kb. 19 fő), 1,3%-uk pedig egyéb nemzeti hovatartozásúnak. (A kettős identitásúak miatt nagyobb a végösszeg 100%-nál.) 381 főt számlált a 15-59 év közöttiek aránya, nekik a 27,3%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel (104 fő). A település 32%-a volt foglalkoztatott, 9,1%-a munkanélküli, 37,8%-a inaktív kereső és 21%-a eltartott.

6. Következtetések

Ha a három legrosszabb és a három legjobb mutatókkal rendelkező települést összehasonlítjuk, akkor többek között az etnikai összetétel különbségei tűnhetnek fel. Ezt a statisztikai adatot szemügyre véve láthatjuk, hogy azokon a településeken, ahol magas értékűek a lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők számaránya, ott alapvetően magasabb a cigány (romani, beás) lakosság jelenléte is. Lácacséke: 39,8%, Köröm: 42%, Sály: 29,5%, viszont ez nem minden esetben van így. Tovább vizsgálva a 4. táblázat településeit: Sóstófalvának a lakosság 2,9%-a, Kisrosvágnak 7,6%-a, Sajóbábonynak 7,8%-a, Ricsének 14,7%-a, Szomolyának 17,4%-a, Bogácsnak 19,2%-a vallotta magát cigány (romani, beás) nemzetiségűnek. A kevésbé fertőzött településeken, amelyeket már megemlítettem: Kács 0,0%, Sajóecseg 0,1%, Nagyrosvágy 2,7%, továbbá: Borsodgeszt 0,0%, Borsodivánka 2,1%, Répáshuta 0,2%, Sajóvamos 0,8%, Révleányvár 0,0%, Pácín 13,1% a roma lakosság jelenléte. Ezekből az etnikai adatokból nem feltétlenül lehet azt kijelenteni, hogy onnan származik a több bűnelkövető, ahol nagyobb a cigány lakosság jelenléte (lakosságarányosan) (például Sóstófalva és Pácín esete), hiszen ez sok tényezőtől is függhet még, mint a polgárőrség, rendőrkapitányságok, rendőrőrsök jelenléte és a települések ezektől való távolsága (MÁTYÁS 2011). De valamennyi párhuzam azért mégis csak vonható, ugyanis a „cigányság bűnözése alapvetően összefügg a cigányság sajátos történeti fejlődésével, amely azt eredményezte, hogy a többségük a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportokhoz tartozik” (TAUBER 1996 – idézi TÓTH 2007, 82-83). Vigh (1996 – idézi

TÓTH (2007) szerint pedig a bűnözés és a halmozottan hátrányos helyzet között szoros kapcsolat figyelhető meg, és ha ezekhez még több hátrányos faktor, mint például munkanélküliség, alacsony iskolai végzettség, alkoholizmus stb. hozzájárulna és felhalmozódna, akkor annál nagyobb a bűncselekmény elkövetésének valószínűsége.

A Vigh (1996) által említett hátrányos faktorok közül én is bevontam a kutatásom alá kettőt, a tartós munkanélküliséget (gazdasági aktivitás mutatóival kiegészítve) és az alacsony iskolai végzettséget. A 4. táblázat települései között a foglalkoztatottak arányának átlaga: 24,34%, a munkanélkülieké 7,56%, az inaktív keresőké 33,77%, az eltartottaké 33,17%. Az 5. táblázat, azaz a legkevesebb bűnelkövetőket adó települések foglalkoztatottak arányának átlaga: 32,22%, munkanélkülieké 6,66%, inaktív keresőké 39,63%, eltartottaké 21,54%. Vigh (1996) csak a munkanélküliséget emelte ki, ott mindösszesen 0,9% a differencia a pozitív és a negatív képet mutató településeim között, de ez az érték az utóbbiaknál több, csakúgy, mint az eltartottak aránya is: itt 11,63% a differencia. A foglalkoztatottak aránya majd' 8%-kal, az inaktív keresőké pedig kb. 6%-kal több a 4. táblázat településeinél.

Az iskolázottság mértékének egyik mutatószáma a „legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (15-59)”, a lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők legrosszabb mutatókkal rendelkező településeinél átlagosan 38,45%, a legjobbknál 20,21%. Itt is megfigyelhető egy jelentősebb különbség.

7. Összegzés

A kutatómunkámba bevont járások vegyes képet mutatnak, de általában a Miskolci járás magasabb értékei a jellemzőbbek a regisztrált bűncselekmények között, többször – jóval – a megyei átlag fölött mozog a hároméves mozgó átlaga a járásnak. Ennek oka valószínűleg Miskolc városa. Tóth (2007) is már rávilágított a nagyvárosi bűnözés sajátosságaira, amikor Hajdú-Bihar megyét vizsgálta és Debrecen kiugró értékeit tapasztalta.

A járások településeit megvizsgálva mind bűncselekményi, mind lakóhely szerinti bűnelkövetői szempontból a Cigándi járásban található Lácacséke község „nyert” (negatív értelemben), még hozzá jelentősen. Előbbi esetben a második legfertőzöttebb település, Ricsé értékét előzi meg kerekítve 2,33-szoros mértékben, utóbbiban Köröm települést, majdnem kétszer annyi (1,91) értékkel. Kimagasló mutatókkal rendelkezik még Sály és Sóstófalva is. A

legjobb közbiztonságú települések közé tartozik a Mezőkövesdi járásban található Kács és Borsodivánka, és a Miskolci járásban Sajósenye, Sajópálfala és Sajóvámos.

Hogy mitől lesz egy település bűnözésileg fertőzött, vagy biztonságos, az több tényezőtől is függ (Dávid et al 2007). A szakirodalmak tanulmányozásai és az általam végzett különböző KSH mutatók analizálása során megállapítható, hogy általában befolyásolja azt a település az átlagostól magasabb arányú cigány (romani, beás) lakosság jelenléte, a munkanélküliek (ezzel párhuzamosan a foglalkoztatottak) és az eltartottak aránya. Ezekon kívül pedig még az alacsony iskolai végzettség is egy szempont a többi mutató közül.

A települések kedvezményezettségi vizsgálata során is találunk összefüggéseket. Azok a települések, amelyek bűnözésileg a legfertőzöttebbek, vagy a legtöbb bűnelkövető származik onnan, azok a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet alapján majdnem mind „kedvezményezett települések” és/vagy „jelentős munkanélküliséggel sújtott települések”, illetve „társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések”.

Felhasznált irodalom

Dávid L. – Molnár F. – Bujdosó Z. – Dereskey A. (2007): Biztonság, terrorizmus, turizmus. Gazdálkodás 51 (különkiadás), pp. 161-166

Mátyás Sz. (2007): A határon átnyúló magyar-román rendvédelmi együttműködések bűnözésföldrajzi kérdései. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 317-322.

Mátyás Sz. (2011): A Debreceni Rendőrkapitányság kriminálgeográfiai elemzése. PhD értekezés, Debrecen.

Mátyás Sz. (2018): A nemzetközi és a hazai bűnözésföldrajzi kutatások. Magyar Tudomány, 179(12), 245-254.

Mátyás Sz. (2020): Bűnözésföldrajz. Egyetemi jegyzet, Didakt Kiadó.

Mátyás Sz. – Sallai J. (2014): Kriminálgeográfia. Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyv Kiadó Zrt., Budapest.

Tauber I. (1996): A deviancia mint kisebbség, a kisebbségek devianciája. In: Gönczöl K. – Korinek L. – Lévai M. (szerk.): Kriminológiai ismeretek – bűnözés – bűnözéskontroll. Corvina, 296-308.

Tóth A. (2007): A bűnözés térbeli aspektusainak szociálgeográfiai vizsgálata Hajdú-Bihar megyében. Doktori (PhD) értekezés tézisei, Debrecen.

Tóth A. (2009): A modern kriminálgeográfia. Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei (Új sorozat 36. köt.). 91-102.

Vigh J. (1996): Bűnismétlők, visszaesők, veszélyes bűnözők. In: Gönczöl K. – Korinek L. – Lévai M. (szerk.): Kriminológiai ismeretek – bűnözés – bűnözéskontroll. Corvina, 280-295.

Vigh J. (2002): Kriminológiai alapismeretek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Világhálós források

http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=20844 (letöltve: 2022. március 8.)

<https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=a1400290.kor&targetdate=&printTitle=290/2014.+%28XI.+26.%29+Korm.+rendelet> (letöltve: 2022. március 8.)

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500105.kor> (letöltve: 2022. március 8.)

<https://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak?stat=kozerdeku> (letöltve: 2022. március 8.)

Pődör Andrea Ph.D. egyetemi docens

Óbudai Egyetem Alba Regia Műszaki Kar, Geoinformatikai Intézet
podor.andrea@amk.uni-obuda.hu (ORCID: 0000-0002-8534-9361)

Hum Zalán földmérő mérnök

zalan.hum@gmail.com

A BŰNÖZÉSTŐL VALÓ FÉLELEM VIZSGÁLATA TÖBB TELEPÜLÉSEN

Absztrakt

A bűnözéstől való félelem összetett folyamat, sokszor nincs összhangban magával a bűnözéssel. Előfordul, hogy más környezeti tényező befolyásolja, így keltve félelmet a lakosságban. Jelen tanulmányban hét különböző városban és községben a bűnözéstől való félelmet és azok indítékait vizsgáltuk. Az elsődleges adatgyűjtés online kérdőívek formájában történt meg, majd ezeket különböző térinformatikai szoftverekkel való feldolgozás követte (ArcGIS, GeoDa), majd az elkövetett regisztrált bűncselekményekkel kapcsolatos rendőrségi statisztikai adatot dolgoztunk fel, és végezetül a kérdőívek és a regisztrált rendőrségi adatok összehasonlításán alapuló korrelációs vizsgálatokat végeztünk.

Kulcsszavak: bűnözés, félelem, bűnözésföldrajz, GIS

1. Bevezetés

A bűnözéstől, való félelem kapcsán ki kell emelni, hogy a rossz közérzet kialakulhat a kedvezőtlen közbiztonság okán is (Mátyás et al. 2019, Tihanyi et al. 2020). A bűnözéstől való félelem kapcsán meg kell említeni azon bűncselekményeket, melyek befolyásolhatják a félelmet: személy elleni bűncselekmény, vagyon elleni bűncselekmény, gazdasági bűncselekmény, erőszakos bűncselekmény (Pődör-Dobos 2014).

A jelenlegi friss bűnügyi statisztikai adatok elérhetők a KSH hivatalos honlapján, ahol megfigyelhető, hogy az évezredforduló előtti időszakban, és az azt követő kétezres évek elején, az összes bűncselekmények száma egymáshoz képest láthatóan csökkenő tendenciát mutat,

ennek ellenére az a tapasztalat, hogy a bűnözéstől való félelem nem csökken (Mátyás et al. 2020).

Az tény, hogy a kriminálstatisztikai adatok térinformatikai szoftverekkel való vizsgálata segíthet az eddig észre nem vett összefüggések megértésében (Pődör 2015), például a bűnmegelőzést segítheti elő azzal, hogy megtervezzék az optimális „biztonságos útvonalakat” vagy akár rendőrségi járőrútvonalak számítását (Mátyás 2017), azonban a bűnözéstől való félelem térinformatikai feldolgozása hasonlóan értékes információkhoz vezethet.

A jelen tanulmány legfőbb célja egyrészt annak vizsgálata, hogy feltárja, felismerhető-e valamilyen térbeli mintázatok a „félelemes” területeket illetően, másrészt kimutatható-e valamilyen korreláció a bűnözés és a bűnözéstől való félelem között.

A vizsgálat 7 városra terjedt ki: Dunaújváros, Miskolc, Székesfehérvár, Heves, Balmazújváros, Budapest, Nyíregyháza.

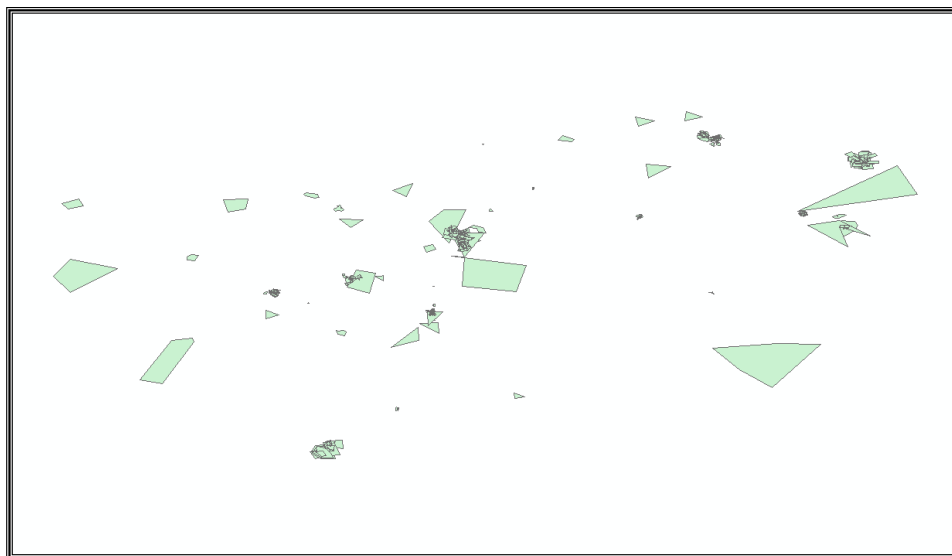
2. Anyag és módszer

A téma vizsgálatára korábban sikeresen létrehoztunk egy webes felületet, ahol nyomon lehet követni az emberek véleményeit és észrevételeit ezzel kapcsolatban (<http://bunmegelozes.amk.uni-obuda.hu/>).

A kitöltők megadják az irányítószámukat (településazonosító), életkorukat, nemüket, hogy mivel közlekednek mindennapjaik során, valamint egyéb megjegyzéseket is írhatnak. A kitöltött adatok, egy központi adatbázisban gyűlnek össze. Ezeket csak adminisztrátori jogosultsággal lehet az adatbázisból letölteni a megadott időintervallum alapján.

Az adatnyerés során az objektumok, attribútum és geometriai adatainak kinyerése történt meg, mely egy poligonokat tartalmazó shape fájl és a hozzá tartozó csv kiterjesztésű adattábla volt.

Az adatgyűjtés 2016-2019-ig bezárólag történt, az egyes városok tekintetében különböző időpontokban. Az adatgyűjtésben részt vettek a NKE RTK MSc-s hallgatói is (Pődör-Zentai-Gál 2019).

1. ábra A kitöltők által létrehozott nyers poligonok az egész országra vonatkoztatva

A rendelkezésre álló adatok alapján választottuk ki azon településeket elemzésre (hét települést), amely esetén a feldolgozás időpontjában megfelelő mennyiségű, körülbelül 50 kitöltő adata állt rendelkezésre (1. ábra).

A kitöltési statisztika adatai:

Egy kitöltőre jutó mérőszámok	
Átlagos rajzolt poligon szám	3.51
Legtöbb poligon	34
Szórás	2.25

2. táblázat Települések összegzése a kitöltött kérdőívek alapján

Város	Népsűrűség (2019 felmérés alapján)	Leggyakoribb bűncselekmények (2016-2018)	Helyi lakos által kitöltött kérdőívek száma
Dunaújváros	864 fő/km ²	Egyéb lopás (852)	147
Miskolc	673 fő/km ²	Egyéb lopás (3509)	98
Székesfehérvár	564 fő/km ²	Egyéb lopás (1474)	113
Heves	106 fő/km ²	Egyéb lopás (642)	64
Balmazújváros	86 fő/km ²	Egyéb lopás (181)	45
Budapest	3332 fő/km ²	Egyéb lopás (37036)	204
Nyíregyháza	436 fő/km ²	Egyéb lopás (2293)	57

Általában a kérdőíveket több férfi töltötte ki, mint nő, közülük is leginkább a fiatalabb korosztály, akik főként a 19 és 24 éves korosztályhoz tartoznak (2. táblázat).

3. táblázat Kitöltési darabszámok korosztályba rendezve (csak az első 10 db van megjelenítve)

Életkor	Kitöltők száma	Női kitöltők	Férfi kitöltők
22	42	15	27
18	36	17	19
19	36	18	18
24	35	16	19
21	34	13	21
25	34	10	24
29	34	17	17
20	33	11	22
23	30	11	19
28	30	13	17

A feldolgozás során egy 100x100 méteres GRID MODELL-t, avagy rácshálót hoztunk létre, minden egyes településre vonatkozólag. A folyamat során meg kellett határozni, hogy mekkora legyen a kiterjedése a rácshálóknak. Ezt úgy adtuk meg, hogy az adott városra jutó szélső poligonok szélei lettek a határok. Ezt követően kiszámoltuk, hogy egy rácshálóra hány átfedő poligon esik. Külön vizsgáltuk a félelemes és a biztonságos területeket.

A 2016-2018 közötti regisztrált bűncselekmények pontként jelentek meg a térképeken, ezeket is hasonló módon dolgoztuk fel, a poligonok esetén létrehozott rácshálót használtuk, és megszámláltuk, hogy egy rácshálóba hány bűncselekmény esett a vizsgált időszakban.

A regisztrált bűncselekmények esetén további vizsgálatokat is végeztünk. A Kernel Density kiszámítja a pontjellemzők sűrűségét az egyes kimeneti raszteres cellák körül (Silverman 1986) A Kernel Density eszközkészletet felhasználva elkészült mind a hét városra vonatkozó regisztrált bűncselekmények alapján egy raszteres térkép. Ugyancsak az optimalizált hotspot eszközkészlet segítségével vizsgáltuk a bűncselekmények eloszlását.

Az optimalizált hotspot elemzés esetén az adott bűnesetek pontjai vagy azok súlyozott jellemzői (pontok vagy sokszögek), a Getis-Ord Gi statisztika segítségével statisztikailag szignifikáns forró és hideg foltokat hoz létre. Az optimális eredmények elérése érdekében értékeli a

bemeneti osztály jellemzőit. A Getis-Ord minden területi egységre ad egy számértéket (Kanó 2013).

Ezt követően mind a félelemes, mind a biztonságos, mind a bűncselekmények esetén vizsgáltuk a térbeli korrelációt. Global Moran's I eszközkészlettel a klaszterezettséget lehet vizsgálni.

Pareto diagram segítségével vizsgáltuk a biztonságos és nem biztonságos területek hisztogramját.

A GeoDa szoftver segítségével szórás diagram készíthető, mely a két tényező közötti kapcsolatot vizsgálja. A szoftverben a ScatterPlot segítségével készíthető a diagram. A két tényező között sztochasztikus kapcsolat jellegére és ennek erősségére kaphatunk következtetéseket. Az értékpárok ábrázolása az x és y koordinátatengelyen történik, melynél a pontthalmaz irányából és sűrűségéből tudunk következtetéseket levonni a kapcsolat jellegére és erősségére. Sajnos további vizsgálatokra is szükség van még, mert csak a korrelációs alapú vizsgálat nem ad ok-okozati magyarázatot a két tényező közötti kapcsolatra.⁷

A gyakorisági eloszlás megfigyelésére alkalmas a hisztogram ábrázolási mód, másnéven Pareto diagram. Gyakorlatilag nagyon hasonlít az oszlop diagramra csak ez nem alkalmas a mennyiségi változók megjelenítésére. A hisztogram alakjáról és terjedelméről fontos információkat olvashatunk le, ami a segítségünkre lehet a későbbiekben, ha statisztikai próbákat szeretnénk elvégezni. Illetve az is fontos feltétel szokott lenni, hogy az adatok normális eloszlásúak legyenek.⁸

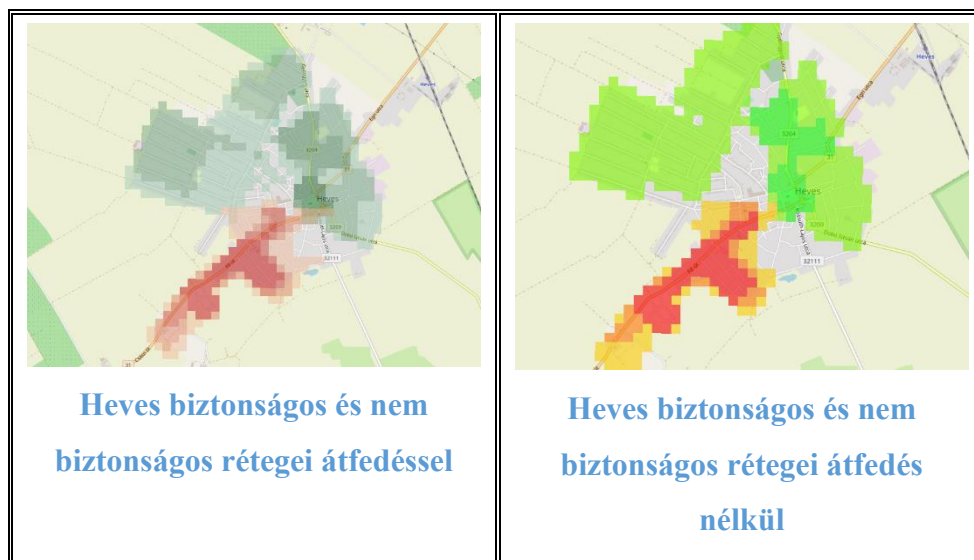
3. Eredmények

Mind a hét település esetén elkészítettük a települések tematikus térképét, melyeken zöld színnel és árnyalataival jelöltük a biztonságos, majd piros színnel és árnyalataival a félelemes helyeket. Ezeket a területeket összevontan is ábráztuk, hiszen bizonyos kitöltői válaszok egy adott helyet biztonságosnak, mások félelemesnek jelöltek (2. ábra).

---

⁷ „Szórásdiagram (Korrelációs diagram),” [Online]. Available: <http://www.leanforum.hu/index.php/szocikkek/178-szorasdiagram-korrelacios-diagram>. [Hozzáférés dátuma: 20 10 2020]

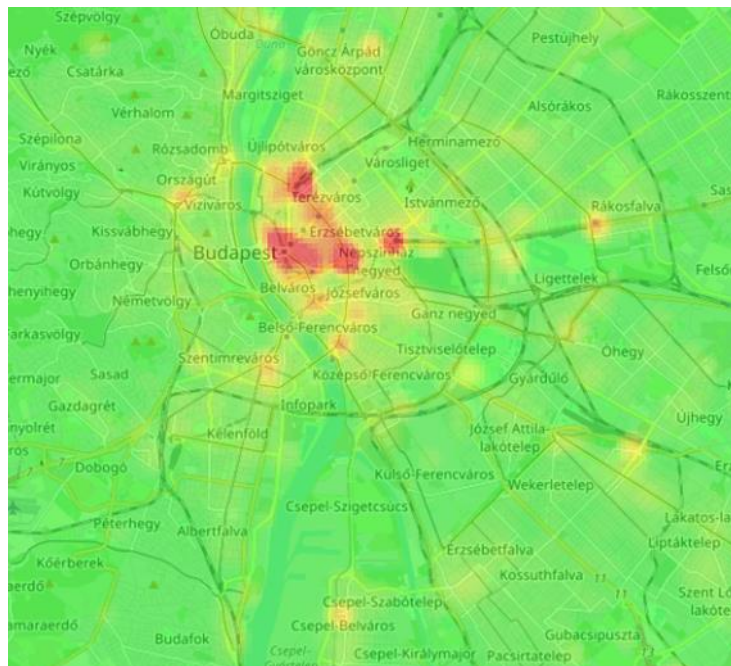
⁸ „Hisztogram | SPSSABC.HU,” [Online]. Available: <https://spssabc.hu/diagram-keszítése/hisztogram/>. [Hozzáférés dátuma: 07 11 2020].

2. ábra Biztonságos és félelmetes területek ábrázolása tematikus térképen Heves település esetén

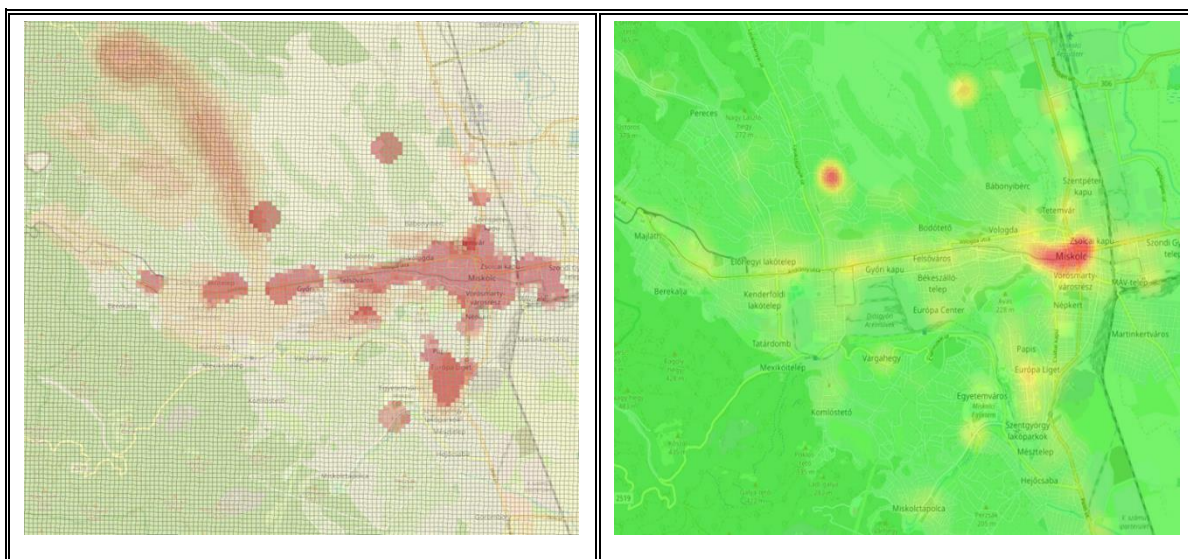
Az elkészült tematikus térképeket vizuálisan elemeztük. Az elemzés azt mutatja, hogy a települések többségén jól elkülönülnek a biztonságosnak és félelmetesnek ítélt területrészek, ahogy ez a 2. ábrán is jól látható. Ezt egyébként alátámasztja a Moran's I index vizsgálata is. Ez azért is lényeges, mert a félelmetesnek érzett területek egy területen találhatóak.

A vizsgálat során a kérdőív által kapott poligonok klaszterezettsége, nagyon magas eredményt ért el. Szinte mindegyik biztonságos és nem biztonságos területről a Moran's Indexek 0,9 feletti értékűek voltak, azaz kimondhatjuk, hogy ezek térben összefüggő területeket alkotnak egymással. Ellenben ez nem mondható el a regisztrált bűncselekmények rekordjairól, mivel a legmagasabb Moran's Indexmutató is csak 0,57 eredményt ért el Budapesten. A többi városnál ennél jóval alacsonyabb, 0,1-0,3 közötti értékeket kaptunk, ami arra utal, hogy a bűncselekmények szétszórtnak, nem klaszterezetten fordulnak elő.

3. ábra Budapest Kernel Density térképe (regisztrált bűncselekményekről)

A kernel density (KDE) és hotspot elemzések nem hoztak számottevő különbséget, így a bűncselekmények alapján létrejött hotspotokat vizuálisan vizsgáltuk a félelmetes helyekre vetítve.

4. ábra Miskolc esetén a bűncselekmények statisztikai adatiból képzett forró pontok (sötét piros) és a kitöltők által jelölt félelmetes területek (piros), illetve KDE térkép.

A hét település esetén, ahogy a 4. ábrán is látható, vannak olyan területek, ahol a hotspotok egybeesnek a kitöltők által félelmetesnek jelölt területekkel, ugyanakkor vannak olyan területek, amelyek nem magyarázhatók a bűncselekmények számával.

4. Következtetés, jövőbeni tervek

Az eredmények összegzéséből arra lehet következtetni, hogy általában a bűncselekmények a települések többségén szétszórtnan helyezkednek el. A félelmetes vagy biztonságosnak tartott területek általában összhangban vannak a bűncselekmény által kijelölt területi különbségekkel. Az ilyen típusú online közvélemény-kutatások segíthetik az önkormányzatokat, hogy megértsék, hogyan értékeli az állampolgárok a környezetet. A kutatások azt mutatják, hogy több, különböző felépítésű település esetén is az online kérdőívek alkalmasak annak feltárására, hogy hol találhatóak a félelmetes területek. A problémás területeket a statisztikákban megjelenő bűncselekmények is jelezhetik, de nem minden esetben esnek ezek egybe. Természetesen alapvető cél minden önkormányzat számára növelni a lakosság szubjektív biztonságát, melyhez jó eszközt biztosítanak ezen felmérések.

Köszönetnyilvánítás

A szerző köszönetet mond az UNIGIS Hungary támogatásáért.

Felhasznált irodalom

KANÓ, I. S. (2013): A gazdasági tevékenységek térbeli eloszlásának térképi megjelenítése magyar tudásintenzív ágazatok példáján. In: *Területi Statisztika*, 53(05), pp. 435-456.

MÁTYÁS SZABOLCS (2017): A bűnelemzés kartográfiai lehetőségei–avagy a bűnözési térképek alkalmazása a mindennapi rendőri munka során. *Pro Publico Bono–Magyar Közigazgatás*, 5(2), pp. 158-175.

MÁTYÁS SZABOLCS – SALLAI JÁNOS – VÁRI VINCE – TIHANYI MIKLÓS – SZARVÁK TIBOR (2020): Public Security as a Cooperative Activity a Few Thoughts on the Social and Public Image of Law Enforcement Work. In: *Internal Security* 12:1. pp. 35-44 (<https://internalsecurity.wspol.eu/resources/html/article/details?id=206623&language=en> – letöltés ideje: 2020. 12. 10.)

MÁTYÁS SZABOLCS – SALLAI JÁNOS – SZARVÁK TIBOR – TIHANYI MIKLÓS – VÁRI VINCE (2019): Új paradigma felé: bizalom és biztonság a térben. 2019/2. In: Belügyi Szemle, pp. 22-44. (<https://ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/article/view/3537/2658> – letöltés ideje: 2020. 12. 10.)

PÓDÖR, A. – ZENTAI, L., – GÁL, E. (2019): Digital sketch maps in teaching GIS for law enforcement students. Proc. Int. Cartogr. Assoc, 2, 102.

PÓDÖR, A. (2015): Usability Study on Different Visualization Methods of Crime Maps. International Journal of Geoinformatics, 11(4).

PÓDÖR, A., – DOBOS, M. (2014): Official crime statistics versus fear of crime of the citizens in a Hungarian small town. GI_Forum, pp. 272-275

TIHANYI, MIKLÓS – MÁTYÁS, SZABOLCS – VÁRI, VINCE – KRASNOVA, KRISTINA – VOLKOVA, MARIA (2020): Correlation Between Female Identity in Civil Society and Criminal Repression in Hungary and Russia. In: Russian Law Journal 8 : 4 pp. 92-108. (<https://www.russianlawjournal.org/jour/article/view/1084> - letöltés ideje: 2021. 01. 08.)

SILVERMAN, B. W. (1986): Density estimation for statistics and data analysis (Vol. 26). CRC press.

Suhajda Attila Ph.D. hallgató

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola

suh.attila@gmail.com

**KRIMINÁLGEOGRÁFIAI ÁTRENDEZŐDÉS: AZ ÚJ SELYEMÚT ELKÉPZELÉS
EGY LEHETSÉGES ÉRTELMEZÉSI KERETE**

Absztrakt

Kína új fejezetet nyitott a világgazdaságban és a nemzetközi politikai viszonyrendszerekben az Egy Övezet, Egy Út Kezdeményezés (One Belt, One Road – rövidítve OBOR) bejelentésével. A kezdeményezés szerint egy direkt kereskedelmi útvonal létrehozását irányozza elő Kína és Európa között. A kezdeményezés megvalósulása átalakíthatja a világkereskedelmet és a gazdasági folyamatokat, illetve hatással van az útvonalak által érintett térségek társadalmi viszonyaira is. Ennek megfelelően minden országnak figyelemmel kell kísérnie az ezzel kapcsolatos eseményeket és ki kell alakítania stratégiáját. A tanulmány egy lehetséges megközelítést vázol fel a kezdeményezés megértéséhez és a hozzákapcsolódó események nyomon követéséhez. Az elképzelés alapját a neurális hálózatok modellje jelenti.

Kulcsszavak: Kína, Új Selyemút, Egy Övezet, Egy Út Kezdeményezés, elemzés, neurális hálózati modell

Bevezetés

Kína jelenlegi vezetője Xi Jin Ping 2013-ban két részletben (Kazahsztánban és Indonéziában) bejelentette az Új Selyemút elképzelést, melyet a Kínai Kommunista Párt beillesztett 2020-ig tartó reformtervébe (Kocsis et al 2017). A két bejelentésből kitűnik, hogy Kína a korábbinál direkter módon próbál gazdasági és infrastrukturális kapcsolatot létrehozni gazdasági partnereivel tengeri és szárazföldi útvonalakon. Ennek megvalósulása nagy volumenű, időigényes beruházásokat feltételez, melyek megvalósulása esetén megváltozhat a térség biztonságpolitikai helyzete, valamint társadalmi és gazdasági viszonyai. (Természetesen ennek a lehetséges változásnak az előjele, csak a beruházások megvalósulása után állapítható meg.) A kínai gazdaság mérete és erőforrásainak nagysága miatt az ország gazdasági döntései

nagyban befolyásolják a világ gazdaságot, azon keresztül pedig a globális erőviszonyokat. Emiatt az elképzeléshez kapcsolódó eseményeket folyamatosan nyomon kell követni és jól megalapozott, kockázatokat és lehetőségeket mérlegelő döntéseket kell hozni valamennyi résztvevőnek.

A tanulmány elején elhelyezem az Új Selyemút elképzelést a kínai gazdaság fejlődésének folyamataiban, kitérek annak külpolitikai hatásaira, ezt követően egy elemzési módszert mutatok be az Új Selyemút elképzelés térbeli folyamatainak és azok hatásainak elemzéséhez. Az elemzési módszer a neurális hálózatok elméletét adaptálja a térbeli folyamatokra és összeköti a biztonsági mátrix elemzési módszerrel. Ez az elemzési lehetőség hozzásegíthet az elképzelés és a hozzá kapcsolódó események megértéséhez, viszont nem helyettesíti a többi elemzési módszer használatát.

1. Kína és az Új Selyemút kezdeményezés

Kína és gazdasága egy hosszú, több szakaszra tagolható változási folyamaton ment keresztül Mao-Ce-Tung halála óta. 1978-ban indult el a falusi reform, mely a korábbinál szabadabb gazdasági feltételeket biztosított a vidéki lakosságnak. Ezt követte a 1984-ben a városi reform, melynek során további liberalizáció történt a gazdaság számos területén (főleg az árképzésben) és a városokban. Ennek a változásoknak a gyorsasága és a hozzá kapcsolódó infláció eredményezte a 89-es eseményeket. Ezt korrekciós mechanizmusok követték. Ennek eredménye lett a szocialista piacgazdaságra való átállás folyamata, mely 1992-től indult el. Ez a reform ágyazott meg a „globális piaci reformoknak”, melyek 1999-től indultak el. Ebben a folyamatban lépett be Kína a Világkereskedelmi Szervezetbe (WTO) és ebben a fázisban találkozott a 2008-ban kezdődő gazdasági válsággal. Kína számára minden bizonnyal a gazdasági válság végét jelenti a 2013-as év, amikor bejelentették a „kínálati reformot” (Kusai 2018). A „kínálati reformhoz” szorosan kapcsolódhat az Új Selyemút elképzelés, hiszen a kereskedelem kiterjesztése és koncentrált működtetése feltételezi a kínai termékek kínálatának meglétét és növekedését. A fent leírt reformfolyamat végrehajtása során Kína előszeretettel támaszkodott a külföldi tapasztalatokra, így például a magyar gazdasági és politikai tapasztalatokra is (pl. 68-as gazdasági reformok és a rendszerváltozás). Viszont a tapasztalatok felhasználása során nem beszélhetünk teljes átvételről, hanem a beérkező megoldási

lehetőségek elemzését követő, kínai viszonyokra való átalakításáról, és felhasználásáról van szó (Kusai 2017).

Kína számos nemzetközi szervezetnek tagja. Fontos állomás volt, mikor Tajvan helyett a Kínai Népköztársaság kezdte ellátni az ENSZ BT-ben a képviselőt (1971) (Jordán 2011), illetve a gazdasági fejlődésnek egy meghatározó pillanata volt, a korábban már említett Világkereskedelmi Szervezetbe való belépés. A nemzetközi szervezetek vonatkozásában kezdeményező lépésként lehet értékelni a 16+1 együttműködés létrehozását (2012), mely Görögország kivételével a Balkán-félsziget tagállamainak, a Visegrádi Négyek országainak és a balti államoknak Kínával való kapcsolatának biztosít szervezeti keretet (Eszterhai 2017). Régebbi kínai kezdeményezés a Sanghaji Együttműködési Szervezet (2002), mely elsősorban a közép- és dél-ázsiai országok és Kína közötti elsősorban biztonságpolitikai együttműködést céloz meg (Nagy 2018). Ezek mellett Kína legkedveltebb kommunikációs módszere nemzetközi kapcsolataiban a bilaterális tárgyalások (Szunomár 2012). Az Új Selyemút Kezdeményezés ebbe a külpolitikai helyzetképbe illeszkedik, újszerűsége abban rejlik, hogy kontinensen átívelő, direkt gazdasági és infrastrukturális kapcsolatokat irányoz elő. A kezdeményezés és annak megvalósítása maga is diplomáciai eszközként használható. A kínai gazdaság nagysága, kapacitása miatt, számos államnak jelenthet lehetőséget az elképzelésben való részvétel gazdasági helyzetének diverzifikálására. Ez eredményezhet egy olyan helyzetet, hogy a kezdeményezésben való részvétel előnyei miatt keresik a kapcsolatot Kínával, így a kínai diplomácia ebből a szempontból költséghatékonyan működik. Emellett a világ minden országának el kell döntenie, hogy hogyan viszonyul a kezdeményezéshez. Ezzel kapcsolatban lehetséges: az aktív vagy passzív részvétel, a semlegesség, illetve az ellenző magatartás. A kezdeményezéshez való külpolitikai magatartás definiálást sokáig nem lehet halogatni, mert a kezdeményezés megvalósulása megváltoztathatja a világgazdaságot. Emellett a kezdeményezés lehet egy eszköz, a kínai és a kezdeményezésben résztvevő országok és Kína számára. A kezdeményezésben való részvétel és annak intenzitása ütőkártya lehet a diplomáciai kapcsolatokban, mely szélesítheti a külpolitikai mozgásteret Kína számára és a többi ország számára is. A kezdeményezéshez, sokféle módon lehet viszonyulni. Egy ország viselkedését érdekei szabják meg és az érdekeket a politikai vezetés határozza meg. Az érdekeket gyakran értékeként tüntetik fel, illetve gyakori az is, hogy egy-egy érték mentén kerül definiálásra az ország érdeke. A politikai helyzet alakulása pedig részben a pillanatnyi érdekek összjátékától

függ. A politikai helyzetet pedig a megtörtént események folyamatosan alakítják. Ez megköveteli a helyzet folyamatos felülvizsgálatát, elemzését, megalapozott döntések végrehajtását (Kusai 2017).

Az Új Selyemút Kezdeményezés realizálásában, főleg a kontinenseket összekötő infrastruktúra létrehozásában még vannak tennivalók, ugyanakkor lehetséges az is, hogy a meglévő kereskedelmi útvonalak felhasználása szerves része lesz az elképzelés megvalósításának. Emellett létezhet egy olyan lehetőség, hogy az elképzelés megvalósulása során az infrastruktúra kiépítése háttérbe szorul, és a korábbiaknál erősebb gazdasági kapcsolatok kiépítése kerül előtérbe. Ennek megvalósulása is komoly előrehaladást jelenthet.

2. Az Új Selyemút Elképzelés hálózati modellje

Az Új Selyemút nyomvonalairól számos, egymásnak ellentmondó térkép van, hivatalos verzió viszont nincs. A térképek készítése mögött lehet egy olyan szándék, hogy a térkép készítői által preferált térség gazdasági potenciálját feltüntessék (Xing 2019). A számos egymásnak ellentmondó térkép miatt merül fel igény egy olyan térképre, mely nem konkrét útvonalakat mutat be, hanem az elképzelés által potenciálisan érintett térségeket és a közöttük lévő kapcsolatokat mutatja be. Erre talán az egyik legjobb modellezés a hálózati megközelítés. Ebben a megközelítésben már jóval kevesebb térkép készült.

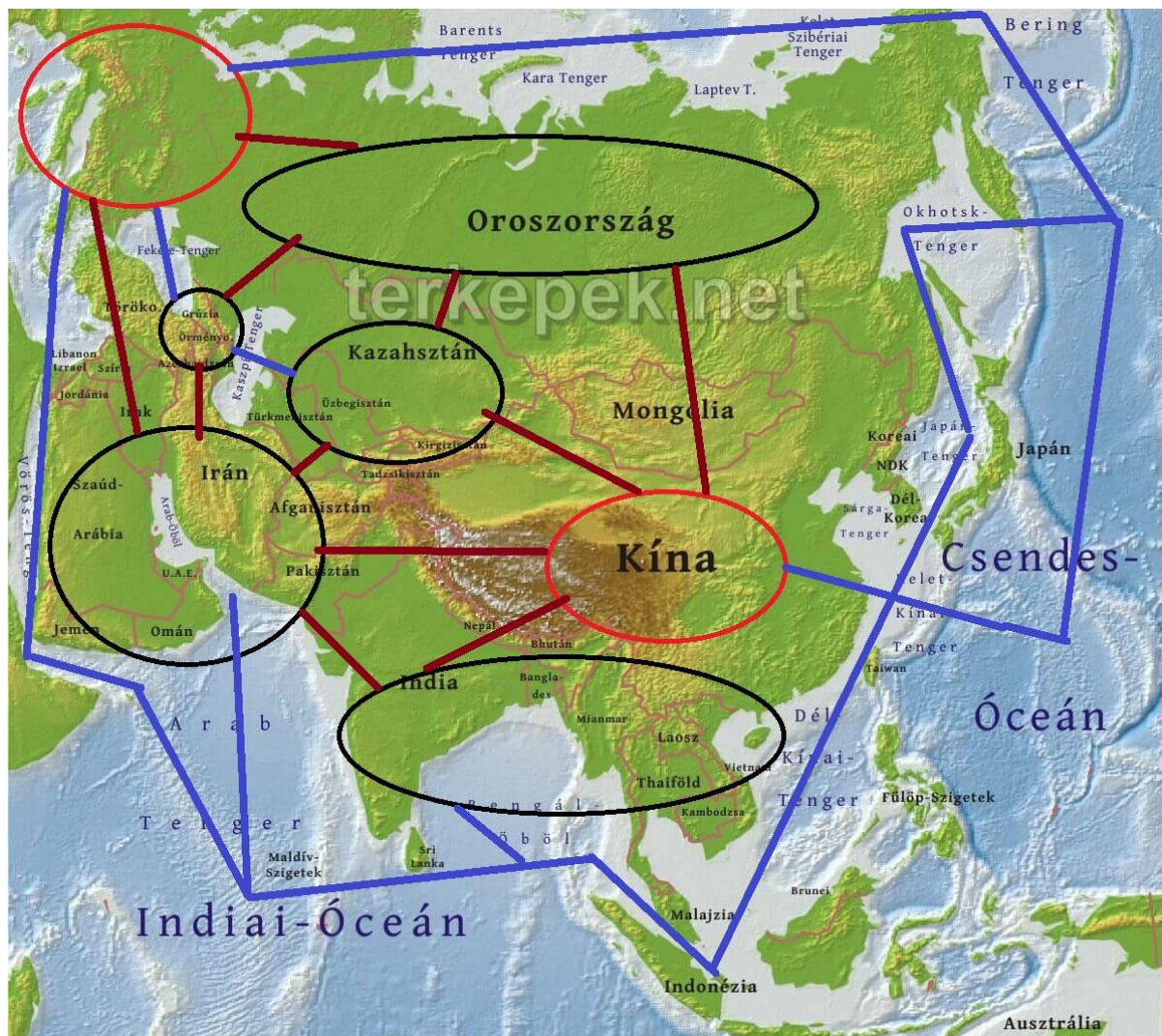
Napjaink egyik divatos tudományterülete a hálózattudomány. A globalizációs folyamatok gyorsulása egyre nagyobb mértékben és gyorsabban teszi lehetővé, hogy az emberek széles tömegei kapcsolatba kerüljenek egymással. Ennek megfelelően számos hálózat jön létre fizikai és virtuális terekben (Barabási 2003).

A hálózati megközelítés jelen van valamennyi tudományterületen. Ennek köszönhetően számos eltérő a hálózat fogalmát leíró definíció jött létre. A meghatározások közül Munk Sándorét tekintem mérvadónak. A definíció szerint, a hálózatok egymáshoz kapcsolt elemek rendszerei. A hálózatoknak két nagy csoportja van: a vonalas hálózatok és a kitüntetett csomópontokkal rendelkező hálózatok. A vonalas hálózatokban, vonalak formájában megjelenő elemek kapcsolódnak egymáshoz. Erre példa lehet egy folyó hálózat. A kitüntetett csomópontokkal rendelkező hálózatokban a tengelyek által összekötött csomópontoknak fontos szerepe van (Munk 2010).

A fent leírtak alapján a kitüntetett csomópontokkal rendelkező hálózatok alkalmasabbak az Új Selyemút elképzelés leírására. A csomópontok a leírásra kerülő hálózati modellben egy-egy földrajzi makrotérseget jelölnek. Ennek megfelelően a hálózati modell csak makroszintű elemzésre vállalkozik, így nem esik abba a hibába, hogy egy-egy konkrét útvonal lehetőséget jelöljön meg és emeljen ki.

A hálózat két végpontja Európa és Kína, a hálózat csomópontjai szárazföldön: Oroszország, Közép-Ázsia, Dél-Ázsia, Közel-Kelet, Kaukázus. Az európai végpont kijelölése mögött a két térség közötti nagy volumenű kereskedelem és az európai felvevő piaci kapacitása van. A csomópontok között van tengeri kapcsolat lehetősége, ezek a kapcsolati lehetőségek a Tengeri Selyemút koncepciójába illeszkedhetnek. A tengeri összeköttetés miatt még inkább felértékelődik az északi tengeri útvonal lehetősége Oroszország felett, a hozzá és az Indiai-óceán felé vezető tengeri útvonalak és szorosok, a Vörös-tenger, a Perzsa-öböl, a Földközi-tenger, a Fekete-tenger és a Kaszpi-tó/tenger felhasználásának lehetősége. A Tengeri Selyemút megvalósítása magával vonja az útvonalhoz kapcsolódó térségekben (tengeri szállítási útvonalak, kikötők) az erősebb kínai jelenlétet (Szabó-Takács 2019).

A csomópontok összekötését követően megállapítható, hogy egy alacsony centralizáltsággal rendelkező hálózat jött létre. Ennek megfelelően a hálózat kevésbé sérülékeny, mert nincs olyan útvonal, melynek megszűnése esetén ne lenne másik útvonal alternatívaként. A hálózatban a tranzit térségek rendelkeznek a legmagasabb fokszámmal (hozzájuk kapcsolódó útvonalak száma), ennek megfelelően az elképzelés megvalósulása esetén ezeknek a térségeknek kitüntetett szerepük lesz (1. ábra).

1. ábra: Az Új Selyemút elképzelés hálózati rajza

(Forrás: <http://aszia.terkepek.net/> térképét felhasználva saját szerkesztés)

A fent leírt hálózatban való részvétel lehetőségének értékelése során többféle következtetést lehet levonni egy országnak. Negatív előjelű, szkeptikus megközelítés lehet, hogy az útvonal által érintett ország alárendelődhet a külföldi gazdasági érdekeknek. Pozitív megközelítés lehet, hogy az ország az elképzelés megvalósulása előtti helyzetéhez képest jobban része tudott válni a globális gazdasági folyamatoknak (Khanna 2017), ezáltal társadalmi és gazdasági nyereséghez jutott. Természetesen egy ilyen elképzelés megvalósulása átalakítja az érintett térség társadalmi és gazdasági környezetét és a tőkekoncentráció felveti gazdasági bűncselekmények kockázatát (Horváth 2013) és létrehozhat érdekellentéteket. Ezeket a problémákat ügyes politikával el lehet hárítani. A kínai külpolitika számára a legrosszabb forgatókönyv az, hogyha ellenséges viszonyba kerül partnereivel (pl. USA és Oroszország).

Valamint meg kell jegyezni, hogy az elképzelés megvalósítása a távolságok és a beruházások időigényessége miatt akár több évtizedet igénybe vehet. Ez idő alatt számos politikai esemény történik és a technológia fejlődése újabb távlatokat nyithat.

3. Új Selyemút neurális hálózatként értelmezve

A hálózatoknak számos értelmezési lehetősége és modellje van. Választásom azért esett a neurális hálózatok modelljére, mert jól modellezi, hogy az események által okozott változások, hogyan terjednek a térben. A neurális hálózatok modellje az idegrendszer működésén alapul. Az élőlények testi működésének egyik fő szabálya, hogy az egyes testrészek működése kihat az egész szervezet működésére és a szervezet egészének működése kihat az egyes testrészek működésére. Példaként lehet mondani egy mozdulat megvalósítását. A központi idegrendszerből érkezik az inger, mely végül több idegsejten végig haladva eredményezi a mozdulat megvalósításához szükséges izmok helyzetének megváltoztatásához. A kiinduló, nyugalmi állapothoz képest a mozdulat végrehajtásában részvevő testrész és környezetének helyzete megváltozott (Donáth 2012).

Egy-egy esemény (például maga az infrastruktúra kiépülésének megkezdése, vagy a politikai és gazdasági helyzet változása az egyes térségekben) hatással lehet az elképzelés jövőjére, és az érintett térségek egyéb viszonyrendszereire. Tehát például az Új Selyemút elképzelés megvalósulása esetén egy térség vagy ország gazdasági és politikai helyzete megváltozik, és ez kihat direkt vagy indirekt módon számos további tényezőre (például nemzetközi szervezetben betöltött szerep, szomszédos térségekkel való kapcsolat). Ezeknek a változásoknak a nyomon követésére lehetőséget jelent a Buzan-féle biztonság szektorok elmélete (Balogh 2013) és az erre épülő biztonsági mátrix elemző-értékelő módszer (Vida 2011). Ennek megfelelően az Új Selyemút elképzeléshez kapcsolódó eseményeket a biztonság egyes dimenzióira (katonai, társadalmi, gazdasági, politikai, gazdasági) gyakorolt hatásai alapján érdemes elemezni. A biztonsági mátrix elemzési módszer erénye, hogy nemcsak az egyes dimenziókat vizsgálja, hanem a hozzájuk kapcsolódó léptékeket (egyén, közösség/település, országos, regionális, globális). Ennek megfelelően az egyes események után legalább két biztonsági mátrix elkészítése szükséges: az egyik az érintett orszáé vagy régióé, a másik pedig Kína helyzetét hivatott elemezni. Új esemény bekövetkezésekor érdemes mindkét mátrixot felülvizsgálni és nemcsak az elképzelés vonatkozásában, hanem tágabb értelmezésben is.

4. Összegzés

Az Új Selyemút elképzeléshez tartozó események a benne rejlő potenciál miatt folyamatos elemzést érdemelnek. Az elemzés egyik lehetősége a neurális hálózati megközelítés, mely az elképzelés térbeli folyamataira helyezi a hangsúlyt, emellett kihangsúlyozza, hogy az elképzeléshez tartozó események hatással vannak az azon túlmutató folyamatokra (szomszédsági viszony, világ gazdaságban betöltött szerep stb.) is. A neurális hálózati megközelítést kombinálva a biztonsági leíró mátrix módszerrel lehetőség nyílik arra, hogy az egyes események a Buzan által leírt biztonság dimenziókra gyakorolt hatások alapján legyenek bemutatva, és ezáltal modellezni tudja a biztonságpolitikai helyzet változását. S legvégül említsük meg a közelmúlt egyik szomorú eseményét, az ukrán-orosz háborút, mely direkt módon és az oroszok elleni szankciók által is befolyásolják a selyemút alakulását rövid és hosszútávon egyaránt.

Felhasznált irodalom:

Balogh I.: Biztonságelméletek, Nemzet és Biztonság, 2013/3-4. szám, Budapest, 2013.
http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/nb_2013_3-4_04_balogh_istvan_-_biztonsagelmek.pdf Letöltés: 2021.05.25.

Barabási A. L.: Behálózva. A hálózatok új tudománya, Magyar Könyvklub, Budapest, 2003.

Donáth T.: Anatómia, élettan, 9. kiadás, Medicina Kiadó, Budapest, 2012.

Horváth B.: Az ázsiai erőegyensúly, doktori értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, 2013. http://phd.lib.uni-corvinus.hu/744/1/Horvath_Csaba.pdf Letöltés: 2021.05.25.

Eszterhai V.: A „16+1 együttműködés” bemutatása, geopolitika.hu, 2017, http://www.geopolitika.hu/hu/2017/11/01/a-16-1-egyuttmukodes-bemutatasa/#_edn23
Letöltés: 2021.05.25.

Jordán Gy.: Kína szerepe az ENSZ békefenntartó tevékenységében, Nemzet és Biztonság, 2011. október. Budapest, http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula-kina_szerepe_az_ensz_bekefenntarto_tevekenysegeben.pdf Letöltés: 2021.05.25.

Kocsis J. B. – Komjáthy D. – Péti M.: Kína Új Selyemút kezdeményezésének bemutatása és nemzetközi értelmezései In.: Jeney László – Péti Márton – Salamin Géza (szerk.) : Az Új Selyemút Gazdasági Övezet geostratégiai és földrajzi dimenziói, Budapesti Corvinus Egyetem

Gazdaságföldrajz, Geoökonómia és Fenntartható Fejlődés Intézet, 2017. pp. 13-37.
<https://core.ac.uk/download/pdf/151094018.pdf> Letöltés:2021.05.25.

Kusai S.: A magyar-kínai kapcsolatok – a realizmus és értelmezési tartománya a gyakorlatban, Szabadegyetem Szeged, 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=Wv2mioqUrrs> Letöltés: 2021.05.25.

Kusai S.: Mi a kínai csoda titka? Orient Express #16, Civil Rádió, 2018. Forrás: https://www.youtube.com/watch?v=HlihZDfJo_0 Letöltés: 2021.05.25.

Li X. Mapping China's One Belt One Road Initiative, Palgrave Macmillan, 2019. ISBN 978-3-319-92201-0

Munk S.: A hálózatok fogalma, alapjai Hadmérnök V. évfolyam 3. szám, Budapest, 2010. http://hadmernok.hu/2010_3_munk.pdf Letöltés: 2021.05.25.

Nagy L.: Egy ázsiai biztonságpolitikai intézmény: A Sanghaji Együtműködési Szervezet, Külügyi Szemle, XVII. évfolyam/3. szám, Budapest, 2018. pp. 49-73. https://kki.hu/assets/upload/3_Nagy_Leszle.pdf Letöltés:2021.05.25.

Parag K.: Konnektográfia, HVG Könyvek, Budapest, 2017.

Szabó A.: Takács Dávid: Magyarország és Kína kereskedelmi kapcsolatai és a bevételi hatóságot érintő kihívások, In: Zsámbokiné Ficskovszky, Ágnes (szerk.) Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat Budapest, 2019. pp. 218-241. [https://nkerepo.uni-](https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/14723/14_Szabo_Andrea_Takacs_David_Magyar_orszag_es_Kina.pdf?sequence=35)

[nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/14723/14_Szabo_Andrea_Takacs_David_Magyar_orszag_es_Kina.pdf?sequence=35](https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/14723/14_Szabo_Andrea_Takacs_David_Magyar_orszag_es_Kina.pdf?sequence=35) Letöltés: 2021.05.25.

Szunomár Á.: A Kínai Népköztársaság nagyhatalmi ambíciói, szerepvállalása, és partnerei a XXI. században, doktori disszertáció, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, 2012. <https://core.ac.uk/download/pdf/153149525.pdf> Letöltés:2021.05.25.

Vida Cs.: A biztonsági leíró mátrix, Hadtudomány, 2011/4. szám, Budapest, 2011. https://www.mhtt.eu/hadtudomany/2011/4/HT_2011_4_6.pdf Letöltés: 2021.05.25.

A közlés feltételei

Tisztelt Olvasó!

A Bűnözésföldrajzi Közlemények folyóirat szerkesztősége várja a bűnözés térbeliségét vizsgáló és feldolgozó tanulmányokat.

Az írásaikat a criminalgeography@gmail.com drótposta címre legyenek szívesek megküldeni.

A beérkezett tanulmányokat a szerkesztőbizottság elnöke vaklektorálásra küldi a témában járatos szaktekintélyeknek.

A Bűnözésföldrajzi Közlemények folyóirat lehetőséget biztosít magyar nyelven 1 szerzői ív (40 000 karakter) terjedelemben bűnözésföldrajzi témájú szakmai cikkek és tanulmányok megjelentetésére.

A beküldött kéziratnak az alábbiakat kell tartalmaznia:

1. Szerző neve, tudományos fokozata (ha van), beosztása, munkahelye, drótposta címe
2. Absztrakt (rezümé): 500-1000 karakter (szóközökkel)
3. Kulcsszó: 4-6 darab
4. Minden esetben a szerző felelőssége, hogy az írása megfelel az 1999. évi LXXVI. szerzői jogról szóló törvényben foglaltaknak, illetve csak nyílt (nem minősített) információkat és adatokat tartalmaz.
5. A kéziratok terjedelme maximum 40 000 karakter (szóközökkel) (indokolt esetben több is lehet)
6. Formátum: WORD (docx, doc), Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret
7. Lábjegyzet: 10-es betűméret
8. Képfomátum: JPG
9. Hivatkozás: szövegközi – a szerző vezetékneve kiskapitális betűtípussal, utána a mű megjelenésének éve (BAKOS 2019). Szó szerinti hivatkozás esetében, a kiadás éve után vesszővel elválasztva, az idézett oldal oldalszáma (KOVÁCS 2019, 15).

A megküldött műnek tartalmaznia kell a végén elhelyezett hivatkozási listát a szerző(k) teljes nevével, a megjelenés évével, az idézett mű címével, kiadójával, kiadási helyével, illetve a folyóirat címével, évszámával, kötetszámával, oldalszámmal.

Berényi István (1992): Az alkalmazott szociálgeográfia elméleti és módszertani kérdései.
Akadémiai Kiadó, Budapest

Bói László – Frigyer László – Nyitrai Endre (2019): Településszerkezet és kriminalitás. In:
Nemzetbiztonsági Szemle. 5(1):42

Impresszum

Kiadó: Magyar Rendészettudományi Társaság

Cím: 1089 Budapest, Diószegi Sámuel u. 38-42.

A kiadásért és szerkesztésért felelős személy: Dr. Mátyás Szabolcs

Kapcsolat: criminalgeography@gmail.com

web: www.rendeszet.hu